Kadernota 2026-2029

Gemeente Oss

Aanbiedingsbrief

Beste leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de Kadernota 2026-2029. De kadernota maken we jaarlijks als voorbereiding op de programmabegroting 2026. Met de kadernota geven we aan wat de speerpunten zijn voor 2026, actualiseren we het financiële beeld en leggen we waar nodig keuzes voor.
Een aantal weken geleden presenteerden we u het document Strategische heroriëntatie, waarin we hebben aangegeven hoe we invulling willen geven aan de opdracht om te komen tot een sluitende begroting. Dit document maakt integraal onderdeel uit van deze kadernota.
Sinds de presentatie van de voorjaarsnota van het Rijk zijn er verschillende financiële ontwikkelingen geweest die nadrukkelijke invloed hebben op onze financiële positie en de koers richting de programmabegroting. We lichten dit in deze kadernota toe.

Financiële ontwikkelingen en de koers naar de begroting

Eind april presenteerde het Rijk de voorjaarsnota waarin ze aangaven substantieel geld beschikbaar te stellen voor gemeenten. We waren daarbij optimistisch en hoopten dat we hierdoor minder zouden hoeven te bezuinigen. In de weken daarna bleek dat de realiteit toch wat anders is. We worden voor 2026 en 2027 redelijk gecompenseerd voor de stijgende kosten van jeugdhulp. Echter, vanaf 2028 geeft de Voorjaarnota geen lucht. We kunnen wel zeggen dat het ravijnjaar opschuift van 2026 naar 2028. Het Rijk boekt dan een stevige extra bezuiniging op jeugdzorg in en houdt ook vast aan de bezuinigingen vanuit de hervormingsagenda. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) vindt deze reeks vanaf 2028 ook te ambitieus en adviseert om een sluitende begroting voor 2026 en 2027 te presenteren en voor daarna in beeld te brengen richting het Rijk welke aanvullende middelen nodig zijn voor jeugdhulp. Dit is immers een taak in medebewind. Dit betekent dat het Rijk de taken vaststelt via de Jeugdwet, maar ook zorgt dat de gemeentes voldoende gefinancierd worden om deze taak uit te voeren. Dat is momenteel niet het geval.
We kiezen er daarom voor om te werken naar een sluitende begroting voor 2026 en 2027 en vanaf 2028 werken we met een geaccepteerd tekort. Dit betreft het tekort op jeugdzorg vanaf 2028 waarvan we verwachten dat het Rijk deze extra moet gaan compenseren.

Naast het opnemen van een geaccepteerd tekort voor jeugdzorg gaan we zelf, nog meer dan eerder, sturen op het beheersen van de kostenstijgingen. We moeten ingrijpen in jeugdzorg om de kwaliteit van jeugdzorg te verbeteren als ook de betaalbaarheid van deze zorg op de langere termijn. Het stijgend jeugdzorggebruik kost ons de afgelopen jaren namelijk al miljoenen extra. We presenteren hiervoor een set aan maatregelen waar we mee aan de slag gaan. We nemen, naast extra kostenstijgingen, ook een besparingsdoelstelling (=opdracht) mee, oplopend tot € 4,0 miljoen in 2029.

Om te komen tot een sluitende begroting voor 2026 en 2027 zullen we de voorgestelde ombuigingsvoorstellen zoals gepresenteerd in de strategische heroriëntatie door moeten voeren. Met deze ombuigingsvoorstellen willen we weer balans brengen tussen ambities aan de ene kant en mens/middelen/organisatie aan de andere kant. Met de gekozen voorstellen willen we lange lijnen en koers niet verstoren. We willen maatschappelijke schokken vermijden en bezuinigen met een beperkte impact op onze inwoners en partners. Helaas kunnen we richting toekomst aanvullende bezuinigingen niet helemaal uitsluiten.

Speerpunten en prioriteiten

In maart 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Het is passend om in het laatste jaar voor de verkiezingen niet meer met grote nieuwe beleidswensen te komen, overigens daar ook geen financiële ruimte voor. Tot die tijd blijven we dus onverminderd inzetten op onze prioriteiten:

- **De verstedelijkingsopgave met woningbouw en mobiliteit.** De komende jaren ligt de focus voornamelijk op de woningbouwopgave in de spoorzone van Oss en op Amsteleind. In deze gebieden voegen we in de periode tot 2040 ongeveer 8.000 woningen toe. We investeren in een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Hierbij creëren we meer ruimte voor actieve mobiliteit (fietsen, wandelen) en geconcentreerde voorzieningen voor parkeren van zowel fietsen als auto's. Daarnaast continueren we de implementatie van de Omgevingswet en bouwen we onze kennis en ervaring hierin verder op.
- **De klimaatopgave en energie transitie.** We zetten in op verdere uitvoering van het programma klimaatadaptatie en het maken van een warmteprogramma. We zijn aangesloten bij de dijkprojecten om te zorgen voor meekoppelkansen op het gebied van infrastructuur en ontwikkeling van natuur.
- **Goede dienstverlening, transformatie en kostenbewustzijn van het sociaal domein.** Het beheersen van de kosten van jeugdhulp is het belangrijkste aandachtspunt. Daarnaast zetten we ons in voor een sterke sociale basis. Speerpunten daarbij zijn mantelzorg, inclusie, wonen en zorg, substitutie en de inrichting van het sociale domein Oss op basis van een besluit over de proeftuin.
- **Stedelijke voorzieningen voor een aantrekkelijke stad.** We hebben belangrijke stappen gezet op het gebied van de planvorming, ontwerp en financiën van het theater de Lievekamp en het nieuwe zwembad. Nu kunnen we verdere stappen zetten op het gebied van realisatie.
- **Duurzaam houdbare voorzieningen voor vitale dorpen.** We blijven investeren in voorzieningen op het gebied van ontmoeten, sport en cultuur in de dorpen en kernen. Op deze manier maken we ontmoeten mogelijk en sport en bewegen toegankelijk voor iedereen.
- **Een professionele organisatie.** We willen samen duurzaam vooruit. Om dit te realiseren is een sterke organisatie nodig. Oss groeit en de organisatie groeit mee. Via de nieuwe organisatievisie 'Wij zijn één Oss' gaan we aan de slag met begeleiden van deze groei. We investeren in integrale en strategische beleidsmatige sturing en digitalisering. Ook is het noodzakelijk om te investeren op het gebied van veiligheid om de basis op orde te kunnen krijgen, goed te kunnen blijven reageren op crisissituaties en uitvoering te kunnen coördineren.

Deze ambities houden we vast en hebben we uitgewerkt in speerpunten per programma. We zetten in op realisatie en uitvoering. Op enkele plekken vinden we het, ondanks de financiële situatie, van belang om te investeren en geld vrij te maken. Dit doen we nadrukkelijk op het gebied van veiligheid. Daarnaast vinden we het belangrijk om te investeren in versterking van de organisatie. We zien dat hierdoor het tekort vanaf 2028 op zou lopen en hoger is dan het geaccepteerde tekort. Dit moeten we oplossen richting de programmabegroting 2026-2029. Daarom werken we richting de programmabegroting twee sporen uit:

- We gaan op zoek naar structurele voordelen naar aanleiding van de voordelige jaarrekeningoverschotten van afgelopen jaren en sturen nadrukkelijk op het halen van 'lucht uit de begroting'. Met als doel om zo veel mogelijk van de taakstelling op te lossen zonder dat het vastgestelde beleid en de uitvoering daarvan hier onder lijdt. Daarnaast moet dit leiden tot strakker begroten en minder hoge begrotingsoverschotten (over 2024 was het overschot € 14,9 miljoen, dat vinden we té hoog).
- Daarnaast gaan we kritisch kijken of een deel van deze taakstelling ingevuld kan worden door een taakstelling op de organisatie. Dit koppelen we dan aan het onderzoek naar het terugbrengen van inhuur, het niet invullen van vacatures bij enkele pensioneringen en het strakker begroten op personeelsbudgetten. De uitvoering van ons beleid mag daar niet onder lijden. Daarnaast maken we nadrukkelijk de kanttekening dat we het onverantwoord vinden om een te grote bezuiniging neer te leggen op de gemeentelijke organisatie. De vraagstukken die voor ons liggen, de groei van de gemeente en de arbeidsmarkt waarin het steeds moeilijker wordt om voldoende en goede medewerkers aan te trekken en te behouden, maken dat wij het van het grootste belang vinden dat we onze organisatie op peil houden.

Op deze manier zetten we in op het vinden van ruimte om de noodzakelijke posten nieuw beleid op te kunnen nemen in de begroting.

Ten slotte

Samen met het document Strategische heroriëntatie vormt deze kadernota input voor de debatten op 26 juni en 3 juli 2020 in de gemeenteraad. Deze documenten zijn in samenhang met elkaar te bezien.
We vragen u zich uit te spreken over de voorgestelde koers richting de begroting, met de voorgenomen ombuigingsvoorstellen, de lijn van begroten vanaf 2028 (met name op gebied van jeugdzorg) en de investeringen die op een aantal onderdelen nodig zijn.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,
H. Reints

De burgemeester,
F. de Jonge

Inhoudsopgave

Leeswijzer 6

Financiële positie 7

Ontwikkelingen Jeugdhulp 14

Op weg naar de begroting 21

Programma 1. Welzijn en zorg 28

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs 35

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur 40

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte 46

Programma 5. Economie 51

Programma 6. Stadscentrum 55

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit 58

Programma 8. Veilige omgeving 61

Programma 9. Besturen in verandering van tijden 69

Programma 10. Financieel beleid 77

Bijlage 1: Meicirculaire 2025 81

Bijlage 2: Overzicht reserves 88

Leeswijzer

De kadernota geeft beleidsmatige richting en kaders die in de programmabegroting verder uitgewerkt worden, zowel inhoudelijk als financieel. In de kadernota geven we op hoofdlijnen de speerpunten en de financiële uitwerking hiervan weer. We streven er naar om de kadernota compact te houden.
Het college legt de kadernota voor de zomer aan de gemeenteraad voor. De gemeenteraad kan het college opdrachten meegeven voor de uitwerking van de kadernota in de begroting.
De kadernota bestaat uit diverse onderdelen. In deze leeswijzer wordt bij alle onderdelen een korte uitleg gegeven.

Aanbiedingsbrief

In de aanbiedingsbrief geeft het college van burgemeester en wethouders de hoofdlijnen van deze kadernota weer.

Financiële positie en op weg naar de begroting

In dit hoofdstuk beschrijven we de financiële positie van de gemeente Oss. Vervolgens geven we daar een korte toelichting op. Verder staan we stil bij de structurele begrotingsruimte en geven we aan welke financiële uitgangspunten we zullen hanteren bij het opstellen van de begroting.

Ontwikkelingen Jeugdhulp

In dit hoofdstuk schetsen we meer in detail de belangrijke ontwikkelingen in jeugdzorg en de keuzes die we hierbinnen hebben gemaakt.

Programma's

Per programma beschrijven we wat we willen bereiken en wat de speerpunten zijn voor 2026 en verder. Daarnaast geven we een financiële vertaling van het programma weer en welke ombuigingsvoorstellen voorgesteld worden om door te voeren.

Bijlagen

In de bijlagen geven we de analyse van de meicirculaire 2025 en een overzicht van de reserves weer.

Financiële positie

Inleiding

In dit hoofdstuk staan we uitgebreid stil bij onze financiële positie bij de start van de kadernota. Dat doen we aan de hand van de volgende onderwerpen:

- Samenvatting en conclusies;
- De huidige financiële positie;
- Onze reservepositie.

1. Samenvatting en conclusies

In de programmabegroting 2025-2028 presenteerden we voor het jaar 2025 een tekort van circa € 0,4 miljoen. De jaren 2026 en 2027 zijn beide voordelig. Het laatste jaar, en dit jaar laat in principe het structurele tekort zien, sluit met een nadelig saldo van circa € 5,5 miljoen. De saldi in de jaren 2025 tot en met 2027 zijn beperkt doordat we bij de begroting 2025 er voor hebben gekozen om in deze jaren jaarlijks € 4 miljoen vrij te laten vallen uit de reserve opvang vluchtelingen ter dekking van het negatieve exploitatiesaldo. Zonder inzet van deze reserves zouden alle jaren 2025 tot en met 2027 fors nadelig zijn. Daarnaast is bij de programmabegroting het structurele tekort al flink teruggedrongen door het verhogen van de OZB met 10% boven op de inflatiecorrectie. Op basis van dit structurele tekort in 2028 van € 5,5 miljoen hebben we de strategische heroriëntatie (ombuigingsoperatie) gestart.

Het huidige financiële beeld, als startsaldo van de kadernota, is als volgt:

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo programmabegroting					
1. Programmabegroting 2025-2028	358	-679	-534	5.411	5.411
2. Eerste financiële tussenrapportage 2025					
- Tekort jeugdzorg 2024	2.797	2.797	2.797	2.797	2.797
- Overig	-766	-213	-36	-7	-7
3. Meicirculaire 2025	-4.460	-9.037	-7.499	725	-1.362
4a. Autonome groei Jeugdzorg	1.900	3.895	5.990	5.990	5.990
4b. Eigen bijdrage jeugdzorg				-1.367	-1.377
4c. Taakstelling Jeugdzorg			-1.600	-3.257	-4.000
5. Extra inzet reserve opvang vluchtelingen		-4.000			
Financieel kader	**-171**	**-7.237**	**-882**	**10.292**	**7.452**

Daarnaast stellen we voor om met een geaccepteerd tekort te gaan werken ter hoogte van € 3,5 miljoen in 2028 en van € 3 miljoen vanaf 2029. Dit betreft het tekort op jeugdzorg vanaf 2028 waarvan we verwachten dat het Rijk deze extra moet gaan compenseren. Dit lichten we toe bij onderdeel 4. Kosten Jeugdzorg.

Dit leidt tot volgende financiële kader:

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Financieel kader	-171	-7.237	-882	10.292	7.452
Geaccepteerd begrotingstekort	0	0	0	3.500	3.000
Huidig tekort start kadernota	**-171**	**-7.237**	**-882**	**6.792**	**4.452**

Conclusie:
De jaren 2025 tot en met 2027 starten met positieve saldo's. De jaren 2026 en 2027 hebben incidentele overschotten ter hoogte van € 7,2 miljoen en respectievelijk € 0,9 miljoen.
Vanaf 2028 ontstaan tekorten. Deze tekorten volgen direct uit de voorgaande programmabegroting 2025-2028 en hiervoor is eerder een strategische heroriëntatie opgestart.

De incidentele begrotingsruimte wordt vooral bepaald door de ruimte binnen de algemene reserve en de ruimte binnen reserves van het grondbedrijf. De vrije ruimte binnen de algemene reserve bedraagt op dit moment € 1,7 miljoen.
Het saldo van de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) is € 2,4 miljoen. Deze reserve gaat in de toekomst stijgen, echter in de komende jaren zal er geen sprake kunnen zijn van afromingen gezien de noodzakelijke weerstandscapaciteit. Binnen de reserve binnenstedelijke transformatie is komende jaren circa € 20 miljoen beschikbaar.

2. Huidige financiële positie

Het financieel beeld wordt bepaald door:
- De meerjarenraming van de programmabegroting 2025-2028;
- Autonome ontwikkelingen vanuit de eerste financiële tussenrapportage over 2025 (met focus op doorwerking vanuit de jaarrekening);
- De uitkomsten van de meicirculaire 2025;
- Kostenontwikkelingen Jeugdzorg;
- Extra inzet reserve opvang vluchtelingen.

Daarnaast komen daar later nog bij de autonome ontwikkelingen die pas bij het maken van de programmabegroting 2026-2029 bekend zijn. Ook voegen we bij de programmabegroting de uitkomsten van de septembercirculaire 2025 toe.

In de volgende tabel hebben we de uitkomsten samengevat.

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo programmabegroting					
1. Programmabegroting 2025-2028	358	-679	-534	5.411	5.411
2. Eerste financiële tussenrapportage 2025					
- Tekort jeugdzorg 2024	2.797	2.797	2.797	2.797	2.797
- Overig	-766	-213	-36	-7	-7
3. Meicirculaire 2025	-4.460	-9.037	-7.499	725	-1.362
4a. Autonome groei Jeugdzorg	1.900	3.895	5.990	5.990	5.990
4b. Eigen bijdrage jeugdzorg				-1.367	-1.377
4c. Taakstelling Jeugdzorg			-1.600	-3.257	-4.000
5. Extra inzet reserve opvang vluchtelingen		-4.000			
Financieel kader	**-171**	**-7.237**	**-882**	**10.292**	**7.452**

Toelichting op de tabel:

1. Programmabegroting 2025-2028

Bij de begrotingsbehandeling in november 2024 is de meerjarenraming vastgesteld. Deze programmabegroting sloot op de volgende saldo:

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Saldo programmabegroting	6.858	5.821	5.966	7.911	7.911
Extra OZB verhoging 10%	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Inzet reserve vluchtelingen	-4.000	-4.000	-4.000		
Saldo programmabegroting 2025-2028	**358**	**-679**	**-534**	**5.411**	**5.411**

Er was vorig jaar sprake van jaarlijkse tekorten, maar via een extra OZB verhoging van 10% en de inzet van de reserve opvang vluchtelingen is dit tekort gedempt.

2. Eerste financiële tussenrapportage 2025

Per saldo geven de uitkomsten van deze financiële tussenrapportage het volgende resultaat:

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Tekort Jeugdzorg	2.797	2.797	2.797	2.797	2.797
Overig	-766	-213	-36	-7	-7
Saldo 1e financiële rapportage 2025	**2.031**	**2.584**	**2.761**	**2.790**	**2.790**

Per saldo leidt de eerste rapportage tot een structureel nadeel van € 2,8 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door stijgende kosten van jeugdzorg. De kosten aan jeugdzorg stijgen structureel. Dat is gebaseerd op de jaarrekeningcijfers van 2024. We zien dat er meer jongeren zijn die jeugdhulp nodig hebben en dat de gemiddelde trajectduur langer geworden is. We sluiten een verdere kostenstijging niet uit. We volgen de ontwikkeling van de kosten dit jaar en komen daar zo nodig in de programmabegroting op terug.
In deze rapportage hebben we, gezien het positieve jaarrekening resultaat 2024, opdracht gegeven om richting de programmabegroting extra kritisch te kijken naar eventuele structurele voordelen. Dit gaat om mogelijke voordelen op:

- Kosten huishoudelijke verzorging;
- Voordelen binnen sportaccommodaties (aanvullend op de maatregelen die bij de Strategische heroriëntatie zijn ingediend);
- Klimaat en energie (incidenteel of structureel);
- Opbrengsten derden bij nutsbedrijven;
- Afvalverwijdering bedrijven;
- Hondenwacht;
- Erfpachtsgronden;
- Beheercomplexen;
- Verhuurde panden en percelen;
- Leges omgevingsvergunningen;

Het is niet zeker of al deze posten een structureel voordeel gaan geven, maar het zal toch enkele ruimte moeten geven richting de begroting.

3. Meicirculaire 2025

Samengevat is de uitkomst van de meicirculaire als volgt:

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

	2025	2026	2027	2028	2029
Meircirculaire 2025	-265.092	-269.689	-267.173	-260.192	-262.158
Septembercirculaire 2024	-256.644	-246.780	-247.148	-248.235	-248.235
Totale stijging	**-8.448**	**-22.909**	**-20.025**	**-11.957**	**-13.923**
Af te zonderen posten	3.988	13.872	12.526	12.682	12.561
Netto voordeel	**-4.460**	**-9.037**	**-7.499**	**725**	**-1.362**

Conclusie:

De algemene uitkering stijgt in alle jaren. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen (nog exclusief jeugdzorg) zijn in principe ook alle jaren positief met uitzondering van het jaar 2028. Het structurele voordeel is ongeveer € 1,4 miljoen positief.

De belangrijkste effecten uit de meicirculaire hebben betrekking op jeugdzorg. Het kabinet zet in op goede en beheersbare jeugdzorg en een gezonde financiële positie voor gemeenten. Voor 2025 tot en met 2027 komt daarom in totaal circa € 3 miljard cumulatief beschikbaar voor jeugdzorg en gemeenten, waarvan ook middelen voor de terugval in 2026 in het Gemeentefonds. Verder worden de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd versterkt op inhoud en beheersbaarheid en vanaf 2028 worden aanvullende maatregelen uitgewerkt. Hierover worden met gemeenten afspraken gemaakt, waarbij ook wordt verwacht dat zij werken aan een adequate en doelmatige uitvoering van de Jeugdwet.
In financiële zin wordt dit als volgt vertaald:

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Demping terugval gemeentefonds 2026	0	-2.232	-2.366	-2.327	-2.354
Tekorten voor rekening Rijk Jeugdzorg	-2.388	-2.340	-2.355	-2.368	-2.385
Groeipad hervormingsagenda Jeugd	0	-2.779	-2.521	0	0
Hervormingsagenda Jeugd, aanvullende post	0	-343	-298	-313	-487
Eigen bijdrage Jeugdzorg	0	0	0	1.367	1.377
Sturen op trajectduur Jeugdzorg	0	0	0	357	360
Indexeren opbrengst hervormingsagenda	0	0	0	2.900	3.000
Totale stijging	**-2.388**	**-7.694**	**-7.540**	**-384**	**-489**

We krijgen dus:

- Structureel circa € 2,4 miljoen extra voor compensatie van het ravijnjaar. Dit wordt in de toelichting gekoppeld voor het deel van het ravijn wat toe te rekenen is aan Jeugd.
- Structureel circa € 2,4 miljoen extra voor uitvoering jeugdzorg.
- Incidenteel voor 2026 en 2027 circa € 2,7 miljoen extra voor Jeugdzorg als gevolg van doorschuiven hervormingsagenda.
- Het Rijk keert een deel van stelpost uit die zij gereserveerd hadden voor de hervormingsagenda. Hiermee hadden we deels al rekening gehouden, maar betekent structureel voordeel van circa € 0,5 miljoen.
- Daarna structureel ruim € 3,4 miljoen minder voor jeugdzorg door indexering van de besparing en ook besparing door het sturen op de trajectduur van zorg.
- Vanaf 2028 structureel € 1,4 miljoen minder voor jeugdzorg door de invoering van een eigen bijdrage.

Om het echte effect voor ons als gemeente te kunnen bepalen is leidend hoe we zelf de kosten van jeugdzorg begroten en is dus bepalend:

- Welke kostenstijgingen we zelf reëel verwachten voor jeugdzorg (inclusief volumestijging)?

- Welke besparingen we reëel kunnen opnemen voor jeugdzorg in de meerjarenbegroting?

We lichten dit verder toe in het hoofdstuk Ontwikkelingen Jeugdhulp.

Wij vinden de reeks vanaf 2028, zoals deze in de voorjaarsnota vanuit het Rijk is opgenomen, te ambitieus (de besparingen en ook de verhogen van de opbrengst uit de hervormingsagenda). Daarnaast wordt er geen index van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals de deskundigencommissie had aanbevolen. Concreet is landelijk afgesproken dat de deskundigencommissie van Ark in het eerste kwartaal 2027 een uitspraak doet over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028.

Andere belangrijke onderdelen uit de meicirculaire 2025 zijn:

- Uitstel van de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo;
- Extra uitvoeringskosten voor de omgevingswet in 2025;
- Extra gelden voor om de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven te versterken.

Voor een uitgebreide analyse van de meicirculaire 2025 verwijzen we naar bijlage.

4. Kosten Jeugdzorg

In de meicirculaire 2025 krijgen we dus voor de jaren 2026- 2027 incidenteel extra middelen voor jeugdzorg. Voor de jaren erna worden deze extra middelen verlaagd door een extra bezuinigingstaakstelling vanuit het Rijk. We hanteren in financieel opzicht de volgende uitgangspunten:

- Advies vanuit Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). In het kort luidt dit advies:
    - Raam de kosten voor jeugdzorg zo reëel mogelijk naar de toekomst. Houdt rekening met een volumestijging op basis van historische ervaring;
    - Zorg voor een sluitende begroting 2026-2027;
    - Neem een vordering op richting het Rijk vanaf 2028 (er vanuit gaande dat de nieuwe commissie van Ark tot dezelfde conclusie komt en dat het Rijk "verplicht" is te zorgen voor extra financiële middelen vanaf 2028).
- Voor de jaren 2025-2027 verwachten we sowieso geen aanvullende rijksmiddelen meer voor jeugdzorg. Dit betekent dat we kostenstijgingen en volumegroei binnen de bestaande financiële middelen zullen moeten oplossen. Daarom rekenen op dit moment met een verwachte jaarlijkse kostenstijging van 5% per jaar (exclusief reguliere indexering). Bij de programmabegroting toetsen we dit uitgangspunt nogmaals op basis van meest actuele cijfers 2025. Dit doen we voor de jaren 2025 tot en met 2027, vanuit de veronderstelling dat vanaf 2028 er een nieuw (verbeterd) financieel kader komt vanuit het Rijk. stijging. Het huidige jeugdzorg budget bedraagt op dit moment circa € 38 miljoen.
- We nemen een bezuinigingstaakstelling op onze eigen budgetten ter hoogte van € 1,6 miljoen in 2027, € 3,2 miljoen in 2028 oplopend tot € 4 miljoen in 2029. Dit onderbouwen we met concrete maatregelen en doelstellingen.
- We ramen de eigen bijdrage gelijk aan het bedrag vanuit het Rijk vanaf 2028 (€ 1,4 miljoen). Dit is uiteraard onzeker omdat we nu niet kunnen bepalen of dit bedrag reëel is, maar op dit moment wel beste mogelijke inschatting.
- We stellen voor om geen "vordering op het Rijk" op te nemen, maar om dit tekort te laten zien in onze meerjarenbegroting (maximaal geaccepteerd tekort vanaf 2028). Voor het overige sluiten we aan bij het advies vanuit de VNG.

Samenvattend leidt dit tot volgende financiële beeld voor jeugdhulp:

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Samenvattend	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Totaal effect vanuit meicirculaire jeugdzorg	-2.388	-7.694	-7.540	-384	-489
Toe te voegen aan budget jeugdzorg (5%)	4.697	6.692	8.787	8.787	8.787
Raming eigen bijdrage Jeugdzorg				-1.367	-1.377
Taakstelling budgetten jeugdzorg			-1.600	-3.257	-4.000
Totaal nadeel begroten	**2.309**	**-1.002**	**-353**	**3.779**	**2.921**

Samengevat komen we in de jaren 2026 en 2027 uit met de extra gelden die we krijgen vanuit de voorjaarsnota van het Rijk. Voor de jaren erna komen we vanaf 2029 € 3 miljoen tekort, wat we opnemen als geaccepteerd tekort omdat we ervan uitgaan dat het Rijk dit voor die jaren nog gaat compenseren.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar hoofdstuk "Ontwikkelingen Jeugdhulp".

5. Extra inzet reserve opvang vluchtelingen

We zetten de opgebouwde reserve opvang vluchtelingenopvang extra in voor een bedrag van € 4 miljoen in 2026. In 2022 kregen we te maken met de vluchtelingenstroom afkomstig uit Oekraïne. De gemeente Oss had tot 1 oktober 2024 de beschikking over het oude belastingkantoor aan de Lievekamplaan voor de opvang van vluchtelingen. Hierna is er een nieuwe opvanglocatie gerealiseerd aan de Macharenseweg/Spitsbergerweg. Het Rijk heeft een bekostigingsregeling ontwikkeld waarmee gemeenten in principe schadeloos gesteld worden voor de kosten die zij maken. We verwachten in 2025 een voordeel van € 3,9 miljoen, waardoor we in 2026 € 4 miljoen kunnen laten vrijvallen. Er blijft een voldoende buffer in de reserve om eventuele risico's op te kunnen vangen.

3. Reservepositie

De incidentele begrotingsruimte wordt vooral bepaald door de ruimte binnen de algemene reserve en de ruimte binnen reserves van het grondbedrijf.

Algemene reserve

De omvang van de algemene vrije reserve is per 1 januari 2025 afgerond € 33,2 miljoen (inclusief saldobestemming jaarrekening 2024). Van dit bedrag is per saldo circa € 2,5 miljoen nog bestemd voor concrete projecten, waarover reeds besloten is. De minimale norm van deze reserve is 10% van de algemene uitkering. Op basis van de meicirculaire 2025 is voor de langere termijn afgerond € 26,2 miljoen.
In de strategische heroriëntatie is voorgesteld om over een bedrag van € 2,8 miljoen jaarlijks 10% in te zetten als structureel dekkingsmiddel. Hiermee is dit bedrag geblokkeerd. Dit betekent dat de vrije ruimte op dit moment circa € 1,7 miljoen is.
Voor de ontwikkeling van de algemene reserve verwijzen we naar bijlage 2.

Reserves grondbedrijf

De volgende "belangrijke" reserves zijn beschikbaar:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	**31 december 2024**
Algemene bedrijfsreserve	2.375
Reserve strategische aankopen	5.665
Reserve binnenstedelijke transformaties	14.396

Algemene Bedrijfsreserve grondbedrijf

Het saldo van de algemene bedrijfsreserve (ABR) is € 2,4 miljoen. De algemene bedrijfsreserve grondbedrijf (ABR) is specifiek bestemd voor de mutaties en risico's die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Met een afdoende saldo van de ABR kunnen we onverwachte situaties opvangen, zodat we geen andere reserves of middelen van de gemeente hoeven te gebruiken. De winstnemingen van positieve grondexploitaties vullen de ABR op natuurlijke wijze aan. De ABR groeit naar verwachting in 2025 door de winstnemingen naar € 4,8 miljoen. Voor de afdekking van alle risico's van de huidige (actieve) grondexploitaties is een weerstandsvermogen van € 8,5 miljoen nodig. Omdat de gemeente in de tweede helft van 2025 gaat investeren in de gebiedsontwikkelingen van Amsteleind-noord en Raadhuislaan-zuid door het openen van een grondexploitatie, is bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2024 voorgesteld om de ABR aan te vullen met € 3,7 miljoen. Daarmee vullen we het huidig benodigde weerstandsvermogen aan tot 100%. Bij het openen van de grondexploitaties Amsteleind-noord en Raadhuislaan-zuid stijgt het benodigde weerstandsvermogen met € 10,5 miljoen tot € 19 miljoen. Dit betekent dat er de komende jaren er geen sprake meer kan zijn van afromingen.

Reserve binnenstedelijke transformatie

Het saldo van deze reserve bedraagt per 1-1-2025 € 14,4 miljoen. In 2025 wordt hieraan nog € 5 miljoen toegevoegd. Hierna bedraagt het totale saldo van deze reserve circa € 20 miljoen.
De binnenstedelijke transformaties gaan gepaard met hoge investeringskosten en lange doorlooptijden. Een deel van de kosten is op termijn door de ontwikkeling terug te verdienen en een deel is onrendabel. Bij het terug verdienen wordt o.a. naar de mogelijkheden van meer woningbouw, kostenverhaal, samenwerking met private partijen gekeken. Om de onrendabele toppen af te dekken is deze reserve noodzakelijk. Voor het afdekken van deze onrendabele toppen worden ook mogelijkheden onderzocht om bijdragen/fondsen van o.a. provincie, Rijksoverheid en Europa te ontvangen. Bij deze verzoeken is in beginsel een gemeentelijke bijdrage (cofinanciering) nodig om de onrendabele top mee af te dekken.

Overige reserves

We hebben ook diverse bestemmingsreserves waar in principe nog bestedingsmogelijkheden zijn.
De volgende groepen van bestemmingsreserves zijn beschikbaar:

Bestemmingsreserves	**Saldo 1-1-2025**
Bedrijfsvoering	6.577
Economie	8.194
Egalisatie/ risicoreserve	9.613
Klimaat en Energie	2.105
Maatschappelijke voorzieningen	5.624
Openbare ruimte	15.781
Sociaal	60.798
Stadscentrum	7.069
Wonen & Mobiliteit	66.838
Eindtotaal	**182.600**

In de bijlage 2 hebben we een overzicht van de grootste bestemmingsreserves opgenomen. Deze reserves geven een beeld van de incidentele investeringsruimte in de komende jaren.

Ontwikkelingen Jeugdhulp

Inleiding

In dit hoofdstuk geven we aan hoe we omgaan met de (financiële) ontwikkelingen op het gebied van jeugdhulp. We zien kostenstijgingen, kostenbeheersingsmaatregelen en ontwikkelingen vanuit de voorjaarsnota (meicirculaire) 2025 van het Rijk. We moeten ingrijpen in jeugdzorg om de kwaliteit van jeugdzorg te verbeteren als ook de betaalbaarheid van deze zorg op de langere termijn. We presenteren in dit hoofdstuk kostenbeheersingsmaatregelen die we na vaststelling van de kadernota gaan uitwerken in een uitvoeringsplan en gaan bespreken met onze partners binnen jeugdzorg.

Meedoen mogelijk maken is onze missie in het Sociaal Domein. Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om mee te doen in onze samenleving. We werken aan drie grote bewegingen:

- Normaliseren: de beweging naar meer acceptatie van diversiteit, beperkingen en tegenslag;
- Voorkómen: de beweging om niet pas in actie komen als er een probleem is maar te kiezen voor gezond leven en samenleven;
- Substitutie: de beweging van individueel aanbod naar meer collectief aanbod, van professionele hulp naar onderlinge ondersteuning, van bijvoorbeeld zorg naar eerst wonen, werk, inkomen of leren, van grootschalig en residentieel naar kleinschalig en ambulant

We zien de volgende ontwikkelingen:

1. De kostenstijging van jeugdhulp
2. Financiële compensatie vanuit het Rijk naar aanleiding van het advies van de commissie Van Ark
3. Kostenraming jeugdhulp naar de toekomst
4. Kostenbeheersingsmaatregelen
5. Doorrekening van de kostenbeheersingsmaatregelen
6. Monitoring van jeugdhulpgebruik
7. Samenvattend financieel beeld

Hierna lichten we elke ontwikkeling toe.

1. Kostenstijgingen jeugdhulp afgelopen jaren

We zien de kosten van jeugdhulp in de afgelopen jaren stijgen.

- In 2022 konden we de kosten nog opvangen binnen het budget, sterker nog, in dat jaar hadden we in de jaarrekening een overschot op jeugdhulp.
- Vanaf 2023 is dat niet meer het geval. In 2023 hadden we een tekort van € 1,3 miljoen op de Zorg in Natura/ZIN-uitgaven (exclusief indexatie van € 1,5 miljoen). Dat komt neer op een tekort van afgerond 5%. We zagen toen vooral in het laatste deel van het jaar een forse stijging van de uitgaven.
- Deze trend heeft in 2024 doorgezet en had toen voor een heel jaar impact op de kosten. Daarom hebben we in de afgelopen programmabegroting vanaf 2024 een structureel tekort van € 2 miljoen gemeld. In de afgelopen jaarrekening bleek het uiteindelijke tekort fors hoger uitgevallen te zijn. Daarom melden we in de eerste financiële tussenrapportage 2025 een structureel nadeel van € 2,8 miljoen.

We zien dat er meer jongeren gebruik maken van jeugdhulp. Zoals we in de jaarrekening 2024 al aangaven zien we vooral hoge(re) uitgaven aan begeleiding specialistisch, specialistische GGZ en maatwerk. Het totale structurele tekort op jeugdhulp over 2024 was daarmee € 4,8 miljoen (exclusief indexatie van € 1,9 miljoen, met dit bedrag wordt het budget autonoom verhoogd). Ten opzichte van de begroting 2024 voor ZIN-uitgaven jeugdhulp gaat het om een tekort van 15%.

Daarbij geldt dat verwijzingen voor GGZ grotendeels afgegeven worden via huisartsen.
Het is realistisch te veronderstellen naar de toekomst toe de kosten voor jeugdhulp blijven stijgen.

2. Financiële compensatie n.a.v. commissie Van Ark

De commissie Van Ark heeft onlangs een zwaarwegend advies uitgebracht over de Hervormingsagenda. Conclusie in dit advies is dat gemeenten onvoldoende financiële middelen ontvangen (hebben) voor het bieden van jeugdhulp. De commissie stelt voor dat de geplande bezuinigingen vanaf 2026 teruggedraaid worden en dat gemeenten 50% van hun tekorten in 2023 en 2024 gecompenseerd krijgen.
Besluitvorming hierover is verwerkt in de Voorjaarsnota van het Rijk en vervolgens in de meicirculaire 2025 en heeft geleid tot de volgende:

Landelijke cijfers — Bedragen x € 1 miljoen
- is voordeel, + is nadeel

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1.Demping terugval gemeentefonds 2026	0	-400	-422	-412	-414
2.Tekorten voor rekening Rijk Jeugdzorg	-414	-414	-414	-414	-414
3a. Groeipad hervormingsagenda Jeugd	0	-498	-447	0	0
3b. Hervormingsagenda Jeugd, aanvullende post	0	pm	pm	pm	pm
4. Eigen bijdrage Jeugdzorg	0	0	0	260	260
5. Sturen op trajectduur Jeugdzorg	0	0	0	68	68
6. Indexeren opbrengst hervormingsagenda	0	0	0	507	507
Totale stijging	**-414**	**-1.312**	**-1.283**	**9**	**7**

Effecten voor de Osse begroting:

Bedragen x € 1.000
- is voordeel, + is nadeel

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Demping terugval gemeentefonds 2026	0	-2.232	-2.366	-2.327	-2.354
Tekorten voor rekening Rijk Jeugdzorg	-2.388	-2.340	-2.355	-2.368	-2.385
Groeipad hervormingsagenda Jeugd	0	-2.779	-2.521	0	0
Hervormingsagenda Jeugd, aanvullende post	0	-343	-298	-313	-487
Eigen bijdrage Jeugdzorg	0	0	0	1.367	1.377
Sturen op trajectduur Jeugdzorg	0	0	0	357	360
Indexeren opbrengst hervormingsagenda	0	0	0	2.900	3.000
Totale stijging	**-2.388**	**-7.694**	**-7.540**	**-384**	**-489**

Ad. 1 Gemeenten krijgen structurele compensatie voor de grote financiële nadelen van het ravijnjaar, ook voor het deel van het Gemeentefonds dat betrekking heeft op jeugd. Niet specifiek voor jeugd, maar in toelichting wordt het wel gekoppeld aan compensatie van het ravijnjaar voor zover dit betrekking heeft op jeugd.

Ad. 2 Het kabinet heeft toegezegd om de komende maanden te zoeken naar middelen om gemeenten voor 50% te compenseren voor de jeugdzorg tekorten over 2023 en 2024, zoals de commissie Van Ark ook geadviseerd had. De structurele doorwerking is verwerkt in deze tabel en betekent structureel extra middelen voor gemeenten. Mogelijk komt er nog een aanvullende incidentele afrekening over 2023 en 2024.

Ad. 3 De beoogde realisatie van de besparingen in de Hervormingsagenda schuift op van 2026 naar 2028. Het Rijk schat in dat hier meer tijd voor nodig is. Dat betekent voor dit onderdeel extra incidentele middelen voor gemeenten in 2026 en 2027. Daarnaast krijgen we een extra nabetaling van een post die al eerder gereserveerd stond bij het Rijk voor jeugdzorg.

Ad. 4-6 Het kabinet wil inzetten op extra maatregelen om de kosten van het jeugdhulpstelsel verder te beheersen. Daarbij denken ze aan het invoeren van een eigen bijdrage en sturen op de duur van hulptrajecten. Daarnaast worden de besparingen uit de Hervormingsagenda geïndexeerd. Het kabinet gaat er dus vanuit dat hogere besparingen mogelijk zijn.

Samenvattend komt deze tabel erop neer dat gemeenten in de jaren 2025 tot en 2027 incidenteel extra financiële middelen krijgen en dat het financieel perspectief vanaf 2028 opnieuw onzeker is. De VNG heeft serieuze vraagtekens geplaatst bij de haalbaarheid van de reeks zoals die nu vanaf 2028 in de tabel staat. Het doorvoeren van deze reeks vergt ingrijpende wijzigingen binnen het stelsel en bijbehorende wetswijzigingen. Denk bijvoorbeeld aan de inperking van de reikwijdte van de jeugdhulp. De inwerkingtreding van het desbetreffende wetsvoorstel is voorzien voor midden 2027. Het zal daarna nog de nodige tijd vergen voordat dit werkelijk (financieel) effect sorteert. Voor de overige initiatieven geldt hetzelfde. Bovendien heeft de VNG daar (nog) niet mee ingestemd.
De VNG vindt de reeks vanaf 2028 dus te ambitieus. Daarnaast wordt er geen indexatie van de kosten voor jeugdhulp toegepast, zoals de commissie Van Ark wel had geadviseerd (terwijl nu de besparingen wel geïndexeerd worden). Daarom hebben het kabinet en de VNG afgesproken dat de commissie Van Ark in het eerste kwartaal van 2027 een uitspraak gaat doen over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028.

3. Kostenraming jeugdhulp naar de toekomst

In de meicirculaire 2025 krijgen we dus voor de jaren 2026- 2027 incidenteel extra middelen voor jeugdzorg. Voor de jaren erna worden deze extra middelen verlaagd door een extra bezuinigingstaakstelling vanuit het Rijk. We hanteren in financieel opzicht de volgende uitgangspunten:

- Advies vanuit Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). In het kort luidt dit advies:
    - Raam de kosten voor jeugdzorg zo reëel mogelijk naar de toekomst. Houdt rekening met een volumestijging op basis van historische ervaring;
    - Zorg voor een sluitende begroting 2026- 2027;
    - Neem een vordering op richting het Rijk vanaf 2028 (er vanuit gaande dat de nieuwe commissie van Ark tot dezelfde conclusie komt en dat het Rijk "verplicht" is te zorgen voor extra financiële middelen vanaf 2028).
- Voor de jaren 2025-2027 verwachten we sowieso geen aanvullende rijksmiddelen meer voor jeugdzorg. Dit betekent dat we kostenstijgingen en volumegroei binnen de bestaande financiële middelen zullen moeten oplossen.
- Daarom rekenen op dit moment met een verwachte jaarlijkse kostenstijging (inclusief volumegroei) van 5% per jaar (exclusief reguliere indexering). Bij de programmabegroting toetsen we dit uitgangspunt nogmaals op basis van meest actuele cijfers 2025. Dit doen we voor de jaren 2025 tot en met 2027, vanuit de veronderstelling dat vanaf 2028 er een nieuw (verbeterd) financieel kader komt vanuit het Rijk. stijging. Het huidige jeugdzorg budget bedraagt op dit moment circa € 38 miljoen.
- We nemen een bezuinigingstaakstelling op onze eigen budgetten ter hoogte van € 1,6 miljoen in 2027, € 3,2 miljoen in 2028 oplopend tot € 4 miljoen in 2029. Dit onderbouwen we met concrete maatregelen en doelstellingen.
- We ramen de eigen bijdrage gelijk aan het bedrag vanuit het Rijk vanaf 2028 (€ 1,4 miljoen). Dit is uiteraard onzeker omdat we nu niet kunnen bepalen of dit bedrag reëel is, maar op dit moment wel beste mogelijke inschatting.
- We stellen voor om geen "vordering op het Rijk" op te nemen, maar om dit tekort te laten zien in onze meerjarenbegroting (maximaal geaccepteerd tekort vanaf 2028). Voor het overige sluiten we aan bij het advies vanuit de VNG.

Als we kijken naar de ontwikkeling en de stijging van het aantal cliënten met jeugdhulp zien we de volgende ontwikkeling:

Peildatum	Aantal cliënten	Stijging t.o.v. vorig jaar	% stijging
1-1-2020	1.437		
1-1-2021	1.398		
1-1-2022	1.472	74	5%
1-1-2023	1.614	142	10%
1-1-2024	1.937	323	20%
1-1-2025	1.991	54	3%

Landelijk is het jeugdhulpgebruik in 2023 ook gestegen; recentere cijfers zijn er nog niet. 465 duizend kinderen en jongeren tot 23 jaar kregen jeugdhulp; 5 duizend meer dan in 2022. Dat blijkt uit cijfers van het CBS. Van alle kinderen en jongeren tot 23 jaar kreeg 10,4 procent jeugdhulp in 2023.

Op basis van deze reeks is het lastig om een voorspelling te doen naar de toekomst. Daarbij spelen, naast volumestijging, ook diverse andere ontwikkelingen een rol. We zien vanuit inhoudelijk beleid en kwaliteit van jeugdhulp, genoemd in de Hervormingsagenda, kostenverhogende ontwikkelingen. De kwaliteitsverbetering van JeugdzorgPlus leidt tot fors hogere kosten. Het Rijk stelt de tarieven daarvoor vast. Ook de afbouw van JeugdzorgPlus en de ontwikkeling van kleinschalig verblijf daarvoor in de plaats leidt tot hogere tarieven. Verder wordt ook voor de Gecertificeerde Instellingen gewerkt aan kwaliteitsverbetering. Daarvoor gelden ook hogere en landelijk opgelegde tarieven. Ook voor deze onderdelen verwachten we dus hogere kosten. De omvang daarvan kunnen we op dit moment nog niet goed inschatten.

We stellen voor om voor de kadernota uit te gaan van een kostenstijging van 5% per jaar. Richting de programmabegroting 2026 hebben we betere gegevens over het lopende jaar 2025 en op basis daarvan kunnen we dit percentage eventueel bijstellen. Dit doen we voor de jaren 2025 tot en met 2027. De jaren erna (2028-2029) rekenen we geen verdere kostenstijging door, omdat voor die jaren opnieuw onderzoek door de commissie van Ark wordt gedaan omtrent de landelijke financiering van jeugdzorg.

We krijgen vanuit de voorjaarsnota de volgende extra middelen (direct en indirect gekoppeld aan jeugd):

Bedragen x 1.000

- is voordeel, + is nadeel

Effect gemeente Oss	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1. Demping terugval gemeentefonds 2026	-	-2.232	-2.366	-2.327	-2.354
2.Tekorten voor rekening Rijk Jeugdzorg	-2.388	-2.340	-2.355	-2.368	-2.385
3. Groeipad hervormingsagenda Jeugd	-	-2.779	-2.521	-	-
3b. Hervormingsagenda Jeugd, aanvullend post	-	-343	-298	-313	-487
4/5. Landelijke besparingen	-	-	-	3.257	3.360
Totaal	**-2.388**	**-7.694**	**-7.540**	**-1.751**	**-1.866**

We hebben nodig voor extra kosten raming jeugdhulp:

Bedragen x 1.000

- is voordeel, + is nadeel

Noodzakelijk voor:	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
- Tekort jeugdzorg 2024 (Eerste financiële tussenrapportage 2025)	2.797	2.797	2.797	2.797	2.797
- Autonome groei jeugdzorg	1.900	3.895	5.990	5.990	5.990
- Kostenbeheersingsmaatregelen	-	-	-1.600	-3.257	-4.000
	4.697	**6.692**	**7.187**	**5.530**	**4.787**
Saldo tekort	**2.309**	**-1.002**	**-353**	**3.779**	**2.921**

Dit betekent dat alle extra middelen uit de voorjaarsnota/ meicirculaire naar jeugdhulp gaan en dat we een structureel tekort accepteren van € 3 miljoen vanaf 2029.
Daarnaast leggen we een taakstelling op in onze meerjarenbegroting voor jeugdhulp van € 1,6 miljoen in 2027 oplopend tot € 4 miljoen in 2029 (zie volgende paragraaf) en ramen we een extra inkomst uit eigen bijdragen van € 1,4 miljoen.

4. Kostenbeheersingsmaatregelen

Om de kosten voor jeugdhulp te beheersen, hebben we in aansluiting op de analyse van data en regionale en landelijke ontwikkelingen en voorbeelden, diverse maatregelen geformuleerd.
Doel van de maatregelen is het terugdringen van gebruik. Concreet betekent dit verminderen van de instroom en beperken van de omvang van de inzet. De beoogde maatregelen zijn ingedeeld in 2 categorieën.

1. Sturen op beperken instroom
2. Sturen op zorgpaden/trajecten (duur/alternatieve zorg)

Wij hebben diverse maatregelen geformuleerd.

Maatregel	***Acties***
1. Sturen beperken instroom	
1.1 Normaliseren	Visie operationaliseren met stakeholders Verwijzers in beweging Publiekscampagne
1.2 Ondersteuningsstructuur rondom onderwijs	Inzet brugfunctionaris op scholen
1.3 Sterke sociale teams	Normaliseren Meer kortdurende hulp bij jeugdprofessionals Specialist toevoegen? Samenwerkwijze Jeugd
1.4 Integrale gezinsaanpak	Aanscherpen integrale afweging Sterker afbakenen volwassenproblematiek
1.5 Echtscheidingsloket	
1.6 POH GGZ jeugd	Meer huisartsen met POH GGZ Jeugd Meer kortdurende hulp voor POH GGZ
1.7 Doorzetten dyslexie instroom verminderen	Evaluatie dyslexiepilots Plan samen met regionaal dyslexieteam
2. Sturen op zorgpaden/trajecten (duur/alternatieve zorg)	
2.1 Meer focus aanbrengen op duurste en urgenste vragen.	Analyse zorgpaden en verkorten traject top 25
2.2 Versterken kostenbewust handelen in de toegang	Versterken BOJ; check WLZ; GGZ meldingen hulptrajecten strakker sturen; triage met zorgaanbieders gericht op afschaling
2.3 Doorzetten verminderen residentiele hulp	Ontwikkelen nieuwe vormen intensieve ambulante hulp
2.4 Doorzetten afbouwen jeugdzorg+	
2.5 Inzet wmo/volwassenzorg	Analyse 18+ overgang: wat is nodig Onderzoek naar inzet andere financiering/wet voor begeleiding ouders complexe echtscheiding
Verbeteren prognosemodel	
Monitoring	

Aan alle maatregelen wordt gewerkt, met focus op vijf maatregelen waarvan we verwachten dat deze grootste impact hebben op de kostenbeheersing. Deze zijn:

- Ondersteuningsstructuur rondom onderwijs;
- Sterke sociale teams;
- Meer focus aanbrengen op de duurste en urgentste vragen;
- Versterken kostenbewust handelen in de toegang;
- Inzet Wmo/ volwassenzorg.

Bij het verder uitwerken van de maatregelen hebben we geconstateerd dat zij gezamenlijk bijdragen aan het beheersen van de kosten. Afzonderlijke opbrengsten per maatregel doorrekenen is niet mogelijk.

We werken eraan om de volgende doelen te bereiken, met alle maatregelen. Bij het bepalen van de mogelijke kostenbeheersing daarvan gaan we uit van peildatum eind 2024.

1. Gesloten jeugdhulp wordt niet meer aangevraagd (afname van 100%), wel alternatieve hulp nodig.
2. 20% minder specialistische jeugdhulp (alle varianten behalve gesloten jeugdhulp).
3. Specialistische jeugdhulptrajecten (alle varianten) duren 25% korter.
4. 5% meer jeugdigen (m.n. Zorgintensieve Gezinnen) dan in voorgaande jaren gaan over naar WLZ.

We streven naar het realiseren van deze doelen in vanaf 2027 (50%) en vervolgens aanvullend vanaf 2028. We monitoren het gebruik en de kosten voor jeugdhulp het hele jaar door. Specifiek voor deze doelstellingen maken we een aanvullend dashboard.

Om een mogelijk bedrag aan kostenbeheersing aan de doelen te koppelen hebben we daar een verdiepingsslag op gemaakt:

- Geen gesloten jeugdhulp betekent weliswaar een besparing op de kosten van deze hulp, maar daar staat tegenover dat alternatieve hulp nodig is. Deze is niet perse goedkoper omdat het meest realistische alternatief een vorm van kleinschalig verblijf is. Dit is dus meer een inhoudelijke doelstelling dan een doelstelling die tot kostenbeheersing leidt.
- Als je inzoomt op de doelen 20% minder specialistische jeugdhulp en 25% kortere trajecten dan zien we een verschil tussen ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf. We zien vooral mogelijkheden bij ambulante jeugdhulp en dan specifiek op de onderdelen begeleiding en GGZ. Op deze onderdelen zien we de laatste jaren ook de grootste kostenstijgingen. Daarnaast willen we inzetten op minder trajecten maatwerk zonder verblijf.

5. Doorrekening kostenbeheersingsmaatregelen

We hebben een financiële doorrekening gemaakt van bovenstaande kostenbeheersingsmaatregelen.
Op basis hiervan stellen we een besparingsdoelstelling (=opdracht) vast ter hoogte van € 5,5 miljoen.
Dit is echter gebaseerd op uitgangspunten waarbij doelstellingen niet hard te onderbouwen zijn en hierin zit dus een nadrukkelijk risico. Vandaar de keuze om in financiële zin deze doelstelling als volgt te vertalen in de begroting:

- 2026: nog geen besparing
- 2027: besparing te realiseren van € 1,6 miljoen
- 2028: besparing te realiseren van € 3,2 miljoen
- 2029: besparing te realiseren van € 4 miljoen

We hebben de volgende uitgangspunten gehanteerd bij de doorrekening van de maatregelen voor kostenbeheersing:

- Jeugdhulp begeleiding: gaat over begeleiding Basis en begeleiding specialistisch: 20% minder instroom en 25% minder volume.
- Jeugd GGZ: gaat over Basis GGZ, GGZ Specialistisch 1, GGZ Specialistisch 2, GGZ Hoog specialistisch: 20% minder instroom en 25% minder volume. Bij hoog specialistisch GGZ 15% minder volume.
- Maatwerk: gaat over Maatwerk zonder verblijf: 50% minder instroom en 25% minder volume.

Een paar aandachtspunten daarbij:

- De maatregelen leiden niet direct tot besparing, dit vraagt implementatietijd.
- De beoogde opbrengsten zijn onzeker. Het gebruik van jeugdhulp wordt beïnvloed door een groot aantal factoren en vindt plaats in een complex systeem op lokaal, regionaal en landelijk niveau.
- De implementatie van de maatregelen vraagt ook extra investeringen, bijvoorbeeld de ondersteuningsstructuur in het onderwijs, versterking van de backoffice, realtime inzicht in het gebruik van jeugdhulp en trainingen in kostenbewust handelen. Incidentele investeringen werken we uit richting de programmabegroting.

6. Monitoring van jeugdhulpgebruik

Toegang meer kostenbewust maken

We ontwikkelen een tool die de kosten van een traject (product en duur van de inzet) uitrekent en vervolgens de bijdrage daarvan aan het totaalbudget. Hierdoor krijgen jeugdprofessionals bij het invullen hiervan direct inzicht in het effect op het budget.

Monitoren kostenbeheersing

Samen met externen werken we aan een tool om de verschillende kostenbeheersingsmaatregelen beter door te kunnen rekenen. Dat is gebaseerd op hun prognosemodel. Daarmee verbeteren we onze huidige eigen rekensystematiek voor prognoses. We bekijken nog of we ook de monitoring van de kostenbeheersings-maatregelen hieraan kunnen koppelen.

7. Samenvatting financieel beeld

Samenvattend financieel beeld is als volgt:

Bedragen x 1.000
- is voordeel, + is nadeel

Samenvattend	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Totaal effect vanuit meicirculaire jeugdzorg	-2.388	-7.694	-7.540	-384	-489
Toe te voegen aan budget jeugdzorg (5%)	4.697	6.692	8.787	8.787	8.787
Raming eigen bijdrage Jeugdzorg				-1.367	-1.377
Taakstelling budgetten jeugdzorg			-1.600	-3.257	-4.000
Totaal nadeel begroten	**2.309**	**-1.002**	**-353**	**3.779**	**2.921**

Samengevat komen we in de jaren 2026 en 2027 redelijk uit met de extra gelden die we krijgen vanuit de voorjaarsnota van het Rijk als onze aanname voor volumestijging tot en met 2027 klopt. Vanaf 2029 komen we jaarlijks afgerond € 3 miljoen tekort, wat we opnemen als geaccepteerd tekort omdat we ervan uitgaan dat het Rijk dit voor die jaren nog gaat compenseren.

Op weg naar de begroting

In dit hoofdstuk schetsen we de financiële koers richting de programmabegroting. Onze vastgestelde programmabegroting 2025-2028 was meerjarig niet structureel sluitend en ook zagen we diverse risico's en ontwikkelingen op ons af komen. Daarom zijn we een strategische heroriëntatie gestart. De financiële positie staat dus onder druk. We geven in dit hoofdstuk aan hoe we onze schaarse middelen optimaal in willen zetten. We geven in dit hoofdstuk een samenvatting van de strategische heroriëntatie, en de keuzes die we daarbij gemaakt hebben. Daarnaast vertalen we onze prioriteiten in deze kadernota financieel op hoofdlijnen. De kadernota is nadrukkelijk nog geen begroting. De feitelijke vertaling van deze posten gebeurt bij de programmabegroting 2026-2029.

1. De koers voor de begroting

Zoals verwoord in het hoofdstuk financiële positie worden we voor de jaren 2025 tot en met 2027 "redelijk" gecompenseerd voor de stijgende kosten van jeugdzorg. Voor de jaren erna boekt het Rijk een stevige extra bezuiniging op jeugdzorg in en houdt het Rijk ook vast aan de bezuinigingen vanuit de hervormingsagenda. De VNG vind deze reeks vanaf 2028 ook te ambitieus voor gemeenten. Daarnaast wordt er geen indexering van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals de deskundigencommissie had aanbevolen. Concreet is afgesproken dat de deskundigencommissie van Ark in het eerste kwartaal 2027 een uitspraak doet over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028.
Vandaar dat de VNG het volgende advies heeft uitgebracht voor de programmabegroting 2026-2029:

- Raam de kosten voor jeugdzorg zo reëel mogelijk naar de toekomst. Houdt rekening met een volumestijging op basis van historische ervaring;
- Zorg voor een sluitende begroting 2026- 2027;
- Neem een vordering op richting het Rijk vanaf 2028 (er vanuit gaande dat de nieuwe commissie Van Ark tot dezelfde conclusie komt en dat het Rijk "verplicht" is te zorgen voor extra financiële middelen vanaf 2028).

We kiezen ervoor om te komen tot een sluitende begroting voor de jaren 2025-2027. In 2028 werken we met een geaccepteerd tekort van € 3,5 miljoen en vanaf 2029 van € 3 miljoen. Dit betreft het tekort op jeugdzorg vanaf 2028 waarvan we verwachten dat het Rijk deze extra moet gaan compenseren. Deze werkwijze sluit goed aan bij het advies vanuit de VNG en laat transparant zien dat er aanvullende middelen voor jeugdzorg noodzakelijk zijn.

Het financiële kader (zie eerder hoofdstuk) is als volgt:

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Financieel kader	-171	-7.237	-882	10.292	7.452

De koers voor de begroting is verder:

- <u>Focus op uitvoering</u>

In de programmabegroting 2023-2026 hebben we het coalitieakkoord 'Samen duurzaam vooruit' vertaald. We hebben de speerpunten benoemd en zijn daar vol op mee aan de slag. In de afgelopen jaren hebben we hiervoor gelden gereserveerd in de jaarlijkse begrotingen om voortvarend aan de slag te kunnen met het uitvoeren van het coalitieakkoord. Dit betekent dat we ons in deze kadernota en de komende programmabegroting focussen op het uitvoeren van de eerder vastgestelde ambities en speerpunten. We willen hier ook niet te veel aan toevoegen om ons te focussen op de uitvoering. Er is nauwelijks financiële ruimte voor nieuw beleid, maar veel nieuw beleid zou ook niet passend zijn in een jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen.

- Realisatie van de strategische heroriëntatie

We zetten vol in op de feitelijke realisatie van de strategische heroriëntatie. Dit is noodzakelijk voor een gezond financieel meerjarig perspectief.

- Financiële vertaling op hoofdlijnen

Als we vanuit het financieel kader de strategische heroriëntatie en onze prioriteiten vertalen ontstaat het volgende totaalbeeld:

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Huidig tekort start kadernota	-171	-7.237	-882	10.292	7.452
Strategische heroriëntatie	-307	-2.168	-3.339	-5.124	-5.124
Investeren in minder meerkosten	230	410	0	0	0
Nieuw beleid	399	7.908	2.427	-1.439	749
Overschot/ tekort	**151**	**-1.087**	**-1.794**	**3.729**	**3.077**
Geaccepteerd tekort	-		-	3.500	3.000
Saldo kadernota	**151**	**-1.087**	**-1.794**	**229**	**77**

Conclusie uit deze tabel is dat de jaren tot en met 2027 voordelige saldo's laten zien. Vanaf 2028 zien we ten opzichte van het geaccepteerde tekort een klein nadeel.
We vinden het noodzakelijk om op een aantal plekken te investeren. Niet voor alle posten is voldoende financiële ruimte beschikbaar. Vanaf 2028 is het daarom van belang om nog op zoek te gaan naar ruimte.
We lichten dit verder toe in dit hoofdstuk bij onderdeel 3 en hoe we hier mee omgaan richting de begroting.

2. Strategische heroriëntatie

Voor de strategische heroriëntatie verwijzen we naar aparte notitie die we hierover hebben gepresenteerd. We blijven in deze kadernota hieraan vasthouden.
We realiseren de opdracht om ruim € 5 miljoen bezuinigingen als volgt per programma.

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Programma	**Bedrag 2025**	**Bedrag 2026**	**Bedrag 2027**	**Bedrag 2028**
1. Welzijn en Zorg	54	144	244	434
2. Werk, Inkomen en Onderwijs	59	125	509	568
3. Ontmoeten, sport en cultuur	344	546	602	743
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	0	110	240	280
5. Economie	0	0	0	0
6. Stadscentrum	0	0	0	0
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	0	65	165	165
8. Veilige omgeving	0	14	14	14
9. Besturen in verandering van tijden	-150	225	642	1.117
10. Financieel beleid	0	939	923	1.803
Eindtotaal	**307**	**2.168**	**3.339**	**5.124**

Daarnaast investeren we in 2025 en 2026 in vooral indicaties Wmo om minder meerkosten te voorkomen.
Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de Strategische Heroriëntatie.

3. Op weg naar de begroting en financiële vertaling van onze prioriteiten

We hebben in deze kadernota in beeld gebracht op welke plekken in de organisatie investeringen nodig zijn om onze ambities en speerpunten tot uitvoering te kunnen brengen. Gezien de financiële positie en het meerjarig tekort hebben we alleen posten opgenomen waarvan we echt denken dat ze noodzakelijk zijn.

We hebben financiële ruimte voor afgerond € 0,7 miljoen. Deze willen we hoofdzakelijk inzetten voor het versterkingen op het gebied voor veiligheid. Het is essentieel om de formatie uit te breiden om de basis op orde te kunnen krijgen, goed te kunnen blijven reageren op crisissituaties en uitvoering te kunnen coördineren. Deze uitbreiding wordt gefaseerd opgepakt, om uiteindelijk te komen tot een omvang van de formatie voor gemeente Oss die redelijk vergelijkbaar is met de referentiegemeenten, ook in vergelijking tot het aantal inwoners en aan het aantal misdrijven. We vinden het urgent om hier de vrije ruimte voor in te zetten.

Daarnaast zien we dat het belangrijk is om te investeren in de versterking van de organisatie. Om te investeren in organisatieontwikkeling en het vormen van een concernstaf. De gemeente Oss groeit en onze organisatie groeit mee. Nieuwe uitdagingen en kansen doen zich voor. Andere manieren van werken, meer vragen uit de samenleving, grote bestuurlijke ambities: ze vragen allemaal aandacht van ons. Met de organisatievisie "Wij zijn één Oss" zetten we in op het vergroten van de integrale samenwerking, het versterken van onze strategisch vermogen en het investeren in strategisch personeelsbeleid en leiderschaps- en vakmanschapsontwikkeling. Aansluitend op de organisatieontwikkeling is het voor de complexe vraagstukken noodzakelijk om onze integrale en strategische beleidsmatige sturing te versterken. Hiervoor is het gewenst om een beknopte concernstaf vorm te geven. Dit houdt in dat bestuurlijke prioriteiten en beleidsontwikkeling integraal worden benaderd en afgestemd, zodat de gemeente proactief inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen en toekomstbestendige keuzes maakt.
Deze beweging komt ten goede aan de hele organisatie en is randvoorwaardelijk voor het adequaat maken en uitvoeren van beleid in alle vakgebieden. Daarom vinden we het nodig om ook te investeren in onze organisatie. Waar mogelijk is gekozen voor incidentele claims.

We geven onszelf als college de opdracht om op zoek te gaan naar financiële ruimte richting de programmabegroting ter hoogte van € 0,8 miljoen. Dit is gekoppeld aan het structurele bedrag dat nodig is voor de organisatie op het gebied van de concernstaf en de aanpassingen van de organisatie en bedrijfsvoering. Hier is namelijk geen financiële ruimte voor. Voor de jaren 2026 en 2027 zijn er voldoende financiële middelen beschikbaar voor de posten nieuw beleid, maar vanaf 2028 niet. Gezien de val van het Kabinet Schoof I zal de septembercirculaire naar verwachting beleidsarm zijn en kunnen we er vanuit gaan dat deze geen financiële ruimte zal bieden. We werken hiervoor 2 sporen uit:

- We gaan op zoek naar structurele voordelen naar aanleiding van de voordelige jaarrekeningoverschotten van afgelopen jaren en sturen nadrukkelijk op het halen van 'lucht uit de begroting'. Met als doel om zo veel mogelijk van de taakstelling op te lossen zonder dat het vastgestelde beleid en de uitvoering daarvan hier onder lijdt.
- Daarnaast gaan we kritisch kijken of een deel van deze taakstelling ingevuld worden door een mogelijke taakstelling op de organisatie. Dit koppelen we dan aan het onderzoek naar het terugbrengen van inhuur, het niet invullen van vacatures bij enkele pensioneringen en het strakker begroten op personeelsbudgetten. Daarbij maken we nadrukkelijk de kanttekening dat we het onverantwoord vinden om een te grote bezuiniging neer te leggen op de gemeentelijke organisatie. Tot nu toe hebben wij in alle voorstellen in het kader van de strategische heroriëntatie de lijn aangehouden dat wij niet willen bezuinigen op de ambtelijke organisatie. De vraagstukken die voor ons liggen, de groei van de gemeente en de arbeidsmarkt waarin het steeds moeilijker wordt om voldoende en goede medewerkers aan te trekken en te behouden, maken dat wij het van het grootste belang vinden dat we onze organisatie op peil houden. Daar bovenop zien we een noodzaak voor versterking en uitbreiding op verschillende onderdelen in de organisatie. De hierboven genoemde onderdelen hebben wat ons betreft daarbinnen de hoogste prioriteit.
  Wij zien dat er in de organisatie in de nabije toekomst echter ook op andere onderdelen uitbreiding wenselijk is, in aantal, in kwaliteit en in deskundigheid. Wij zullen in de komende maanden onderzoeken waar de grootste vragen liggen en zullen daar waar mogelijk komen met financiële dekking. Onder andere

een op het stellen strategisch personeelsplan en het door uw rekenkamer aangekondigde onderzoek over de ambtelijke organisatie moeten hiervoor input geven.

In volgende tabel hebben we de prioriteiten uit deze kadernota op hoofdlijnen financieel vertaald.

Bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Posten nieuw beleid:	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Programma 1					
Werkwijze participatie internationale werknemers		65	65	65	65
Programma totaal	**0**	**65**	**65**	**65**	**65**
Programma 2					
Maatschappelijk vastgoed (onderwijs en ontmoeten)		-50	-350	-2.300	PM
Fysieke locatie Werkcentrum Noordoost Brabant		87	87	87	
Programma totaal	**0**	**37**	**-263**	**-2.213**	**0**
Programma 3					
BrabantStad werkplan cultuur		25	25	25	
Project SKIP (denormalisering drugsgebruik)		20	20	20	20
Subsidieproces en beleid		60			
MJOP		PM	PM	PM	PM
Programma totaal	**0**	**105**	**45**	**45**	**20**
Programma 5					
Agrifood Capital/Elevate-X		40			
Uit reserve economie		-40			
Gebiedsmarketing/Toerisme		150	PM	PM	PM
Uit verhoging toeristenbelasting		-150			
Programma totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 7					
Storting reserve Fysieke kwaliteit leefomgeving/spoorzone		5.000			
Programma totaal	**0**	**5.000**	**0**	**0**	**0**
Programma 8					
Versterken capaciteit veiligheid	42	664	664	664	664
Programma totaal	**42**	**664**	**664**	**664**	**664**
Programma 9					
Vorming concernstaf		474	605	605	605
Aanpassing organisatie & bedrijfsvoering		205	205	205	205
Versterken afdeling P&O	357	793	540		
Organisatieontwikkeling		500	500		
Duurzame inkoop		66	66		
Programma totaal	**357**	**2037**	**1916**	**810**	**810**
Programma 10					
Opdracht: Op zoek naar financiële ruimte				-810	-810
Programma totaal	**0**	**0**	**0**	**-810**	**-810**
Totaal nieuw beleid	**399**	**7.908**	**2.427**	**-1.439**	**749**

4. Ontwikkeling lokale lastendruk

Voor het jaar 2026 kiezen we voor een OZB verhoging van 2,67%. Dit is een reguliere inflatiecorrectie voor 2026 vanuit het CPB. We houden vast aan het uitgangspunt om onze lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijke gemiddelde te houden. Daarnaast hebben we bij de vorige begroting de OZB al flink verhoogd. Onderstaand geven we een beeld van de lokale lastendruk in 2025 ten opzichte van het landelijke gemiddelde weer.

	2025		2024	
Lastendruk standaardwoning	**Oss**	**Landelijk**	**Oss**	**Landelijk**
Onroerende zaakbelastingen	€ 461	€ 453	€ 403	€ 423
Afvalstoffenheffing	€ 333	€ 364	€ 292	€ 346
Rioolheffing	€ 178	€ 235	€ 178	€ 225
Totaal	**€ 972**	**€ 1.052**	**€ 873**	**€ 994**

De lokale lastendruk is dus € 80 onder het landelijke gemiddelde. Dit bedrag bestaat uit:
- OZB: € 8 boven gemiddeld;
- Afvalstoffenheffing: € 31 onder gemiddeld;
- Rioolheffing: € 57 onder gemiddeld.

Opgemerkt hierbij wordt dat bij de afvalstoffenheffing bepalend is het aantal keer dat een huishouden de container aanbiedt. Het COELO gaat voor 2025 uit van 11-12 ledigingen per jaar (korting 27,50). Dit op basis van landelijke CBS cijfers.

Als we onszelf vergelijken met vergelijkbare gemeenten (G40) ontstaat het volgende beeld.
Twee derde van de G40 leden heeft een hogere lastendruk dan Oss.

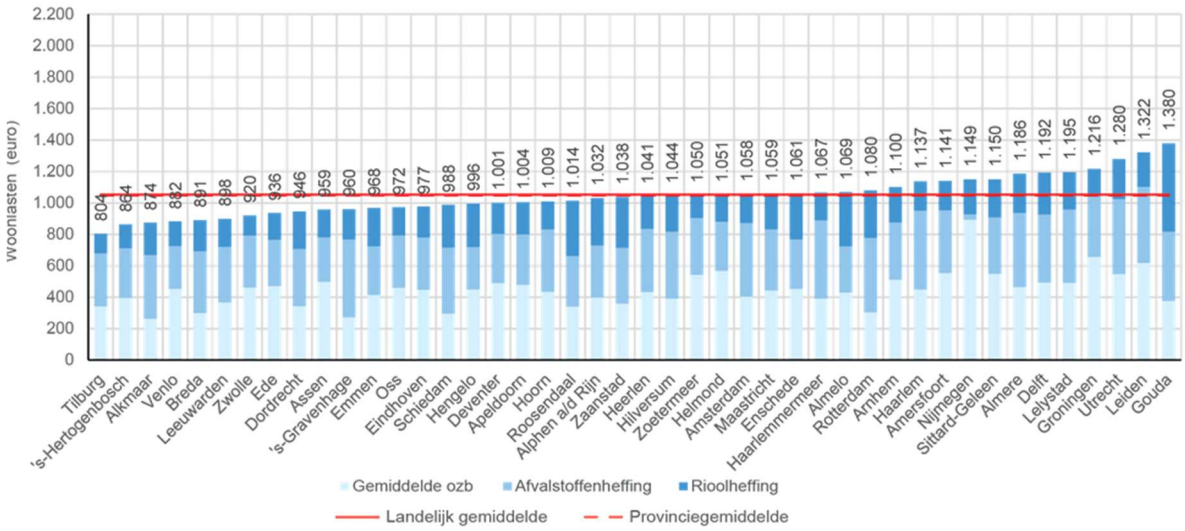

5. Financiële kaders en uitgangspunten

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

Tegen deze achtergrond gelden de volgende algemene financiële kaders en uitgangspunten:
1. Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. We gaan voor deze begroting uit van een geaccepteerd tekort van € 3 miljoen, zijnde de tekorten op jeugdzorg waarvan we uitgaan dat deze extra

gefinancierd gaan worden door het Rijk vanaf 2028. Wij, en ook VNG, vinden dat het Rijk dit verplicht is omdat jeugdzorg een taak in medebewind is. Het Rijk is dus verantwoordelijk voor adequate financiering hiervan. Dit betekent dus dat we bij de programmabegroting een niet meerjarig sluitende begroting zullen presenteren. Dit doen we op druk op het kabinet te houden. We blijven hiermee onverminderd lobbyen voor voldoende compensatie vanuit het Rijk.

2. Het financiële kader voor deze kadernota is:
    - Er is géén c.q. nauwelijks ruimte voor nieuwe wensen (nieuw beleid);
    - Nieuwe wensen moeten in principe binnen bestaande budgetten gerealiseerd worden en er is alleen financiële ruimte voor grote prioriteiten waarvan we inschatten dat deze van groot belang voor de ontwikkeling van onze stad c.q. van de organisatie.
    - We kijken extra kritisch naar aanwezige reserves en naar ruimte in de begroting (begrotingsposten die in jaarrekeningen meerdere jaren niet volledig besteed zijn c.q. waarbij opbrengsten jaarlijks hoger zijn).
3. We hebben een algemene reserve die voldoet aan de gestelde normen (10% van de algemene uitkering). Eventuele incidentele ruimte binnen de algemene reserve kunnen we inzetten om onze ambities uit het coalitieakkoord waar te maken.
4. We kijken jaarlijks kritisch naar alle reserves. In de nota reserves, die de gemeenteraad tegelijk met de programmabegroting behandelt, lichten we de reserves uitgebreid toe.
5. De winsten uit het grondbedrijf zetten we in voor onze omvangrijke ruimtelijke opgaves (ontsluitingswegen, spoorzone, mobiliteitsplan, plan Groen/ blauw/ natuur). Daarbij merken we op dat de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf weer geleidelijk stijgt, maar dat door nieuwe woningbouwplannen ook het risicoprofiel stijgt en dat als gevolg hiervan deze reserve moet gaan stijgen. Dit betekent ook dat er de komende jaren er geen sprake meer zal kunnen zijn van een afroming ten behoeve van de algemene reserve.
6. Via actieve lobby en netwerken zetten we in op actief geld van derden te verwerven zoals bijdragen uit landelijke, regionale en Europese fondsen. De landelijke fondsen voor woningbouwimpulsen, volkshuisvesting en klimaat & energie bieden nadrukkelijk kansen.
7. Via de voorjaarsnota 2025 vanuit het Rijk is een degelijke financiële compensatie aan gemeenten gegeven voor de jaren 2025 tot en met 2027. Net als de VNG vinden we de reeks vanaf 2028 te ambitieus (de ingeboekte besparingen op jeugdzorg en ook het verder verhogen van de opbrengst uit de hervormingsagenda). Daarnaast wordt er geen index van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals de deskundigencommissie had aanbevolen. Concreet is afgesproken dat de deskundigencommissie Van Ark in het eerste kwartaal 2027 een uitspraak doet over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028. Onze structurele financiële positie blijft dus onzeker. Feitelijk schuift het Ravijnjaar op van 2026 naar 2028. We blijven lobbyen voor een realistisch en robuust financieel kader voor de uitvoering van jeugdzorg ook na 2028.

Meer specifiek gelden de volgende kaders:

Gemeentelijke belastingen en heffingen

De lokale lastendruk houden we minimaal op € 22,50 onder het landelijke gemiddelde. We blijven uitgaan van 100% kostendekking van tarieven en heffingen. We verhogen de OZB jaarlijks met de inflatie (2,67%).

Prijsontwikkeling

Het CPB verwacht in 2026 voor de overheidsuitgaven een prijsontwikkeling van 1,8% (prijs overheids-consumptie netto materieel). Voor de loonontwikkeling gaan ze uit van recente CAO van 3,24%. Gezien de huidige ontwikkelingen in de wereld zit hierin een behoorlijk risico.
In de jaarlijkse meicirculaire van het gemeentefonds krijgen gemeenten in principe geld voor de verwachte loon- en prijsontwikkeling. Vanuit de meicirculaire zetten we daarom de noodzakelijke bedragen apart om loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen.

Gesubsidieerde instellingen
Bij gesubsidieerde professionele instellingen is in zijn algemeenheid sprake van een 80/20-verhouding tussen het loongevoelige en prijsgevoelige deel van de uitgaven. Voor budgetsubsidies wordt voor de compensatie van loonstijging uitgegaan van de specifieke CAO-ontwikkelingen per sector en voor de compensatie van prijsstijging wordt uitgegaan van een inflatie van 1,8% (% overheidsconsumptie netto materieel 2026).
Bij de overige subsidies zoals professionele instellingen zonder budgetovereenkomst en niet-professionele organisaties wordt ook dit percentage van 1,8% voor prijscompensatie gehanteerd.

Post onvoorzien
In de begroting hebben we een jaarlijkse post onvoorzien opgenomen. Op dit moment hebben we een post onvoorzien van € 300.000. Bij de strategische heroriëntatie stellen we voor om dit bedrag te verlagen naar € 200.000 vanaf 2025.
Dit bedrag kan door het college gedurende het jaar ingezet worden voor incidentele tegenvallers. Criteria daarvoor zijn:
- onuitstelbaar
- onvermijdbaar
- onvoorzienbaar

De verantwoording van de inzet van deze post nemen we op in de reguliere planning- en controldocumenten.

6. Kader vanuit de provincie
De provincie is onze toezichthouder. Belangrijke kaders uit de begrotingscirculaire vanuit de provincie zijn:
- De begroting 2026-2029 moet structureel en reëel sluitend zijn.
- Vanuit de herijking vanuit het gemeentefonds verwachten we mogelijk nog een potentieel voordeel. Maximaal circa € 0,6 miljoen. Hiermee mogen we géén rekening houden omdat deze inkomsten te onzeker zijn.
- Jeugdzorg moet geraamd worden op basis van de meicirculaire 2025.
- Uitvoeringskosten voor klimaat en energie (de zogenaamde CDOKE-gelden) gelden voor de periode 2023-2025. Er wordt gewerkt aan een regeling voor na 2025. Nog niet duidelijk hoe deze eruit komt te zijn. We mogen ervan uit gaan dat deze middelen structureel worden.

Over bezuinigingen geven ze concreet aan:
- Het is belangrijk dat bezuinigingen, stelposten, ombuigingen, taakstellingen en/of verwerving van extra inkomsten zowel benoemd als concreet toegelicht worden. Ze moeten voldoende onderbouwd worden (anders corrigeert de provincie dit in hun beoordeling);
- Taakstellingen op gemeenschappelijke regelingen mag alleen als het algemeen bestuur van de GR hierover een besluit heeft genomen;
- Structurele inzet van de algemene reserve. Het is vanuit de toezichthouder en anderen mogelijk om een deel van het surplus van de algemene reserve in te zetten voor structurele lasten. Het surplus is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's. Over een bedrag van € 2,8 miljoen zetten we jaarlijks 10% in ten gunste van de reguliere begroting (voorstel in de strategische heroriëntatie). Dit mag met de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk aan 20% is en blijft. Dit is bij onze gemeente zeker geen probleem.

Programma 1. Welzijn en zorg

1. Wat willen we bereiken?

Meedoen mogelijk maken voor alle inwoners van Oss is dé missie van het sociaal domein Oss (begrotingsprogramma's 1, 2 en 3). Een solide sociale basis helpt de meeste mensen een prima leven te leiden, voor zichzelf en anderen te zorgen en om te gaan met de hobbels in het leven. Meedoen mogelijk maken gebeurt dan ook in eerste instantie door mensen zelf en hun verschillende sociale netwerken. Wij helpen de samenleving daarbij waar we kunnen. En als inwoners daarnaast ondersteuning nodig hebben, dan bieden we deze samen met onze partners. Hierbij behandelen we mensen als mensen en vertrouwen we op het goede van de mens. Normaliseren, substitutie en voorkomen zijn hierin sleutelwoorden. Evenals de inhoudelijke speerpunten, zoals die ook in de landelijke VNG propositie van het sociaal domein staan: bestaanszekerheid herstellen, kansengelijkheid vergroten en gezond leven makkelijker maken. We werken hierbij waarde gedreven vanuit onze vijf waarden: de mens centraal, eenvoud, nabijheid, partnerschap en vakmanschap.

De samenstelling van de Nederlandse bevolking verandert tot ongeveer 2040 flink, het huidige zorgstelsel is daar niet op ingericht. We zien een toenemende hulpvraag omdat de bevolking groeit en vergrijst. Tegelijkertijd is sprake van voorzieningen in dorpen en wijken die onder druk staan, een oplopende personeelsschaarste en een wooncrisis die (kwetsbare) inwoners raakt. Ook ontwikkelingen in het medische domein hebben invloed op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De Wet langdurige zorg (Wlz) en de Zorgverkeringswet (Zvw) werken met steeds scherpere criteria voor inwoners om in aanmerking voor zorg te komen. De Wmo wordt gezien als vangnet voor bezuinigingen in andere zorgwetten. Met enerzijds de groei van het aantal inwoners dat ondersteuning nodig heeft, terwijl het aantal beroepskrachten, vrijwilligers en mantelzorgers afneemt, en anderzijds onzekere en over het algemeen ontoereikende compensatie door het Rijk, moeten we ons voorbereiden op een verder toenemende schaarste van het aanbod van zorg en ondersteuning. Des te meer omdat we ook in de gemeente Oss rekening moeten houden met een financiële opgave en strategische heroriëntatie.

Voor programma Zorg & Welzijn vertaalt dit zich in een beweging naar het versterken van de sociale basis, meer collectieve ondersteuning en ondersteuning door naasten. Werken aan een toekomstbestendig zorgstelsel vereist domeinoverstijgende afstemming en afstemming met onder andere programma 2 en 3 (sociaal domein), 7 (wonen) en 10 (veiligheid).

Begin 2025 is het Wmo-beleidskader Wmo 2025-2029 'Meedoen mogelijk maken' vastgesteld. Hierin staan onze ambities en doelen beschreven, inclusief een doorkijk naar een beleidsagenda voor de komende jaren. In deze kadernota beschrijven we waar in 2026 de prioriteit ligt.

We volgen de demografische en landelijke ontwikkelingen zoals de resultaten van het houdbaarheidsonderzoek Wmo dat momenteel wordt uitgevoerd door het ministerie van VWS en de VNG. Oss heeft een bijdrage aan dit onderzoek geleverd. Of de overgang van het abonnementstarief naar de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo die opnieuw is uitgesteld naar 1 januari 2027. En tot slot de ontwikkelingen rond het zogenaamde AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord) en IZA (Integraal Zorg Akkoord). Deze ontwikkelingen kunnen forse impact hebben, zowel inhoudelijk als financieel.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

In Oss helpen inwoners elkaar en mag iedereen meedoen (sociale basis)

Een sterke sociale basis kan een belangrijke bijdrage leveren aan een leefbare samenleving en de houdbaarheid van de zorg. Daarom blijven we investeren in de sociale basis, met enkele speerpunten.

Mantelzorg

Ons nieuwe mantelzorgbeleid gaat in vanaf 2025, hierbij hebben we breed onderzoek gedaan naar de behoefte van mantelzorgers. De focus ligt onder andere op toegankelijke, vindbare voorzieningen en informatie zodat de mantelzorgers en zorgvrijwilligers toegerust zijn om hun dierbare te ondersteunen. Daarnaast blijft de waardering belangrijk en we zetten in op het vergroten van mantelzorgbewustzijn in de domeinen zorg, welzijn, wonen, werk en onderwijs.

Inclusie

Medio 2025 leggen we een lokale inclusie agenda ter besluitvorming voor waar we vervolgens uitvoering aan zullen geven.

Wonen en zorg

We zetten ons samen met collega's van wonen en (regionale) partners in om uitvoering te geven aan de uitvoeringsagenda van de woonzorgvisie. Relevant voor de Wmo beleidsagenda is hierin de huisvesting van aandachtgroepen: kwetsbare ouderen, mensen met een beperking, psychisch kwetsbaren, kwetsbare jongeren, vergunninghouders en dak- en thuisloze mensen. De wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting verplicht ons om een huisvestingsverordening vast te stellen met een urgentieregeling. De komende tijd gaan we nog meer aandacht besteden aan afspraken over de manier waarop huurwoningen worden toegewezen aan woningzoekenden.

Inwoners van Oss die dat nodig hebben, krijgen passende ondersteuning, waarbij informele, lichte of collectieve hulp de basis is.

Van proeftuin Oss naar een nieuwe inrichting sociaal domein Oss

Eind 2025 neemt de gemeenteraad een besluit over het vervolg van de proeftuin Oss op basis van een evaluatie. Dit besluit heeft hoe dan ook consequenties voor de inrichting van het sociaal domein in Oss. Vanaf 2026 moeten we uitvoering geven aan dit besluit. Momenteel is nog niet te voorzien welke consequenties, dat is afhankelijk van het besluit.

Basishulp is uitgangspunt: substitutie

Substitutie kan een belangrijke bijdrage leveren aan het omgaan met schaarste en meer mensen helpen met hetzelfde geld. We zetten op verschillende manieren in op substitutie, bijvoorbeeld door individuele ondersteuning om te buigen naar collectieve en voorliggende voorzieningen. Dit doen we op verschillende manieren. Enerzijds door vanuit de Wmo anders te verwijzen naar hulp en meer samen te werken met vrijwilligersinitiatieven en andere voorliggende activiteiten. En anderzijds door initiatieven in de Osse dorpen en wijken te stimuleren. Zoals dagontmoetings-initiatieven en het onderzoeken of we initiatieven zoals Zorgbuurthuis 't Hageltje kunnen verbreden.

Overgang van Jeugdwet naar de Wmo

We starten in 2025 met een betere verbinding van de overgang van jongeren naar volwassenen oftewel van ondersteuning vanuit de Jeugdwet naar de Wmo. In 2026 zal dit verder vorm worden gegeven.

Psychisch kwetsbaar

De ondersteuning van psychisch kwetsbare inwoners blijft ook de komende jaren een belangrijk thema. Onder andere door te investeren in passende woonvoorzieningen, een transformatie van de maatschappelijke opvang naar kleinschalige, kortdurende opvang en een nieuwe regionale aanpak dakloosheid. Daarnaast investeren we in toegankelijke hulpverlening en laagdrempelige ontmoetingspunten.

Veiligheid in afhankelijkheidsrelaties (VIA)

We werken regionaal samen op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. We geven in Oss uitvoering aan de ambities zoals beschreven in het regionale Koersplan VIA. Medio 2025 concretiseren we onze inzet voor de komende jaren in een lokaal uitvoeringsplan voor de gemeente Oss. Dit plan richt zich op een integrale aanpak van onveiligheid in gezinnen. Jeugdigen en gezinnen in de knel zijn niet per definitie geholpen met (alléén) de inzet van ondersteuning of jeugdhulp. We sluiten aan op de landelijke ontwikkelingen voor het Toekomstscenario: de aanvulling van expertise rondom veiligheid voor de sterke lokale teams.

Voorzieningen zijn vindbaar, toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed

Samenwerking medisch domein en het Integraal zorgakkoord (IZA)

Het is voor de toekomstbestendigheid van zorg van essentieel belang dat het sociaal domein en het medisch domein samenwerken. Omdat beide domeinen nu gefinancierd worden door verschillende stelsels zijn er hindernissen die doorbroken moeten worden. Het IZA en het regioplan dat in onze regio is opgesteld hebben een flinke impuls gegeven aan regionale samenwerking met het medische domein, het zorgkantoor en de zorgverzekeraar. Medio 2025 is door de sub-regio Samen in gezondheid een aanvraag ingediend voor de IZA transformatiemiddelen. Indien hier akkoord voor gegeven wordt, kunnen we in 2026 starten met de uitvoering.

Benutten ervaringskennis

We maken in 2025 een start met het meer benutten van ervaringskennis bij nieuw beleid en bij de uitvoering hiervan. En we investeren in het vakmanschap van onze medewerkers zodat zij met een open houding en zonder oordeel in gesprek gaan met de Osse inwoners.

Aanscherping (integrale) verordening Wmo

We actualiseren onze verordening en werkinstructies op basis van de beleidsuitgangspunten Wmo Oss. Hierbij kijken we of we de juiste instrumenten hebben om een afweging voor ondersteuning volgens de waardendriehoek Instituut voor Publieke Waarden (IPW) te maken. We halen hiertoe op wat de consulenten nodig hebben om de afweging weloverwogen te maken, denk aan scholing en handvatten. Hiermee maken we ook een strengere toekenning van voorzieningen mogelijk (onderdeel van de strategische heroriëntatie).

Samenwerking ruimtelijk domein

De samenwerking die we de afgelopen periode in gang gezet hebben met het ruimtelijk domein, intensiveren we in 2026 verder. Denk aan wonen en zorg (de woonzorgvisie), advisering bij de Intaketafel bij complex ruimtelijke initiatieven, programma Schadewijk, gezonde leefomgeving en de omgevingsvisie.

Zorg & veiligheid

Veel thema's spelen zich op het snijvlak zorg en veiligheid af. Het gaat dan om thema's zoals personen met onbegrepen gedrag, huiselijk geweld en kindermishandeling (VIA), structurele overlastgevers, de aanpak van complexe casuïstiek, en jeugd. Vanuit het Sociaal Domein werken we hierin samen met team Veiligheid en de ketenpartners. We streven naar een integrale aanpak op de genoemde thema's. Voor deze thema’s blijft de komende periode veel aandacht.

Jeugdhulp

Het lokale beleidskader Integraal Jeugdbeleid verwoordt onze ambitie voor alle jeugdigen in Oss; namelijk dat zij opgroeien tot gezonde, zelfstandige volwassenen, die zichzelf kunnen redden, voor zichzelf opkomen en meedoen in de samenleving. De aanwezigheid van een stevige pedagogische basis is goed voor alle jeugdigen, en helpt ook beschermend voor de meer kwetsbare jeugd.

Het gebruik van jeugdhulp is de afgelopen jaren fors toegenomen. Dit leidt -samen met stijgende tarieven- tot kosten voor jeugdhulp die hoger zijn dan de landelijke bijdrage. Wij hebben daarom diverse kostenbeheersingsmaatregelen verkend om het gebruik terug te dringen. Met schaarse middelen betekent dat keuzes maken en anders organiseren. Uitgangspunt blijft om te zorgen voor de best passende hulp voor de meest kwetsbare kinderen. Daarvoor is een variatie aan specialistische hulp in onze regio beschikbaar.
De Landelijke Hervormingsagenda Jeugdhulp is voor ons de komende jaren een belangrijke leidraad. De ontwikkelingen hierin van sterke lokale teams, minder specialistische jeugdhulp, kwaliteitsverbetering en monitoring sluiten aan bij onze inhoudelijke uitgangspunten die wij in het Regionaal Beleidsprogramma hebben vertaald in zes programmalijnen. Naast inhoudelijke ontwikkelingen gericht op verbetering van zorg voor onze jeugd, stelt de Hervormingsagenda ons ook voor de opdracht tot kostenbeheersing.
In 2025 passen we onze lokale Verordening Jeugdhulp aan. In de nieuwe verordening nemen we bepalingen op, die ons helpen ervoor te zorgen dat de jeugdhulp terecht komt bij de jeugdigen en gezinnen in de meest kwetsbare situaties.

Concreet werken we in 2025/2026 (verder) aan de kostenbeheersing, transformatie van de gesloten jeugdzorg, stevige lokale teams die gezinsgericht ondersteunen, bredere toepassing van de Samenwerkwijze voor jeugd, een goede aansluiting onderwijs-jeugdhulp en evaluatie en borging van pilots als het echtscheidingsloket, de aanpak zorgintensieve gezinnen en jongerenaanpak 16-27 jaar (BIG 5).

Integratie en opvang

Participatie kwetsbare internationale werknemers (arbeidsmigranten)

Momenteel voeren Stichting Barka en ONS welzijn een pilot uit gericht op het meedoen van kwetsbare internationale werknemers. Het doel is het verbeteren van het welzijn, de integratie en participatie van de internationale werknemer. De eerste resultaten zijn positief en laten een meerwaarde zien. Er worden kwetsbare arbeidsmigranten geholpen, die we voorheen niet bereikten en onder de radar bleven. We verwachten in de toekomst een groei van het aantal internationale werknemers in Oss, en daarmee ook de vraag naar (preventieve) ondersteuning. Daarom stellen we voor de pilot om te zetten in een structurele werkwijze.

Huisvesting en integratie vergunninghouders

De huisvesting van vergunninghouders is een wettelijke taak. Het rijk bepaalt jaarlijks hoeveel vergunninghouders onze gemeente moet huisvesten. Tot nu toe slagen we erin om aan onze opgave te voldoen op het vlak van wonen, inburgering, meedoen aan het maatschappelijk verkeer. Dit doen we volgens de Osse aanpak: we zorgen voor woonruimte, goede begeleiding en ondersteuning samen met onze netwerkpartners Vluchtelingenwerk, ONS welzijn, Thuis in Oss, politie, BrabantWonen en Mooiland. Door wijzigingen in het landelijk beleid is het moeilijk te voorspellen welke gevolgen dit gaat hebben voor de jaarlijkse taakstelling. Vooralsnog houden we vast aan de Osse aanpak.

Financiële vertaling van de speerpunten

IZA/GALA

De speerpunten van dit programma voeren we in principe uit binnen bestaande middelen. Wel hebben we te maken met een aantal onzekere factoren zoals beschreven in de inleiding. Het gaat onder andere om de ontwikkelingen rond het AZWA (IZA en GALA), houdbaarheid van de Wmo en besluitvorming over het vervolg van de proeftuin. En het vervallen van de incidentele GALA middelen in 2026 zoals deze oorspronkelijk zijn geformuleerd in het GALA.

Participatie internationale werknemers

We stellen voor om € 65.000 beschikbaar te stellen voor participatie van internationale werknemers. Voor 2023 en 2024 was in opdracht van de gemeenteraad € 50.000 per jaar incidenteel beschikbaar voor uitvoering van deze pilot, en in 2025 hebben we een bedrag van € 60.000 beschikbaar gesteld vanuit de reserve voor Wonen Welzijn Zorg. Het bedrag werd in 2025 hoger vanwege de groeiende vraag en omdat er geen rekening was gehouden met vrijwilligersvergoedingen, reiskosten, etc. De ervaringen zijn positief, we willen de aanpak structureel maken. We stellen voor om vanaf 2026 hiervoor structureel € 65.000 beschikbaar te stellen.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. We geven hierna aan welke voorstellen we voor dit programma door willen voeren.

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
1	Stoppen met Specialistische Ontmoetingsfunctie	-	-	100	190
3	Budget voor anti stigma verlagen	-	50	50	50
4	Doorbraakbudget laten vervallen	30	30	30	30
11	Woningaanpassingen minder toewijzen	-			100
12	Leges Gehandicapten Parkeerkaart (GPK) verhogen.	-	40	40	40
26	Verhogen begrote inkomsten huurinkomsten Het Honk Oss	5	5	5	5
27	Verhoging begrote inkomsten Tritongebouw Oss	8	8	8	8
28	Vrijval post onvoorzien Scouting Geffen	11	11	11	11

Minder meerkosten

Voor dit programma zetten we ook in op maatregelen voor 'minder meerkosten'. Het gaat om de beleidsterreinen Wmo individuele voorzieningen en jeugdhulp. We maken ons zorgen over stijgende zorgkosten, zowel binnen de Wmo als Jeugdhulp. Ombuigingsvoorstellen op deze beleidsterreinen zorgen vooral voor beperking van stijgende meerkosten en zullen een beperkte bijdrage hebben bij het terugdringen van het huidige begrotingstekort. De maatregelen zijn er op gericht dat nieuwe tekorten in de toekomst worden voorkomen of beperkt. Het gaat om forse maatregelen met maatschappelijke impact maar waarvan wij inschatten dat ze onvermijdelijk zijn om te komen tot een houdbaar en betaalbaar sociaal domein.

Wmo Individuele voorzieningen

We hebben te maken met stijgende kosten voor individuele voorzieningen. Daarom zetten we nadrukkelijk in op substitutie en het terugdringen van indicaties. We kunnen op diverse producten stijgende meerkosten afremmen door strakker te sturen op de verstrekking van individuele indicaties Wmo.
We stellen voor om aan de slag te gaan met:

- Aanscherping criteria in verordening en werkinstructies.
- Vakmanschapsontwikkeling, waarmee we niet alleen kennis en vaardigheden vergroten, maar ook verwachten consulenten aan onze gemeente te binden en daarmee verloop te voorkomen.

Dit voorstel is in lijn met het Wmo-beleidskader 2025-2029 en randvoorwaardelijk voor een aantal andere voorstellen binnen dit programma. In totaal gaat het om een totale mogelijke besparing van ruim € 0,5 miljoen.

Het gaat om de volgende maatregelen:

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
10	Aantal indicaties terugbrengen	-180	-360	0	0
14	Onderzoek huishoudelijke verzorging: strenger/minder indiceren	0	PM	PM	PM
15	Onderzoeken aanpassen inkoop beleid Wmo	0	PM	PM	PM
16	Realiseren substitutie: kosten individuele ondersteuning laten afnemen met 5%	-50	-50	50	435
17	Substitutie: kosten dagbesteding nemen af met 10%		5	65	120

Jeugdhulp

Om de kosten voor jeugdzorg te beheersen, hebben we in aansluiting op de analyse van data en regionale en landelijke ontwikkelingen en voorbeelden, diverse maatregelen geformuleerd.
Doel van de maatregelen is het terugdringen van gebruik. Concreet betekent dit verminderen van de instroom en beperken van de omvang van de inzet. De beoogde maatregelen zijn ingedeeld in 2 categorieën.
1. Sturen op beperken instroom
2. Sturen op zorgpaden/trajecten (duur/alternatieve zorg)

Een eerste mogelijke doorrekening van de kostenbeheersingsmaatregelen geeft een mogelijk bedrag aan van € 5,5 miljoen als doelstelling. Omdat de haalbaarheid van deze doelstelling onzeker is, stellen we voor om een taakstelling op te nemen van € 4 miljoen. Zie hiervoor het hoofdstuk 'Op weg naar de begroting' en 'Ontwikkelingen Jeugdhulp'.
We zetten in op de volgende ombuigingsvoorstellen:

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
18	Kostenbeheersing Jeugdzorg algemeen	0	PM	PM	PM
19	Ondersteuningsstructuur rondom onderwijs	0	PM	PM	PM
20	Sterke sociale teams	0	PM	PM	PM
21	Meer focus aanbrengen op duurste en urgentste vragen	0	PM	PM	PM
22	Versterken kostenbewust handelen in de toegang	0	PM	PM	PM
23	Inzet Wmo/volwassenenzorg	0	PM	PM	PM

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Wat willen we bereiken?

Meedoen mogelijk maken is dé missie van het sociaal domein Oss. Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om mee te doen aan onze samenleving. We bieden ondersteuning om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. In het sociaal domein doen we dat vanuit de waarden: mens centraal, nabijheid, eenvoud en vakmanschap & partnerschap.
Het sociaal domein is breed: welzijn, inkomen, leefbaarheid, sport, cultuur, onderwijs, gezondheid, participatie, ontmoeten, zorg. Het zijn allemaal terreinen die bijdragen aan een goede, fijne leefomgeving en aan meedoen in de samenleving. Daarbij bieden individuele ondersteuning als dat nodig is. Omdat problemen soms het oplossend vermogen van mensen en hun netwerken overstijgen. Zo hebben we allerlei voorzieningen die mensen kunnen helpen bij integratie naar werk, geldzorgen, leren, opvoeden, ouderdom, eenzaamheid. Het goed inzetten van die voorzieningen zien we als een kerntaak. En daarbij is 'goed' meer dan efficiënt en rechtmatig. Het gaat ook over rechtvaardigheid en menswaardigheid.
Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in herstellen van bestaanszekerheid, vergroten kansengelijkheid en gezond leven makkelijker maken.

Bij bestaanszekerheid gaat het om de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen via werk of anderszins om mee te kunnen doen in de samenleving. Ook zekerheid van betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen zijn noodzakelijke voorwaarden om je als mens te ontwikkelen en te participeren in de samenleving. We werken daarom aan een inclusieve arbeidsmarkt met mogelijkheden voor mensen om te werken naar vermogen. Daarbij bieden we ondersteuning als mensen stress ervaren op het gebied van bestaanszekerheid.
Om de kansen op meedoen te vergroten investeren we in onderwijs. We streven naar inclusief onderwijs en kinderopvang, en passende ondersteuning voor jeugdigen en jongvolwassenen. Daarbij zijn basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitaal gebied van groot belang. Dit vertaalt zich in de aanpak laaggeletterdheid en geslaagde inburgeringstrajecten. Allemaal opgaven waaraan wij in dit programma werken.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

Inclusieve arbeidsmarkt

Voor alle vragen rondom werk (en ontwikkeling) van inwoners en werkgevers, hebben we -in aansluiting op de landelijke hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur- sinds begin 2023 regionaal Werkcentrum Noordoost Brabant ingericht. We werken aan een fysieke locatie in Oss. Dat vraagt naast een investering in de huisvesting, om extra inzet vanuit team Werk.
Er is een enorme krapte op de arbeidsmarkt; vanuit ons regionale arbeidsmarktbeleid zetten we volop in om werkgevers daarbij te helpen en zoveel mogelijk mensen aan het werk te houden en te krijgen. Daarom hebben we als partners in de arbeidsmarktregio NOBW gekozen voor extra inzet op specifieke sectoren: maatschappelijke sectoren zoals zorg en onderwijs, en ook economische sectoren waaronder techniek, energietransitie en ICT. We zetten in op verhogen arbeidsproductiviteit, modern HR-beleid, leven lang ontwikkelen en vergroten instroom richting sectoren.
Ondanks de arbeidskrapte, zien we dat niet iedereen makkelijk aan het werk kan. Voor deze inwoners, jong en ouder, bieden wij ondersteuning op zoek naar een passende werkplek. Het overgrote deel van de mensen met een bijstandsuitkering heeft een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt; toeleiding naar werk is dan niet aan de orde en wij bieden vooral ondersteuning gericht op meedoen in de samenleving.
Een belangrijke samenwerkingspartner is ons sociaal ontwikkelbedrijf IBN. IBN voert in opdracht van het Werkvoorzieningschap de Wsw uit, en gemeenten en IBN verzorgen beide een deel van de re-integratietaak van de doelgroepen van Participatiewet, veelal mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. In het partnership gemeenten-IBN maken we regionale afspraken over dienstverlening die we van IBN afnemen en hoe we hierin samenwerken. Op dit moment werken we aan een toekomstscenario voor de invulling van het partnership voor de langere termijn. Eind 2025/begin 2026 stellen we de visie van de 6 gemeenten over de toekomst van het partnership gemeenten-IBN op lange termijn vast. Vervolgens bekijken we hoe we de Osse dienstverlening in samenhang daarmee verder vormgeven.

Lerende stad Oss

Oss is een Unesco Learning City. Een predicaat waar we trots op zijn. Wij geven de Lerende stad Oss verder vorm met onze partners uit onderwijs en bedrijfsleven. Leven Lang Ontwikkelen is nodig om mee te blijven doen in de samenleving en op de arbeidsmarkt van de toekomst. De technologische innovatie, digitalisering, robotisering en de impact van globalisering op de lokale arbeidsmarkt vraagt om een sterke leer- en ontwikkelcultuur. Zodat inwoners en ondernemers mee kunnen bewegen met de veranderingen op de arbeidsmarkt. Een Leven Lang Ontwikkelen raakt het sociaal en economisch domein. Om deze opgave vorm te geven wordt er gezamenlijk ingezet op de verbinding tussen onderwijs, ondernemers, maatschappelijke instellingen en inwoners. Daarbij werken we aan duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt en het boeien en binden van talenten om op alle niveaus, om zo de economische ontwikkeling te versterken. De Talentencampus wordt een belangrijke aanjager van de ontwikkelingen Lerende stad Oss en gaat daarvoor nauw samenwerken met de Kracht van Oss/Economic Board.

We formuleren lokaal arbeidsmarktbeleid waarbij elk talent telt, leven lang ontwikkelen en werkgevers fit voor de toekomst de belangrijkste pijlers zijn. Zo werken we samen om de arbeidskrapte zo goed mogelijk op te vangen.

De Lerende Stad Oss begint bij onderwijs én gaat over ontwikkelen in brede zin; ook het leren van basisvaardigheden is belangrijk omdat het mogelijk maakt om mee te blijven doen in de samenleving.

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid is van wezenlijk belang voor inwoners. Daarom bieden wij een vangnet bij onverwachte kosten; en met AZOSS een goede verzekering die betaalbaar is. Wij zorgen voor aanvullende voorzieningen zodat mensen die leven in armoede zoveel mogelijk mee kunnen blijven doen in de samenleving. Samen met onze partners bieden we extra ondersteuning bij kosten voor school, sport en culturele activiteiten. Ook de komende jaren van bezuinigingen willen wij deze ondersteuning doorzetten.

Voor mensen in een problematische financiële situatie hebben wij een variatie aan dienstverlening, waarbij we inzetten op hulp en ondersteuning om de schulden op te lossen en zoveel mogelijke financiële zelfstandigheid te realiseren. Wij werken hierbij samen met (professionele) partners en hebben de intentie om ook het bedrijfsleven wat nadrukkelijker te betrekken bij dit thema. Door goede voorlichting en een aanbod bij vroegsignalering proberen we ernstige financiële problemen zoveel mogelijk te voorkomen. De komende periode zetten we vooral in op financiële educatie van jeugd en jongeren. Ook treffen we voorbereidingen op de implementatie van de Participatiewet in Balans. Deze landelijke wijziging van wet- en regelgeving moet ervoor zorgen dat een aantal onderdelen in de wet versimpeld en verruimd worden voor de inwoner.

Inclusief onderwijs

Wij zetten ons in om samen met samenwerkingspartners uit onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp, zorg, cultuur en sport in om gezinnen te ondersteunen en kinderen, jongeren te helpen op weg naar een gelijkwaardige deelname aan de samenleving. We zetten gezamenlijk in op het Osse onderwijskansenbeleid. De voor- en vroegschoolse educatie (vve), taalstimulering (inclusief Bibliotheek op school) en de verlengde, verrijkende schooldagen (Kodoss) maken hier deel van uit. We werken verder aan een nieuwe ondersteuningsstructuur rondom het onderwijs, ook in relatie tot jeugdhulp.

Verder investeren we samen met twee schoolbesturen voor het basisonderwijs in vernieuwing van het burgerschapsonderwijs; vanuit een landelijke pilot waarin gemeente Oss, VNG en de 'Coöperatie Leren voor Morgen' samenwerken.

De ambitie -in aansluiting op de Kamerbrief van het ministerie van OCW- om inclusiever onderwijs en inclusievere kinderopvang vorm te geven, is complex. Zowel inhoudelijk voor professionals uit onderwijs en kinderopvang, als meer technisch bij huisvesting van onderwijs en kinderopvang. Dit werkt door in de ondersteuningsstructuur en verbinding met jeugdhulp waarin Brugfunctionarissen en het Jongerenwerk een rol zullen hebben. De komende jaren vraagt dit nog veel uitwerking.

Samen met de schoolbesturen werken we aan een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP): we maken een Beleidskader Onderwijshuisvestig - waar inclusief onderwijs een onderdeel van is - en een Waardenmodel. Voor een goed inzicht in de stand van zaken brengen we alle onderwijshuisvesting in kaart. Op basis hiervan komen we tot de langetermijnvisie voor onderwijshuisvesting en maken we strategische keuzes, zodat we weer een

actueel overzicht hebben van de meerjarenplanning met investeringen. Het herijkte IHP wordt begin 2026 vastgesteld en is dan onze leidraad voor de komende jaren. We betrekken de raad aan de voorkant en gedurende het proces.
Op basis van het bestaande IHP zijn diverse projecten in onderzoek en uitvoering in 2025/2026: de vervangende voorziening voor De Lockaert, De Polderhof en SBO Het Baken. In het project Kindlandschap De Eiber realiseren we een vervangende voorziening voor de basisscholen in Megen, Macharen en Haren te realiseren. Daarnaast verbouwen we MFA Noorderlicht voor de basisscholen De Evenaar en 't Kleurenbos. Met het schoolbestuur kijken we naar de huisvesting van basisschool De Wissel in MFC De Koppellinck in verband met de groei van het aantal leerlingen. Tot slot zijn we bezig met de planvorming voor het (voortgezet) speciaal onderwijs, een basisschool in de nieuwe wijk Amsteleind en de huisvesting van de basisscholen in de Schadewijk. In 2026 gaan we starten met de planvorming voor de vervangende voorziening voor basisschool Hertogin Johanna locatie Vianenstraat.

Financiële vertaling van de speerpunten

Fysieke locatie Werkcentrum Noordoost Brabant

We stellen voor om voor 3 jaar formatie beschikbaar te stellen voor de fysieke locatie Werkcentrum Noordoost Brabant. In aansluiting op de nieuwe landelijke hervorming arbeidsmarktinfrastructuur hebben we in de regio alle dienstverlening voor inwoners (inclusief jongeren) en werkgevers rondom werk samengebracht in het Werkcentrum Noordoost Brabant. Er is een centraal digitaal loket. Dat wordt uitgebreid met fysieke locaties verspreid over de regio. Ook in Oss komt een fysieke locatie. Voor een goede bemensing en de aansluiting bij de Osse dienstverlening is 1 fte extra inzet vanuit team Werk nodig.

MIP Onderwijshuisvesting

We hebben een inschatting gemaakt van de verwachte investeringskosten voor de projecten voor maatschappelijk vastgoed voor komende planperiode. Dit werken we richting de programmabegroting 2026-2029 verder uit in het Meerjaren Investeringsplan (MIP). In het MIP is rekening gehouden met een stijging van de kosten door de indexering van de kengetallen die we hanteren. De jaren 2025 – 2028 geven een voordeel ten opzichte van wat we nu in de begroting hebben opgenomen door verschuivingen van investeringen naar later in de tijd. We stellen voor om vanaf 2029 een PM post op te nemen voor kapitaallasten vanaf 2030. We starten namelijk al met de voorbereidingen van projecten die na deze jaarschijf vallen, zoals het vernieuwen van de gymzaal Ruwaard II en het bouwen van de voorzieningen in de nieuwe woonomgeving Amsteleind. Een nieuwe investering in het lopende MIP is het aanpassen van de sporthal de Rusheuvel, voor een verbetering van de bezetting. Daarnaast maken we de ramingen in het MIP vollediger door rekening te houden met de aanvullende kosten, zoals sloopkosten en openbaar gebied kosten, dan sec alleen de investeringen voor het gebouw.
Voor de investeringen voor het specialistisch onderwijs (SO en VSO) nemen we een PM post op door vertraging. Dit komt doordat tijdens de voorbereidingsfase 2 schoolbesturen zich - na elkaar en om verschillende redenen - terugtrokken uit de intentie overeenkomst om tot 1 specialistische voorziening te komen. Ook heeft het ministerie van Onderwijs aangegeven toe te gaan werken naar inclusief onderwijs. Deze gebeurtenissen hebben er toe geleid dat het gehele project herijkt wordt en dat onder andere onderzocht wordt of alle voorzieningen separaat worden opgepakt en op welke locatie dit gaan plaatsvinden. Daarom stellen we voor om deze voorgenomen investering nu uit het MIP halen en als PM post benoemen. Na verdere planuitwerking in de toekomst wel zal leiden tot een (onderbouwde) claim in de begroting.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. We geven hierna aan welke voorstellen we voor dit programma door willen voeren.

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
32	WSW-onderrealisatie vooraf naar gemeente verleggen	-	-	-	PM
35	Inzet Oss voor partnership doorberekenen aan de overige gemeenten	36	72	72	48
39	Bijzondere bijstand: inboeken verlaging eigen risico AZOSS	-	-	342	342
49	Talentencampus	-	30	30	30
51	Bijstellen begroting onderwijshuisvesting	23	23	23	23
52	Afschrijvingstermijn 40 jaar ophogen naar 45 jaar	-	-	42	125

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Wat willen we bereiken?

Meedoen mogelijk maken is dé missie van het sociaal domein Oss. Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om mee te doen aan onze samenleving. We bieden ondersteuning om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. In het sociaal domein doen we dat vanuit de waarden: mens centraal, nabijheid, eenvoud en vakmanschap & partnerschap.

Het sociaal domein is breed: welzijn, inkomen, leefbaarheid, sport, cultuur, onderwijs, gezondheid, participatie, ontmoeten, zorg. Het zijn allemaal terreinen die bijdragen aan een goede, fijne leefomgeving en aan meedoen in de samenleving. Daarbij bieden individuele ondersteuning als dat nodig is. Omdat problemen soms het oplossend vermogen van mensen en hun netwerken overstijgen. Zo hebben we allerlei voorzieningen die mensen kunnen helpen bij integratie naar werk, geldzorgen, leren, opvoeden, ouderdom, eenzaamheid en meer. Het goed inzetten van die voorzieningen zien we als een kerntaak. En daarbij is 'goed' meer dan efficiënt en rechtmatig. Het gaat ook over rechtvaardigheid en menswaardigheid.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in herstellen van bestaanszekerheid, vergroten kansengelijkheid en gezond leven makkelijker maken.

Voor het programma Ontmoeten, sport, gezondheid en cultuur vertaalt dit zich in het vormgeven van de sociale basis in voorzieningen, het stimuleren van gezond leven en ontmoeten en het bieden van een breed cultuuraanbod. Hier zien we een groot spanningsveld ontstaan op de (financiële) houdbaarheid van voorzieningen, verduurzaming en het maatschappelijk belang ervan. Daarnaast staat vrijwilligersinzet al langer onder druk, bij verenigingen en in het sociale leven.
Vanuit de sociale basis zijn voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en ontmoeten van groot belang, maar door de stijgende kosten en verschillende wensen niet altijd financieel houdbaar. We zetten daarom in op meervoudig gebruik van voorzieningen en vragen daarbij ook iets van gemeenschappen. Dit doen we via Thuis in de buurt, een nieuw op te stellen visie op 'Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten' en het op peil houden van onze culturele voorzieningen. Ook het subsidiebeleid vraagt onze aandacht. Knelpunten die al langer spelen gaan we aanpakken.
We zijn ervan overtuigd dat het op deze manier ondersteunen van onze gemeenschappen bijdraagt aan het welzijn en de gezondheid van onze inwoners.

De belangrijkste speerpunten dit programma zijn:
- Ontmoeten mogelijk maken
- Sport en bewegen voor iedereen
- Gezond leven makkelijker maken
- Breed cultuuraanbod in Oss
- Vrijwilligers beter ondersteunen.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

Ontmoeten mogelijk maken

Ontmoeten en actief zijn spelen een belangrijke rol in mee kunnen doen en verbeteren het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. Om dat mede mogelijk te maken hebben we in dorpen, stadjes en wijken van de gemeente Oss toegankelijke gemeenschapshuizen. Deze wijk- en dorpshuizen bieden gelegenheid aan verschillende vormen van ontmoeten en samenkomen voor de inwoners: voor het verenigingsleven en voor allerhande andere activiteiten voor inwoners, inclusief laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten voor kwetsbare inwoners. De gemeenschapshuizen bieden ook vrijwilligers een betekenisvolle tijdsbesteding en kunnen fungeren als broedplaats voor gemeenschapsactiviteiten en sociaal ondernemerschap.

We ontwikkelen plannen voor nieuwe maatschappelijke voorzieningen in Amsteleind voor Onderwijs, Ontmoeten en Sport op één locatie. Met stakeholders is de locatie en integraal multifunctioneel gebruik van voorzieningen overeengekomen.

We maken vanuit dit programma een stevige verbinding met de uitvoering van Programma Schadewijk. Binnen dit programma is het verbeteren van de sociale basis inclusief ontmoeten, sport en bewegen een belangrijke doelstelling.

Voor bestaande voorzieningen lopen in 2026 meerdere trajecten:
- Herijking en verduurzaming van voorzieningen in Geffen, zoals het Oude Klooster en de Koppelinck.
- Voorbereiding bouwkundige aanpassingen in buurthuis Ont-moet Centrum.
- Vervolgproject in Maren Kessel gericht op laagdrempelig ontmoeten en locatiekeuze.
- (Duurzame) aanpassingen in wijk- en dorpshuizen voor "Thuis in de Buurt" (programmering, huiskamers en keukens) en de financiële ondersteuning daarvan.

In het kader van het IHP Ontmoeten worden in 2025 en 2026 in totaal 24 ontmoetingscentra beoordeeld via quickscans. Dit betreft incourante multifunctionele gebouwen. De kosten voor deze quickscans betalen we uit de reserve integraal voorzieningenbeleid.

Sport en bewegen voor iedereen

Op basis van de Osse Sport- en Beweegvisie 2030 blijven we in 2026 ons bestaande beleid versterken en vernieuwen waar nodig.

Belangrijke pijlers in 2026 zijn:
- We blijven investeren in sporten in stedelijk gebied. We ontwikkelen een visie op kernaccommodaties (Rusheuvel, Amstelhoef, Talentencampus, Koppelsteeg) en verbreden de functie van kleinere sportparken. Open sportparken zijn ontmoetingsplekken voor alle inwoners.
- We willen ervoor zorgen dat alle kinderen gelijke kansen hebben om van jongs af aan te leren sporten, bewegen en gezond leven. De buurtsportcoach is hierbij een belangrijke schakel. We willen de inzet van buurtsportcoaches op en rondom scholen behouden, ondanks de veranderende voorwaarden in de Brede Regeling Combinatiefuncties vanuit de Rijksoverheid.
- We werken aan een Integraal Huisvestingsplan Sport. We willen voorzieningen die toekomstbesteding en toegankelijk zijn. We willen niet alleen de voorzieningen vernieuwen, maar vooral het gebruik stimuleren en laagdrempelig gebruik mogelijk maken.
- We ontwikkelen een nieuwe beheerstructuur voor een duurzaam sportpark Talentencampus, met behoud van het open karakter en ruimte voor sportverenigingen, ondernemende aanbieders en ongeorganiseerde sporters.
- We werken een voorstel uit om de tennishal Rusheuvel aan te passen naar een duurzame multifunctionele sporthal voor tennis, balsporten, turnen en gymonderwijs.
- We werken de ontmoetings- en sportvoorzieningen in Onder d'n Plag, Demen, verder uit.
- We doen onderzoek naar de toekomst van sportparken Bergsche Hoeve, De Rooijen en De Neervelden, met focus op brede maatschappelijke functie.

Nieuw Zwembad

Op het moment van het opstellen van de kadernota bereidt het college een raadsvoorstel voor over het nieuwe zwembad, inclusief de gebiedsontwikkeling en de exploitatie. Voor de gebiedsontwikkeling en het zwembad is een ontwerp opgesteld en voor de exploitatie is de businesscase uitgewerkt. Na besluitvorming wordt gestart met het vergunningentraject. Het zwembad vormt een belangrijk onderdeel van het sport- en ontmoetingsaanbod in Oss.

Gezond leven makkelijker maken

In 2025 is het nieuwe Gezondheidsbeleid aangeboden aan de raad. In 2026 stellen we hiervoor een Uitvoeringsplan op. Daarbij laten we ons onder andere leiden door het regiobeeld en regioplan, zoals opgesteld in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Deze documenten bieden richtinggevende thema's die ook in programma 1. Welzijn en zorg terugkomen. Zo maken we de verbinding tussen gezondheidsbeleid, zorgtransformatie en sociale basis.
- We hebben meer aandacht voor een gezond leven en laten zien hoe breed gezondheid is:

    - een gezonde start
    - een gezonde leefstijl
    - een gezonde geest
    - elkaar ontmoeten
    - een gezonde, sociale, veilige leef-, woon- en werkomgeving
    - het terugdringen van gezondheidsachterstanden.
- We volgen de ontwikkelingen van het nieuwe Aanvullende Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). We gaan op basis daarvan na hoe om te gaan met de huidige vijf ketenaanpakken en het transformatieplan van de subregio Samen in gezondheid (Sig).
- We herijken het speelruimtebeleid met de nieuwe nota *Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS)*.
- We verkennen een gezondheidsbeweging of platform in Oss, geïnspireerd op voorbeelden zoals Nijmegen (Wij zijn groen, gezond en in beweging) en Eindhoven (STAP naar gezonder).
- We gaan aan de slag met een preventie- en handhavingsplan rond alcohol en drugs misbruik en zetten de deelname aan het regionale project SKIP voort. SKIP is gericht op denormalisering van drugsgebruik.
- We maken - naar alle waarschijnlijkheid - beleid op basis van de Wet integrale suïcidepreventie. De verwachting is dat iedere gemeente dit eind 2026 moet hebben.

Breed cultuuraanbod in Oss

In 2026 geven we verder vervolg aan onze samenwerking binnen Brabantstad. Daarnaast nemen we het Landelijk Voorzieningenniveau Cultuur (LVK) in beschouwing, om de positie van onze culturele instellingen in landelijke kaders te waarborgen en kansen voor aanvullende financiering te benutten. De samenwerking binnen BrabantStad biedt kansen om via de themalijnen cultuur, sport, sociaal-maatschappelijk en mobiliteit nauwer samen te werken met andere Brabantse steden.

De Lievekamp

De Lievekamp is een van de kernvoorzieningen binnen de culturele infrastructuur van Oss. In maart 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Definitief Ontwerp en een investeringsbudget van € 74,26 miljoen voor de (ver)nieuwbouw van het theater. Ook is een aanvullend krediet beschikbaar gesteld voor de verwerving van de grond. Het project staat symbool voor circulair bouwen, onder andere door hergebruik van materialen uit het voormalige Zuiderstrandtheater in Den Haag.

De bouw start naar verwachting eind 2025 en verloopt gefaseerd. Tijdens de realisatie blijft het theater open voor publiek. In 2026 volgen de aanbesteding en de nadere uitwerking van het technisch ontwerp. Via deze kadernota onderstrepen we het belang van De Lievekamp voor Oss en houden we zicht op de beleidsmatige en financiële voortgang van dit project richting de programmabegroting.

Vrijwilligers beter ondersteunen

Vrijwilligers zijn onmisbaar in onze samenleving. Zij dragen bij aan sociale samenhang, zorg, sport, cultuur en het organiseren van activiteiten in wijken en dorpen. In 2026 blijven we inzetten op een sterke, faciliterende rol van de gemeente voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.
We geven invulling aan drie hoofddoelen:
- Een meewerkende, ondersteunende houding vanuit de hele organisatie.
- Verder ontwikkelen van het Vrijwilligerspunt Oss als laagdrempelig aanspreekpunt en netwerkversterker.
- Actieve waardering van vrijwilligers via publieke zichtbaarheid, communicatie en gezamenlijke activiteiten.

Jaarlijks stellen we een uitvoeringsagenda op waarin de acties concreet worden gemaakt.

Subsidiebeleid

We staan voor de uitdaging om het subsidieproces te herzien, te moderniseren en juridisch te borgen. De Rekenkamer heeft hier in 2025 onderzoek naar en aanbevelingen gedaan. Ze hebben geconstateerd dat er knelpunten in het huidige subsidieproces zijn en de bestaande ICT-applicatie ontoereikendheid is. De ondersteuning hiervan loopt eind 2026 af. Ook hebben we te maken met het ontbreken van een actuele onderbouwing voor huurprijzen van gemeentelijk vastgoed, wat zich weer kan vertalen in subsidiebeleid. Dit is

een project dat in 2025 van start gaat, om zo het nieuwe college in staat te stellen de kaders te laten vaststellen. Ook zijn dan eind 2026 de aanbevelingen van de Rekenkamer opgevolgd.

Financiële vertaling van de speerpunten

BrabantStad - Cultuur

We stellen voor om voor 2026 tot en met 2028 € 25.000 beschikbaar te stellen voor het werkplan van de themalijn cultuur binnen de samenwerking met BrabantStad.
BrabantStad was oorspronkelijk een samenwerking tussen de vijf grootste steden van Brabant (Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch en Tilburg) en de provincie Noord-Brabant. In 2023 zijn Oss en Roosendaal uitgenodigd om hierbij aan te sluiten. De gemeentes zitten zich gezamenlijk in voor een sterk cultureel klimaat in de regio. Oss mocht in 2024 en 2025 voor beperkte bijdrage meedoen aan het werkplan, maar hierdoor dragen andere gemeentes hogere kosten. Vanaf 2026 verwacht men de volledige bijdrage aan de themalijn cultuur. Het werkplan loopt tot en met 2028.

Project SKIP

We stellen voor vanaf 2026 structureel € 20.000 beschikbaar te stellen voor deelname aan het project SKIP. SKIP een samenwerking van 32 gemeenten in Oost-Brabant, gericht op het tegengaan van de normalisering van drugsgebruik onder jongeren. SKIP doet onderzoek, geeft voorlichting en houdt campagnes die jongeren helpen minder drugs te gebruiken. Deelname aan het project kost de gemeente jaarlijks € 20.000.

Subsidiebeleid

We stellen voor om in 2026 € 60.000 beschikbaar te stellen voor het aanpakken van het subsidiebeleid.
Het subsidieproces oppakken, verbeteren en uitvoeren is een project dat eind 2026 afgerond moet zijn. We vragen daarom eenmalig € 60.000 om dit project op te starten.

MJOP

Het beheerplan voor het onderhoud van het maatschappelijk vastgoed is geactualiseerd. Dit wordt elke 5 jaar gedaan. Het vorige beheerplan kwam vanuit een andere contractvorm, waarbij al het onderhoud onder verantwoordelijkheid van de contractpartners viel. In 2020 is intern een nieuwe organisatievorm opgezet en het beheerplan ingeregeld. Dit is onlangs geëvalueerd en met een extern bureau is een nieuw beheerplan opgesteld. Alle gebouwen zijn met een conditiemeting gescand. Het MJOP gaat voor een stijging zorgen. Een gedeelte hiervan is de prijsindex van de onderhoudskosten wat niet binnen de huidige begroting past. Voor de stijging van de prijsindex is structureel € 600.000 nodig. Deze vangen we op vanuit de stelpost loon- en prijscompensatie. Vanuit de evaluatie zijn nog meer punten naar voren gekomen, zoals dat het onderhoud aan installaties hoger uitvalt dan verwacht en er nieuwe gebouwen aan de portefeuille toegevoegd zijn. De impact van de totale evaluatie op de onderhoudsbegroting wordt nog nader uitgezocht en meegenomen in de begroting.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. We geven hierna aan welke voorstellen we voor dit programma door willen voeren.

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
60	Alternatieve huisvesting K26 Stichting Kunst en Cultuur in culturele voorziening	-	-	20	43
61	Onderzoek verkoop N-H Garnizoenskerk in Ravenstein	-	-	-	29
65	Stoppen subsidies overige lokale omroepen		15	15	15
68	Subsidie Bonte Hoef stopzetten als gevolg van samenvoeging	-	-	10	10
71	Verlagen budget achtervang aan Stichting Wijkcentrum Ruwaard		78	78	78
73	Juist ramen bijdragen onderhoud en energie vanuit onderwijs	134	134	172	172
74	Vrijval begrote kosten exploitatie Zuidergebouw en andere panden	85	85	85	85
79	Doorbelasten energiekosten sporthal Rusheuvel	28	28	28	28
80	Actualiseren huurinkomsten binnensport	35	35	35	35
81	Doorbelasten belastingaanslagen	12	12	12	12
83	Besparing op onderhoud sportaccommodaties en onderzoeksopdracht langere termijn		40	60	80
84	Afstoten gymzaal Hoefeind I en II	-	-	-	69
88	Verlagen onderhoudsbudget sportterreinen	50	50	-	-
93	Stelpost sportstimulering afschaffen	-	-	18	18
94	Vrijval budget stichting Sportbedrijf Talentencampus		69	69	69

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

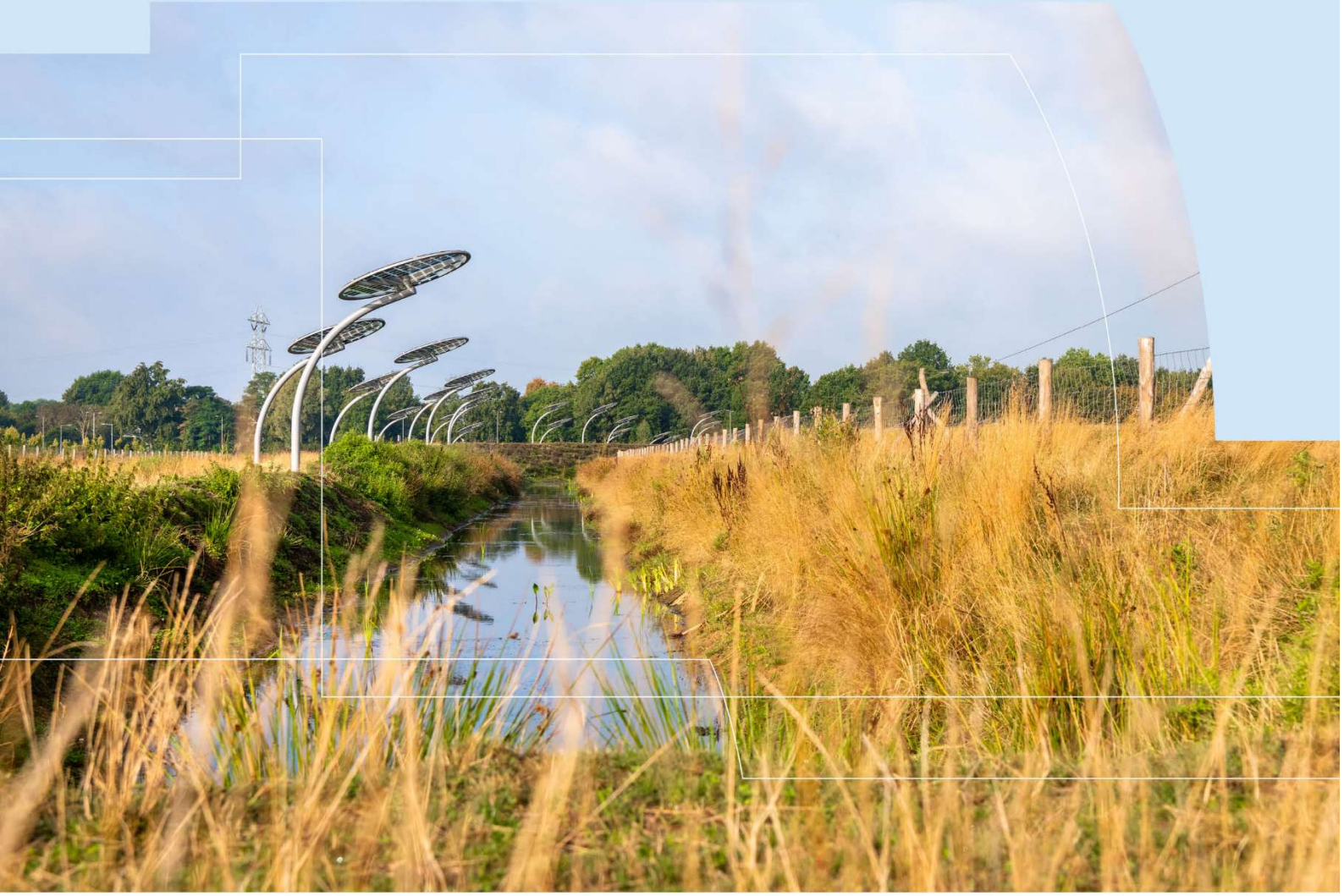

1. Wat willen we bereiken?

Eén van de grote opgaven in het Osse coalitieakkoord 2022-2026 is de verduurzaming van onze samenleving. In 2025 zijn de ogen dan ook gericht op uitvoering van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Specifieke acties richten zich straat/buurtniveau. Tegelijkertijd kijken we naar knelpunten op wijk- en gemeenteniveau. Daar zetten we in op koppelkansen, wanneer daar vanuit andere programma's of ontwikkelingen zich al een verandering voordoet. Meanderende Maas gaat de uitvoeringsfase in en het Bos van Oss zal verder aangelegd worden.

De energietransitie is in een andere fase gekomen: het besef van de complexiteit en omvang van de opgave leidt tot een noodzakelijke herijking van de activiteiten. Ambitieniveau - mensen - middelen wordt in balans gebracht. Daarbij wordt het 'geen spijt-perspectief' leidend: wat we doen, krijg je geen spijt van. We blijven volop inzetten in het verduurzamen van woningen onder andere door isolatie. De opgave aardgasvrije woningen blijkt juridisch, technisch en financieel lastig en is een worsteling van alle gemeenten in Nederland. De ambitie aardgasvrij in 2050 blijft onveranderd. Een lager energieverbruik draagt bij aan de onafhankelijk van Nederland én helpt om de maandelijkse energielasten te drukken. Bovendien is het een belangrijke stap in aanloop naar aardgasvrij worden.
De beleidskaders die dat ondersteunen zijn in ontwikkeling en zullen in 2025 en de jaren daarna in de raad ter besluitvorming voorgelegd worden. Voor wat betreft duurzame opwek is de koers onveranderd, al zijn externe factoren wel van invloed op de snelheid voor realisatie (beschikbaarheid aansluiting, financiering, etc.).
Het beheer van de openbare ruimte is uitdagend: het biedt kansen om ambities van de gemeente te verwezenlijken op het gebied van onder andere klimaat, energie en mobiliteit, maar levert ook nieuwe beheervraagstukken op als gevolg van aanzienlijke kostenstijgingen.
Wat betreft afval blijven we ons inzetten op het realiseren van onze afvaldoelstellingen: minder restafval, meer grondstoffen scheiden en hergebruiken, de CO2-uitstoot beperken, de kosten van afvalbeheer beter beheersbaar maken en de dienstverlening aan de inwoners op peil houden.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

Fundament voor de warmtetransitie, verduurzamen woningen en bedrijvigheid
In 2024 hebben we onze aanpak voor de warmtetransitie gewijzigd. We werken nu toe naar een warmteprogramma dat we eind 2026 vaststellen. Met het warmteprogramma willen we onze inwoners, ondernemers en organisaties met publieke functie duidelijkheid geven welk warmtealternatief we in welk gebied verwachten. Wat moeten wij doen om onze inwoners niet in de kou te laten staan? Daarom is het belangrijk dat we hen handelingsperspectief bieden welke stappen ze kunnen zetten en hoe daar te komen. Daarnaast gaan we besluiten over hoe we de gemeentelijke rol gaan invullen. Dat hangt nauw samen met de verwachtte warmtealternatieven (all-electric individueel of collectief warmtenet) en het handelingsperspectief.

Ondertussen zetten we stappen in het aardgasvrij-voorbereiden van woningen met een grootschalige verduurzamingsaanpak. De zogeheten no-regret maatregelen. De aanpak meerjarig collectief ontzorgen (MCO-aanpak) dat we samen met 8 andere gemeenten oppakken, is daar onderdeel van. Randvoorwaardelijk wordt het soortenmanagementplan (SMP). In het SMP komt naar voren waar de gevoelige plekken in een gemeente liggen voor wat betreft beschermde diersoorten en welke mitigerende of compenserende maatregelen getroffen moeten worden wanneer een gebouw wordt geïsoleerd. Het opstellen van een SMP heeft een totale doorlooptijd van 4 jaren.
Het tempo waarin we kunnen verduurzamen is mede afhankelijk van verschillende factoren, zoals de beschikbare capaciteit binnen de gemeentelijke organisatie, voorspelbaar rijksbeleid omtrent verduurzaming, prijsontwikkeling van verduurzamingsmaatregelen en beschikbaarheid van personeel.

In de praktijk lopen we, vanwege netschaarste tegen problemen om nieuwe of zwaardere elektrische aansluitingen tijdig te realiseren. Dit zet een forse rem op de woningbouw, bedrijvigheid en verduurzaming. We zijn in 2025 gestart om de samenwerking tussen de ketenpartners (o.a. Enexis en gemeente) te verbeteren. Hierbij krijgen we meer duidelijkheid over termijnen en mogelijke beter grip op onze ambities.

Verduurzamen bedrijven

Voor het verduurzamen van bedrijven is potentieel zo'n € 8 miljoen subsidie beschikbaar via 10 uiteenlopende nationale, provinciale en regionale regelingen. Om hier gebruik van te kunnen maken is beleids- en uitvoeringscapaciteit nodig om plannen te maken en projecten te starten. In de strategienota Economie die we in 2025 opstellen (zie ook programma 5), gaan we daar nader op in.

Vergunningverlening Duurzame Polder en realisatie Elzenburg-DeGeer

De volgende stap in de Duurzame Polder is dat de initiatiefnemer een vergunningaanvraag doet, zodat die in behandeling genomen kan worden. Daarnaast zal de realisatie van windpark Elzenburg-DeGeer verder vorm krijgen. Beiden projecten zijn essentieel in onze eigen doelstelling én ook onderdeel van de afspraken die we gemaakt hebben hoe wij onze RES-opgave invullen.

Uitvoering en ontwikkeling programma klimaatadaptatie

De prioriteit binnen het programma klimaatadaptatie ligt op het uitvoeren van de acties uit het uitvoeringsprogramma 2024-2028. Daarbij gaat aandacht uit naar:

- Het ondersteunen van initiatieven van bewoners en bedrijven.
- Het werken aan bepaalde focusgebieden: We pakken knelpunten aan en versterken robuuste groenblauwe structuren. Zo ronden we deze collegeperiode nog de aanplant van de 20 hectare Bos van Oss af.
- Het inzetten van gemeentelijke instrumenten voor een klimaatrobuust Oss, zoals door het stellen van kaders bij plannen en projecten ('de Osse maatlat' toepassen) en de openbare ruimte klimaatadaptief in te richten
- Door middel van onderzoek en monitoring de voortgang van het programma bewaken en verder ontwikkelen.
-

Dijkprojecten

De komende tien jaar worden de dijken in Oss langs de Maas verbeterd als onderdeel van het landelijke hoogwaterbeschermingsprogramma. Daarmee wordt de veiligheid bij hoogwater voor de inwoners van Oss gegarandeerd. Het Waterschap Aa en Maas voert namens de gezamenlijke overheden deze dijkprojecten uit. Tevens zijn er voor Oss een aantal Meekoppelkansen bij de dijkprojecten, zoals bijvoorbeeld verbeteren van de infrastructuur en ontwikkelen van natuur.

Voor de begeleiding van de dijkprojecten is er inzet nodig vanuit de gemeente Oss: om de belangen van de gemeente Oss en haar inwoners en bedrijven te behartigen, koppelkansen en risico's te signaleren, Oss te vertegenwoordigen aan de drie verschillende overlegtafels (Cuijk-Ravenstein-Ravenstein-Lith, Lith-Bokhoven), op te treden als omgevingsmanager richting samenwerkende partijen (waterschappen, provincies, Rijk, buurgemeenten, Natuurmonumenten), binnenshuis te schakelen met relevante afdelingen (verkeer, bodem & milieukwaliteit, recreatie, landschap, ecologie, vergunningen, etc.). We werken dit uit richting de programmabegroting.

Beheer openbare ruimte

We herijken het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte één keer in de vier en leggen we in Q2/Q3 voor aan het college.
We streven ernaar om de Visie op de Ondergrond Q4 2025/Q1 2026 af te ronden en bestuurlijk voor te leggen. Dit doen we in breed verband met regiogemeenten en betrokken (nuts)partijen.
Gemeente Oss moet afgerond 650 hectare grasachtige vegetaties beheren en maaien. Hiervan wordt momenteel 150 hectare op een ecologische wijze gemaaid. Met ingang van volgend jaar wordt het areaal ecologisch maaibeheer uitgebreid naar circa 177 hectare. Dit is goed voor de biodiversiteit omdat door ecologisch maaibeheer het aantal soorten op termijn zal toenemen.
De gemeente neemt de taken op het gebied van bluswatervoorzieningen - budgetneutraal - over van de Veiligheidsregio.

Actualisatie van het Schone Lucht Akkoord
We zijn halverwege de looptijd van het Schone Lucht Akkoord. In een tussentijdse evaluatie worden de nieuwste inzichten en onderzoeksresultaten meegenomen. Op basis hiervan worden maatregelen waar nodig aangescherpt of aangepast om de luchtkwaliteit verder te verbeteren en gezondheidsrisico's voor onze inwoners te beperken.

Beleidsactualisatie volgens omgevingswet
Het bestaande beleid voor milieu (o.a. geur, geluid en bodem) wordt aangepast aan de nieuwe wetgeving. Hierdoor sluit het huidige beleid en de omgevingswet goed op elkaar aan en ontstaan er geen gaten in de regelgeving. Hiervoor is de Transitiestrategie Omgevingsplan opgesteld (zie ook Programma 7). Het is belangrijk dat we dit tijdig op orde te brengen om juridische claims te voorkomen.

Afval
De prioriteiten op het gebied van afval en grondstoffen liggen voor de resterende bestuursperiode op het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma 2025-2027. Dit programma is opgenomen in de Koersnota Afval en Grondstoffen 2030. Deze koersnota wordt in juni 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd. De koersnota omvat ons nieuwe afval- en grondstoffenbeleid dat aansluit bij de Europese en nationale doelstellingen voor een circulaire economie. In het nieuwe beleid is de focus verschoven van het verminderen van restafval naar het bevorderen van recycling en hergebruik van grondstoffen met als doel voor 2030: 60% daadwerkelijke recycling. De belangrijkste wijzigingen die onze inwoners vanaf 2026 hiervan gaan merken zijn:
- Het beloningssysteem 'Afval scheiden loont' voor minder restafval aanbieden wordt afgeschaft vanaf 2026.
- Er komt een nieuwe afvalstoffenheffing voor één- en meerpersoonshuishoudens.
- Restafval wordt vierwekelijks i.p.v. driewekelijks ingezameld.
- Nascheiding van restafval op PMD- en Gfe-afval bij hoogbouw vanaf 2028.
- Gratis storten van bepaalde hoeveelheid betaalde afvalstromen op het Duurzaamheidsplein. Hiertoe wordt het Duurzaamheidsplein aangepast met een gratis route en betaalde route, weegbruggen en pasjessysteem.

Financiële vertaling van de speerpunten

Programma energietransitie

Wettelijke taken
In totaal zullen tot 2050 in totaal 42.000 woningen verduurzaamd moeten worden en uiteindelijk aardgasvrij gemaakt. Daarbij zal ook zo'n 2,5 tot 3 PJ aan duurzame energie opgewekt moeten worden en bijbehorende infrastructuur aangelegd worden. Om een goed beeld te krijgen wat dit vraagt van de organisatie zal een onderzoek worden uitgevoerd.

Verduurzamen bedrijven en energiezekerheid
Om op de beschikbare subsidies en regelingen met een omvang van € 8 miljoen aanspraak te maken, is beleids- en uitvoeringscapaciteit nodig. Dit hangt nauw samen met de ambities zoals in de strategienota economie genoemd. We werken dit verder uit richting programmabegroting.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. We geven hierna aan welke voorstellen we voor dit programma door willen voeren.

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
100	Stoppen met het aan huis ophalen van groen afval (grof tuinafval)	-	-	-	-
102	Milieuleges heffen	-	-	60	100
103	(overige) verzoektaken ODBN	-	-	70	70
104	Verlagen bijdrage aan stichting dierenopvang	-	20	20	20
106	Anterieure overeenkomsten bij energiesysteem	-	60	60	60
116	Versobering onderhoud kunstobjecten door Kunstwacht	-	10	10	10
119	Rioolpompen vervangen door concertors (minder energieverbruik en minder storingen)	-	-	-	-
126	Brandgangverlichting BrabantWonen afsluiten van gemeentelijk net (optie 1)	-	20	20	20

In het kader van minder meerkosten stellen we voor om de volgende maatregelen door te voeren:

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
101	Veegkosten ten laste brengen van de afvalstoffenheffing	0	160	160	160
110	Bestekken borstelen en vegen	0	35	35	35
113	Aanpassen afschrijvingstermijn speelvoorzieningen conform BOSS	0	30	30	30
120	Aanleg van wadi's ten laste van riooltarief	0	0	pm	pm
122	Toepassen langere afschrijvingstermijn bij de doorrekening van het integraal beheerplan.		pm	pm	pm
123	Civiel kunstwerk opruimen in plaats van vervangen of onderhouden		21	21	21
124	Project Meanderende Maas verrekenen met vervangingsbudgetten		35	35	35
125	Energiebesparing door dimbaar maken van nieuwe led armaturen		20	20	20

Programma 5. Economie

1. Wat willen we bereiken?

In onze gemeente zorgen eigenzinnige start-ups, trotse familiebedrijven, toonaangevende multinationals en een gevarieerd midden- en kleinbedrijf voor werkgelegenheid en ze dragen bij aan de brede welvaart. Deze bedrijven werken in ketens waar zij de meeste waarde kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld doordat zij nieuwe producten en diensten ontwikkelen en ontwerpen, die vaak dicht bij de eindgebruiker staan. Onze arbeidsproductiviteit is hierdoor groot. Een gezond ondernemersklimaat, ruimte voor bedrijven en voldoende arbeidspotentieel zijn essentieel om de toekomst van een welvarend en leefbaar Oss te waarborgen. Samen met het bedrijfsleven, het onderwijs, andere overheden en regionale en landelijke organisaties bouwen we aan een duurzame, vitale (lokale en regionale) economie die klaar is voor de toekomst. Een goede afstemming met onderwijs en bedrijfsleven en een goed kwantitatief en kwalitatief aanbod van arbeid zijn belangrijke speerpunten in ons beleid. In onze gemeente zijn meerdere sectoren prominent aanwezig: life sciences, logistiek, maakindustrie, bouwsector en agrifood. En ook de vrijetijdseconomie is belangrijk voor de Osse samenleving. We dragen dat actief uit in onze gesprekken op verschillende niveaus, netwerken, bijeenkomsten, evenementen en social media.
Met de nieuwe Strategienota Economie, die in 2025 gereed komt, herijken we ons economische beleid voor de komende jaren. We verwachten geen grote koerswijziging, maar wel een aanscherping van onze doelen en daarmee meer focus op een aantal speerpunten.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

Strategienota Economie

Met de nieuwe strategienota Economie herijken we het economische beleid en zetten we een stip op de horizon voor ons economische beleid de komende jaren. We stellen de strategie op in nauw overleg met het bedrijfsleven (onder andere via de Economic Board Kracht van Oss), en met partners uit onderwijs en arbeidsmarkt. De insteek voor de nota is Brede Welvaart.
Belangrijke thema's zijn onder andere de ontwikkelingen die van invloed zijn op het functioneren van onze topsectoren (waaronder farma en daarmee de toekomst van Pivot Park), energiezekerheid (netcongestie, hernieuwbare energiebronnen), circulaire economie en ruimte voor bedrijven. Ook landbouw en vrijetijdseconomie (toerisme, horeca, recreatie) krijgen een plek in de strategienota.

Regionale en bovenregionale samenwerking

Naast de samenwerking met onze lokale partners zijn we ook steeds actiever binnen de regio (o.a. RNOB), op provinciaal niveau (o.a. Brabantstad) en in landelijke netwerken (o.a. G40 en VNG).
Op het gebied van Farma en gezondheid werken we met partners uit Brabant en Gelderland samen binnen Pharma Delta: een nieuwe alliantie van bedrijven, kennisinstellingen en onderwijs, die een ecosysteem wil creëren dat de hele farmaceutische keten verbetert en ontwikkelingen versnelt. Via Agrifood Capital (gelieerd aan de RNOB) dragen we in 2025 en 2026 bij aan de ontwikkeling van Elevate-X: ondersteuning van jonge, innovatieve bedrijven uit alle economische sectoren in Noordoost-Brabant om te groeien en impact te maken. Een ander netwerk waarvan we de meerwaarde de komende jaren verder verkennen is Brabant Ports, een samenwerking tussen Brabantse binnenhavens.
In het Kader Internationalisering dat in 2025 door de Gemeenteraad is vastgesteld hebben we een aantal piketpaaltjes gezet voor de manier waarop we internationaal willen werken.

Ruimte voor bedrijven

Op onze bestaande bedrijventerreinen is nauwelijks nog uitgeefbaar terrein beschikbaar. De komende jaren ligt de nadruk daarom op kwaliteitsbehoud en -verbetering van bestaande bedrijven, en op de mogelijkheden voor intensivering. Daarnaast komt er een nieuw regionaal bedrijventerrein (Heesch-West) aan de zuidkant van de A59, op het grondgebied van de gemeenten Bernheze en 's-Hertogenbosch, waar wij in participeren.
Op Pivot Park/Moleneind kijken we met de gevestigde bedrijven naar de mogelijkheden voor versterking en verbreding van het fundament voor Pivot Park. Daarnaast is er aandacht voor energievoorziening (zie Programma 4). Een belangrijke randvoorwaarde voor kwaliteitsverbetering is een goede samenwerking met en tussen gevestigde bedrijven. Daarom blijven we inzetten op het stimuleren van parkmanagement, onder andere op Danenhoef. Waar al samenwerking is willen we deze uitbreiden, professionaliseren en verstevigen.

Daarbij maken we gebruik van de SPUK-regeling van het Rijk. Ook werken we aan herstructurering van het binnenstedelijk bedrijventerrein Euterpepark naar een aantrekkelijk, groen en toekomstbestendig gemengd woon-werkgebied. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden voor het opzetten van een ondernemersfonds. In 2025 stellen we een toekomstperspectief voor onze haven vast. Daarmee creëren we duidelijkheid over de gemeentelijke ambitie met de haven.

Arbeidsmarkt

Het thema Arbeidsmarkt is nauw gerelateerd aan programma 2. Werk, Inkomen en Onderwijs. Oss is UNESCO Learning City en werkt samen met onderwijs en bedrijfsleven aan het ontwikkelen van een Lerende Stad Oss. Met de community Arbeidsmarkt Oss – een samenwerking van ondernemers en onderwijspartners – werken we de komende jaren samen aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt. We verbinden studenten en ondernemers, onder andere door hybride leeromgevingen en samenwerkingsprojecten, zoals de HAN Werkplaats Duurzaam organiseren en Het Talent Atelier van KW1C.
We werken verder aan de acties die voortkomen uit het nieuwe arbeidsmarktbeleid dat we in 2025 opstellen.

Duurzame en circulaire economie

We proberen bedrijven te stimuleren en te faciliteren om anders om te gaan met grondstoffen. Dit draagt bij aan een sterkere economische positie van onze bedrijven in Oss en het helpt om duurzamer en toekomstbestendig te ondernemen. Met de koersnota circulaire economie zorgen we voor focus en zetten we onze energie daar in waar we de meeste impact kunnen maken. We gaan onder andere samenwerken in de regio en met VNG om een regionale circulaire hub te realiseren. Daarnaast zetten we een volgende stap in een aantal trajecten waar we mee gestart zijn zoals circulair inkopen (MVOI) en aanbesteden, afvalpilots op bedrijventerreinen, samenwerking met MKB-ers en onderwijsinstellingen (oa. tegen voedselverspilling) en circulair bouwen. We werken in een traject samen met provincie, omgevingsdiensten en andere Brabantse gemeenten om bedrijven meer experimenteerruimte bij vergunningen te bieden.

Vrijetijdseconomie

We zetten in op het ontwikkelen en verder versterken van onze vrijetijdseconomie. We kiezen voor het professioneel organiseren van gebiedsmarketing met een lokale organisatievorm, zodat we lokaal, maar ook in de regionale samenwerking projecten kunnen uitvoeren en kansen pakken. Hiervoor werken we in 2025 een business case uit met de partners met als doel een operationele organisatie vanaf 2026. Een onderdeel van deze organisatie is ook het nieuwe toeristisch informatiecentrum Oss in het Warenhuis.

In 2025 verwachten we het ontwikkelperspectief voor de entree van Hoessenbosch vast te stellen. Dan hebben we inzicht in de kosten voor uitvoering. Vanaf 2026 starten we met het uitwerken en implementeren van het ontwikkelperspectief. In 2023 vonden we een nieuwe exploitant voor de Geffense Plas. In 2026 verwacht de exploitant een volgende stap te kunnen zetten in de uitwerking van zijn ontwikkelplan. De planvorming voor het opwaarderen van het openbare strandbad Lithse Ham komt in 2025 gereed. In 2026 starten we met de realisatie.

Landbouw

Het poldergebied in de gemeente Oss is een van de weinige plekken in Noordoost-Brabant die geschikt is voor hoogproductieve kringlooplandbouw. Dit landbouwsysteem richt zich op maximale voedselproductie per hectare met zo min mogelijk kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Het streeft naar een balans tussen ecologische duurzaamheid, economische levensvatbaarheid en minimale milieubelasting.
Om deze doelen te bereiken, werkt de gemeente intensief samen met lokale boeren. In 2024 heeft dit geleid tot de oprichting van het Agrarisch Collectief Oss (ACO), waarin meer dan honderd boeren samenwerken aan de uitvoering van gebiedsagenda's voor de Westelijke en Oostelijke Polder. Als gemeente zetten we in op goede planologische randvoorwaarden voor de agrarische transitie. Tegelijk willen we bijdragen aan landelijke en provinciale doelen rond stikstof, CO_2, energie, water- en bodemkwaliteit. De rijksoverheid introduceert doelsturing voor de landbouw; Oss wil een voortrekkersrol vervullen in de ontwikkeling daarvan.

Financiële vertaling van de speerpunten

Bijdrage voor Elevatie-X

We stellen voor om in 2026 € 40.000 beschikbaar te stellen voor het project Elevate-X. Via Agrifood Capital (gelieerd aan de RNOB) dragen we in 2026 (net als in 2025) € 40.000 bij aan de ontwikkeling van Elevate-X. Dit halen we uit de reserve economie. Na 2026 is geen bijdrage meer voorzien.

Recreatie en toerisme

Om de gebiedsmarketing (toerisme) de gewenste start te geven, is een extra inzet van € 150.000 nodig. Met de betrokken partners is de inzet vanuit de toeristenbelasting verkend. In de strategische heroriëntatie die voorligt is deze ambitie meegenomen. Het voorstel is de toeristenbelasting te verhogen naar € 1,90 per persoon per nacht. Uit de meeropbrengst verbinden we € 150.000 euro aan de toeristische ambitie. De overige meeropbrengst draagt bij aan de bezuinigingstaakstelling.

Voor de uitvoering van het project opwaarderen Openbaar Strandbad in 2026 is een investeringsbudget nodig. Dit werken we verder uit richting de Programmabegroting.

Het definitieve ontwikkelperspectief voor de opwaardering van de recreatieve entree dat eind 2025 wordt vastgesteld, wordt in 2026 verder uitgewerkt in een investeringsbudget.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. Voor dit programma stellen we voor om geen ombuigingsvoorstellen door te voeren.

Programma 6. Stadscentrum

1. Wat willen we bereiken?

In dit programma staat de ontwikkeling van ons stadshart centraal. De dynamiek in dit gebied is groot. We moeten steeds blijven anticiperen en meebewegen met de markt en op de ontwikkelingen in de maatschappij om kansen voor ons centrum te benutten. Het gaat goed met ons Osse stadshart. Er is blijvende inzet nodig om winkelpanden ingevuld te houden. De aantrekkingskracht van het centrum versterken we door het aanbod aan publieksvoorzieningen te verbreden en de ontmoetingsfunctie in de openbare ruimte verder te ontwikkelen. De voltooiing van het Walkwartier nadert en daarmee wordt de positie van het centrum als huiskamer van Oss versterkt. Het centrum blijft daarmee de centrale plek van Oss waar veel inwoners samenkomen, omdat op deze plek voor ieder iets te doen en te beleven valt. Ook de opgaven voor klimaatadaptatie, de bereikbaarheid van het centrum en mobiliteit binnen de stad hebben onze aandacht nodig. We realiseren ons dus dat de stad nog volop in ontwikkeling is en moet blijven. Dit vraagt om een actualisatie van de integrale visie op het centrum: Koers Stadshart Oss. We hebben het afgelopen jaar ook veel tijd en energie gestoken in het professionaliseren en verbeteren van de kermis in het centrum van Oss en zullen daar de komende jaren ook mee doorgaan. Daarmee werken we samen met de belanghebbenden in het centrum de komende jaren door aan een bruisend, groen en toekomstbestendig stadshart.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

Koers Stadshart

De huidige Koers Stadshart is bijna tien jaar oud. Diverse ontwikkelingen vragen om een actualisatie van de stip op de horizon voor het centrum. In de tweede helft van 2025 ronden we de actualisatie van de Koers Stadshart af. Daarna gaan we aan de slag met een uitvoeringsprogramma om samen met ondernemers en andere partners in de stad te werken aan een toekomstbestendig en aantrekkelijk stadshart.
De focus van de Koers Stadshart uit 2016 lag vooral op een goed functionerend economisch centrum, met concentratie van winkels in horeca in de pit en ruimte voor andere functies in de schil daaromheen. Anno 2025 hebben we nieuwe opgaven en ontwikkelen we ons verder als stad. Het stadshart is en blijft het visitekaartje van de stad en gemeente. Met de toename van woningen in en rondom het stadshart wordt het centrum ook meer een directe woonomgeving, waar inwoners hun boodschappen doen, een ommetje maken of buren ontmoeten. Het stadshart ontwikkelt zich meer en meer als multifunctioneel gebied, met ruimte voor winkels, horeca, cultuur en ontspanning, werken, onderwijs, evenementen en groen. Uiteraard blijft een goede bereikbaarheid voor fiets en auto van belang voor een bruisende binnenstad. Hiervoor sluiten we aan bij de ambities uit de Koersnota Mobiliteit en de uitwerking hiervan in het parkeerbeleid.

Walkwartier

De ontwikkeling van het Walkwartier zal in 2025 worden afgerond. De woningen in het Walkwartier zijn al in 2024 opgeleverd. De afbouw van het Warenhuis verloopt voorspoedig, de oplevering is voorzien voor eind november 2025. Ook de aanleg van de openbare ruimte rondom het Walkwartier verloopt volgens planning. Na oplevering van het Warenhuis wordt het laatste deel, de aanleg van de openbare ruimte aan de Carmelietenstraat, opgepakt. Deze werkzaamheden zullen naar verwachting in april 2026 gereed zijn. We actualiseren de raming van de toekomstige exploitatie Warenhuis. Deze actualisatie bestaat uit een raming voor het vastgoed- en het facilitair beheer. Het beheer van het pand willen we onderbrengen bij de het Noord Oost Brabantse Bibliotheken (Nobb). We zijn dit aan uitwerken. Het Nobb stelt een businessplan op voor de verruiming van de openingstijden en een programmering voor nieuwe activiteiten die bijdragen aan het concept van een Third Place. De verruiming van de openingstijden willen we betalen uit de extra Rijksgelden voor de zorgplicht bibliotheekwerk. De kosten voor de programmering worden uitgewerkt.

TBL

Stichting Carmel en de gemeente zijn in gesprek over de wijziging en uitvoering van de Samenwerkingsovereenkomst Stadssportpark TBL. Partijen zijn in gesprek over een aanpassing van het programma en de vertaling ervan in een aangepast ontwerp en een aanpassing van de begroting en dekking ervan. De insteek van beide partijen is om het project gerealiseerd te krijgen, omdat het ook in gewijzigde vorm bijdraagt aan het realiseren van de oorspronkelijke doelen.

Kermis

De Osse Kermis draagt bij aan een levendig en aantrekkelijk centrum, waar inwoners en bezoekers kunnen genieten van diverse activiteiten. Het evenement heeft een positieve invloed op de lokale economie, met name voor horeca, detailhandel en verblijfsaccommodaties. In 2024 hebben we een toonaangevende en veilige kermis georganiseerd, met op piekmomenten ongeveer 60.000 bezoekers in het centrum van Oss.

In 2025 zijn de openingstijden van de kermis zijn verruimd van 23.00 uur naar 24.00 uur op zondag, maandag, dinsdag, woensdag en donderdag. Daarnaast is het aanbod van activiteiten op het kermisterrein uitgebreid. Het onderzoek naar de haalbaarheid van een 10-daagse kermis is afgerond, waarbij is geconcludeerd dat er weinig draagvlak is voor een langere periode.

Er is veel aandacht voor inclusiviteit er wordt geadviseerd door de werkgroep BTB Oss (Bereikbaarheid, Toegankelijkheid & Bruikbaarheid) over de toegankelijkheid van de kermis. Ook dit jaar wordt er, net als vorig jaar een toegankelijkheidsschouw ter plaatse gehouden met een groep mensen met een beperking, voordat de kermis opent.

Verder organiseert de kermis velen activiteiten en faciliteiten ten behoeve van de toegankelijkheid zoals:

- Prikkelarme kermis op zaterdag: minder geluid en licht op een bepaald dagdeel.
- Dinsdag lovely Tuesday: aandacht voor elkaar, iedereen is gelijk.
- Gratis toiletbezoek voor alle bezoekers
- Aandacht voor eenzaamheid onder jongeren en ouderen.
- Aandacht voor de minima, in samenwerking met de Voedselbank, Quiet, Kidztaz: gratis middag kermis met strippenkaart (± 700 kinderen).
- Kermismis.

De gemeente Oss blijft zich richten op het verbeteren van de kwaliteit binnen de bestaande duur van zeven dagen, wat onder andere het aantrekken van grotere attracties, samenwerking met andere steden en verbeterde marketing en promotie omvat. Voor 2026 heeft de kermis de ambitie om de ruimte te zoeken in volume, zodat er meer vernieuwende en innovatieve attracties kunnen worden geplaatst.

Financiële vertaling van de speerpunten

Niet van toepassing.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. Voor dit programma stellen we voor om geen ombuigingsvoorstellen door te voeren.

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit

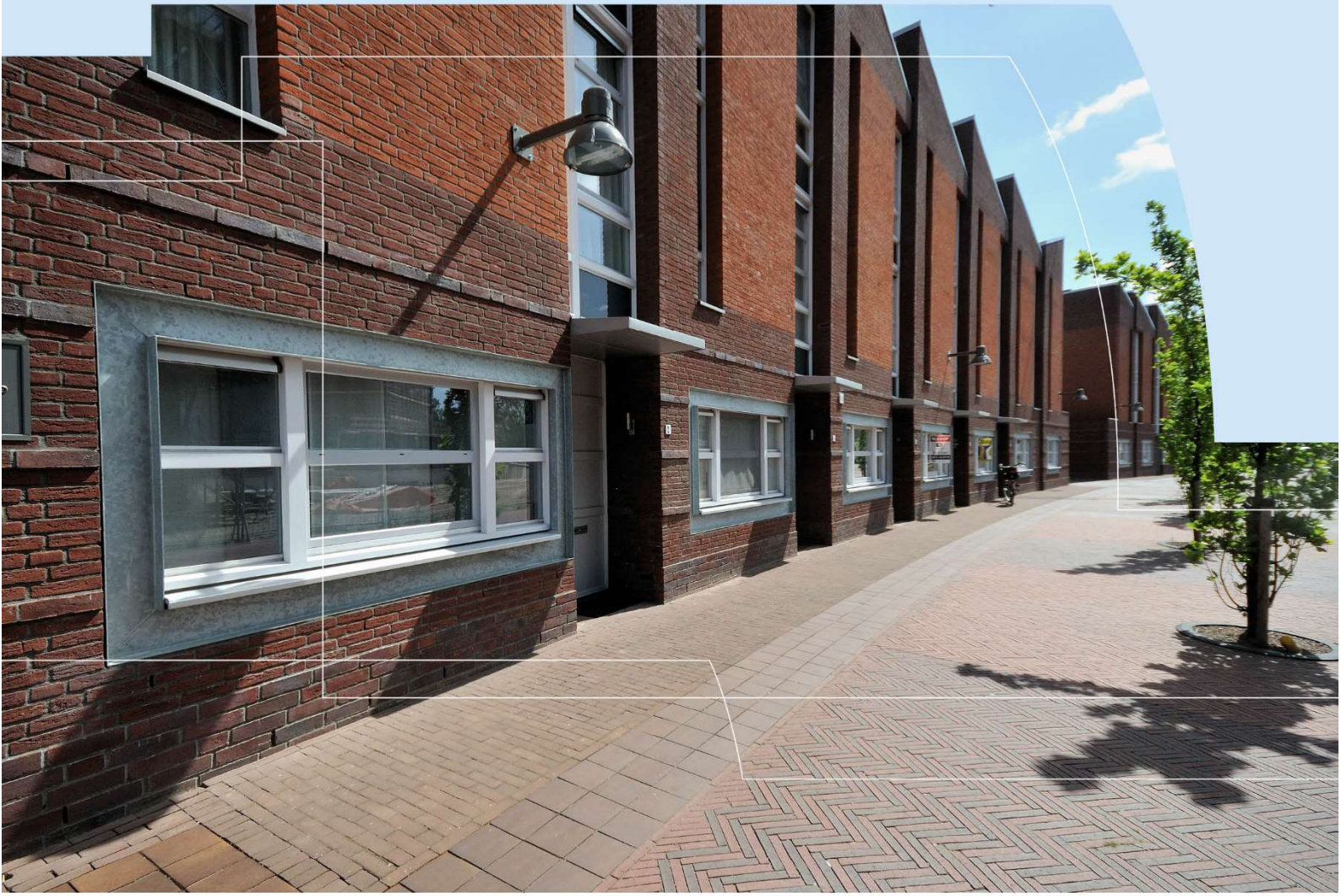

1. Wat willen we bereiken?

Oss maakt de komende jaren een schaalsprong naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Er is een passend stedelijk woning- en voorzieningenaanbod nodig om deze groei te faciliteren. Dit vraagt ook om een investering in een gezonde en veilige leef- en werkomgeving.
Om de groei mogelijk te maken en voldoende en divers aanbod aan woonruimte en voorzieningen te kunnen bieden, investeren we in de duurzame verstedelijking van de stad Oss. Dit komt voornamelijk tot uitdrukking in de binnenstedelijke transformatie in de brede spoorzone van Schadewijk tot Amsteleind. Hier vindt de omslag naar duurzame mobiliteit plaats, met een verbetering van onze verkeersstructuur, zodat alle voorzieningen goed bereikbaar blijven. Daarnaast hebben we aandacht voor de opgave om het bestaand stedelijk gebied gezonder en beter bestemd te maken tegen klimaateffecten.
In dit programma komen de verstedelijking van Oss, de woon- en mobiliteitsopgaven, de activiteiten in het kader van de Omgevingswet, de aandacht voor erfgoed én onze lobby en samenwerkingsagenda aan de orde.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

Verstedelijking

De belangrijkste speerpunten in 2026 op het gebied van verstedelijking zijn:

- We zorgen met behulp van een integrale gebiedsgerichte aanpak voor kwalitatieve gebiedsontwikkeling waarbij we woningen, werkplekken en een aantrekkelijke en groene gebruiksomgeving toevoegen aan het bestaande aanbod.
- We zetten met behulp van de spooragenda in op het opheffen van de barrièrewerking van het spoor en het vergroten van de aantrekkelijkheid van de stations in de spoorzone van Oss.
- We versterken de samenwerking met andere overheden en organisaties met behulp van de lobbykalender. Doel hierbij is om steun en middelen te verwerven voor de uitvoering van de bovenstaande plannen.
- We betrekken inwoners bij de plannen rondom de verstedelijking van Oss door communicatie, participatie en educatie. Hierbij leggen we de plannen uit en lichten deze toe, en bouwen we samen met inwoners aan het verhaal van Oss.
- We brengen de omvang van de investeringen en planning in beeld met behulp van een op te stellen meerjareninvesteringsagenda.
- We werken aan een Stadsagenda Oss Stad met Toekomst 2025-2040. De Stadsagenda laat zien wat en voor wie 'Oss stad met toekomst' is. Het biedt een overzicht en inzicht van lopende en toekomstige gebiedsontwikkelingen en de daarbij behorende projecten. Daarmee wordt het gemakkelijker om keuzes te maken, voor wat waar moet komen en waarom. En daarvoor op tijd middelen en capaciteit te organiseren.

Wonen en erfgoed

De komende jaren ligt de focus voornamelijk op de woningbouwopgave in de spoorzone van Oss. In dit gebied voegen we in de periode tot 2040 ongeveer 8.000 woningen toe. Om deze doelstelling te behalen is een goede samenwerking met ontwikkelaars en corporaties belangrijk. We blijven op gebieds- en projectniveau met deze partijen in gesprek en bieden duidelijkheid door heldere kaders te scheppen in de Woonagenda en de gebiedsgerichte uitwerkingen.

De belangrijkste speerpunten met betrekking tot wonen en erfgoed in 2026 zijn:

- We geven uitvoering aan de activiteiten zoals benoemd in de Woonagenda 2025-2027.
- We zetten extra in op de woonbehoefte van jongeren en starters. Dit geldt voor zowel koop- als huurwoningen.
- We geven uitvoering aan de actiepunten die voortkomen uit de visie Wonen, Zorg & Welzijn.
- We sturen op een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma in de ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij brengen we accenten aan in het programma die passen bij de identiteit van de gebieden.
- We stellen beleid op en geven uitvoering aan onderzoek dat als bouwstenen dient voor het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma.
- We geven extra aandacht aan de rol van erfgoed binnen de verstedelijking.
- We geven extra aandacht aan het inzetten en (her)gebruiken van religieus erfgoed voor de behoefte van deze tijd. Dit doen we zowel in de stad als in de kernen.

- We vertellen, samen met het erfgoedveld (denk hierbij onder andere aan de heemkundekringen, stichtingen en werkgroepen), de verhalen over de lokale historie en we betrekken inwoners hierbij.

Mobiliteit

Met ons recent vastgestelde mobiliteitsbeleid (Spooragenda, Parkeren in Oss, Uitvoeringsprogramma Mobiliteit) geven we duidelijkheid aan partijen die investeren in de stad met toekomst. Ook laten we zien aan huidige en nieuwe inwoners hoe we investeren in bereikbaarheid voor alle vormen van verkeer en vervoer. We investeren in een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Hierbij creëren we meer ruimte voor actieve mobiliteit (fietsen, wandelen) en geconcentreerde voorzieningen voor parkeren van zowel fietsen als auto's.

De belangrijkste speerpunten in 2026 op het gebied van mobiliteit zijn:

- Uitvoering geven aan de actiepunten uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit, waaronder de realisatie van een bewaakte fietsenstalling en het opstellen van de eerste wijkmobiliteitsplannen.
- Na het vaststellen van het parkeerbeleid starten in 2025 werkzaamheden op voor de uitvoering van het beleid.
- Uitvoering geven aan de werkzaamheden, om actieve mobiliteit een volwaardige plek bieden in de openbare ruimte, uit het de beleidsnota Koers fiets 2040 (met beoogde vaststelling in Q3 2025)
- Uitvoering geven aan de samenwerking met de regio, provincie, BrabantStad en netwerk A50. Hierbij schakelen we op subsidiekansen (zoals RMP en SPV).
- In samenwerking met partners uitwerken van de oplossingsrichting voor de knelpunten op het knooppunt Paalgraven (onderdeel aanpak A50).
- Door een tunnelalliantie werken we de plannen voor spoorwegkruisingen verder uit, waaronder de spoorwegkruising bij de Heihoeksingel en de spoorwegkruising voor langzaam verkeer (interwijkverbinding) ter hoogte van station Ravenstein, ten behoeve van de woningbouwontwikkeling ten noorden van het spoor.
- Uitvoering geven aan de onderdelen van de Spooragenda.

Verstedelijking en Mobiliteit

Het Verkeersmodel Gemeente Oss (VMO) ondersteunt ons bij (strategische) beslissingen over verkeer en mobiliteit, met als doel de leefbaarheid, bereikbaarheid en duurzaamheid in Oss te behouden en verbeteren. Als voorbeeld: Op alle locaties waar we woningen bouwen en/of aan de slag gaan met gebiedsontwikkeling, heeft dit impact op de verkeerssituatie en ontsluiting. We gaan komend jaar verkennen hoe we richting de toekomst beter regie kunnen voeren op de input voor diverse (toekomst)scenario's in het verkeersmodel.

Ruimtelijke ontwikkeling

De belangrijkste speerpunten in 2026 op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling zijn:

- In Stedelijk Gebied komen complexe opgaven samen. We geven daar invulling aan door gebiedsgericht te werken in de volgende gebieden: Raadhuislaan (1), Euterpepark (2), Amsteleind (3), Schadewijk (4), Linkensweg/Visserskerk (5) en Golfbadlocatie (6). Met gebiedsgericht werken bedoelen we een vakgebied- en locatie overstijgende, samenhangende aanpak in een gebied waarbij alle stakeholders samen werken aan de ruimtelijke ontwikkeling van dat gebied.
- We geven uitvoering aan het programmaplan Schadewijk.
- We bouwen, aan de hand van de Transitiestrategie Omgevingsplan, richting 2032 gefaseerd verder aan ons nieuwe omgevingsplan.
- We werken de, in 2025 vastgestelde, omgevingsvisie verder uit. Per opgave bekijken we welk instrument het best passend is, waarbij we zoveel mogelijk gebruik maken van de beleidscyclus onder de Omgevingswet.
- De Omgevingswet brengt, als grootste wetgevingsoperatie in het ruimtelijk domein sinds de laatste aanpassing van de Grondwet, aanzienlijke structurele veranderingen met zich mee voor onze organisatie. De impact voor onze organisatie duiden we in een impactanalyse. We continueren de implementatie van de Omgevingswet en bouwen onze kennis en ervaring hierin verder op.

- Het Rijk heeft medio 2025 het ontwerp van de Nota Ruimte gepresenteerd (PM). We bekijken, samen met provincie, G40, B7 en RNOB, welke kansen en opgaven dit met zich meebrengt en hoe we de Osse agenda hierin zo goed mogelijk een plek kunnen geven.

Financiële vertaling van de speerpunten

Ruimtelijke ontwikkeling

We verkennen de impact van de Omgevingswet voor de organisatie meerjarig. Hierbij wordt duidelijk welke extra taken en rollen als gevolg van de nieuwe wet ontstaan en welke financiële gevolgen dit heeft.

Storting reserve Fysieke kwaliteit leefomgeving/spoorzone

Ten behoeve van de realisatie van verbeteringen aan spoorweg en stations in de spoorzone van Oss is een structureel bedrag beschikbaar van circa € 1,4 miljoen. Dit bedrag is bestemd om een deel van de investeringen (rente en afschrijvingen) te betalen. Het bedrag wordt de eerste jaren gestort in de reserve fysieke kwaliteit leefomgeving. Tevens wordt de ontvangen bijdrage bovenwijkse netwerkvoorzieningen in deze reserve gestort. Deze reserve dient samen met het structurele bedrag van circa € 1,4 miljoen een investeringsbijdrage van circa € 125 miljoen voor de spooropgave mogelijk te maken. Van het Rijk en de provincie wordt minimaal 2/3 deel voor de investeringsopgave verwacht. We gaan hierbij uit van eerste totale investeringsraming van circa € 350 miljoen. In de strategische heroriëntatie hebben we voorgesteld om komende jaren eenmalig € 5 miljoen te reserveren voor de spoorzone. Hiermee kunnen we de structurele storting verlagen met € 100.000. Dit is een financieel technische maatregel. Het bedrag dat op termijn gespaard wordt blijft hetzelfde. Bedrag is opgebouwd uit een investeringsbedrag van € 3,4 miljoen (annuïteiten 100 jaar – 2,8 %) en 15 jaar sparen voor een bedrag van € 1,5 miljoen (2026 tot en met 2040). We stellen voor om dit bedrag komende jaren te reserveren.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. We geven hierna aan welke voorstellen we voor dit programma door willen voeren.

Bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
150	Aanpassen systematiek sparen voor investeringen spoorzone	0	0	100	100
152	Leges omgevingsvergunningen verhogen	-	65	65	65

In het kader van minder meerkosten stellen we voor om een aantal maatregelen door te voeren.

Voor beleidsterrein ruimtelijke ontwikkeling is in de begroting 2023-2026 tijdelijke capaciteit beschikbaar gesteld, waarbij de opdracht is gegeven deze structureel in te zetten (werving vast personeel). De bedoeling was om deze toekomstig te betalen uit toenemende inkomsten uit anterieure overeenkomsten en legesopbrengsten. Vanaf 2026 zijn deze tijdelijke middelen niet meer beschikbaar (€ 426.000 in 2026 en € 100.000 in 2027). Dit moet nog opgelost worden door de opbrengsten uit anterieure overeenkomsten (focus op grootschalige anterieure projecten) en legesopbrengsten in de begroting te verhogen en hiermee de personeelskosten structureel af te dekken. We zetten hier in ieder geval de volgende posten voor in:

Bedragen x € 1.000

Nr	**Omschrijving**	**Bedrag 2025**	**Bedrag 2026**	**Bedrag 2027**	**Bedrag 2028**
146	Tarief voor behandeling van ruimtelijke initiatieven op Intaketafel vragen	0	30	30	30
147	Budgetverhoging opbrengsten leges principeverzoeken (huidige tarieven)	0	20	20	20
148	Verhoging tarieven leges principeverzoeken (vanaf 2028)	0	0	0	10
149	Verhoging tarieven plankosten standaard en complex	0	0	0	32

Om het (fiets)parkeren in te richten zoals in de nota Parkeren in Oss beschreven zijn investeringen nodig en zullen de structurele kosten voor het beheer van de parkeervoorzieningen stijgen. De maatregelen die we op het gebied van parkeren willen nemen komen ten gunste aan het parkeerbedrijf en dragen niet bij aan het realiseren van de taakstelling van € 5,5 miljoen. Deze maatregelen worden uitgevoerd conform besluit van de gemeenteraad op 26 mei 2025.

Programma 8. Veilige omgeving

1. Wat willen we bereiken?

Ons doel is een aantrekkelijke omgeving te zijn waar de inwoners van Oss zich veilig voelen om te kunnen wonen, werken en recreëren. Schoon, heel en veilig staat hierbij voorop. Als gemeente zijn we in staat om in te kunnen spelen op de actuele veiligheidsproblematiek. De algemene doelen voor de periode 2023-2026 zijn:

- Een samenleving die weerbaar, veerkrachtig en zelfredzaam is.
- Veilige wijken met een goede verbinding tussen zorg en veiligheid.
- Het zo veel mogelijk tegengaan, verstoren, en stoppen van ondermijnende criminaliteit.
- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoring van de openbare orde.
- Behouden of verbeteren van de veiligheidsgevoelens en veiligheidscijfers.

Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige leef- en woonomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid (inclusief ondermijning). Deze velden hebben elk weer hun eigen thema's. Zo werken we aan een stabiele interne crisisorganisatie, organiseren we procesregie op complexe casuïstiek, zorgen we voor veilige voetbalwedstrijden, geven we de aanpak van woonoverlast verder vorm, werken we aan het voorkomen van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit en houden we ons bezig met de aanpak op ondermijnende criminaliteit en weerbare overheid.

De afgelopen jaren neemt de druk op de openbare ruimte toe: er is meer onrust, meer onvrede en er zijn meer ongeregeldheden. Dit zien we zowel landelijk als lokaal. Daarnaast komen er steeds meer nieuwe veiligheidstaken bij zoals weerbare overheid, aanpak mensenhandel en controles op illegale prostitutie. Ook vergen bestaande thema's meer tijd. Zo is er sprake van een toename van complexe zorg en veiligheidscasuïstiek, een toename voetbalgeweld en hebben we te maken met veel incidenten en crisissen. De criminele jeugdproblematiek wordt ook hardnekkiger en complexer, wat vraagt om een andere jeugdaanpak. Bij de aanpak ondermijning wordt het steeds belangrijker om als een gemeente een goede informatiegestuurde aanpak te hebben. Data-integratie en data-analyse is hierbij van cruciaal belang. Tot slot neemt de afgelopen periode (landelijk en regionaal) de urgentie op gebied van weerbaarheid en zelfredzaamheid toe. Deze urgentie komt voort uit instabiliteit in de wereld, toenemende militaire dreiging, maar ook een verhoogd risico op een klimaatcrisis of een pandemie. Deze ontwikkeling vraagt om noodzakelijke versteviging van de maatschappelijke weerbaarheid en het doorleven van verschillende scenario's zoals langdurige stroomuitval.

Uit bovenstaande komt naar voren dat de ontwikkelingen op gebied van veiligheid niet stilstaan. Deze ontwikkelingen vragen om een wendbare gemeente die snel kan inspelen op nieuwe kansen en bedreigingen maar ook een gemeente die aangehaakt blijft bij deze veranderende opgave.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

Basis op orde

Eind 2024 heeft de gemeente Oss de Galan Groep gevraagd om een onderzoek uit te voeren naar de (relatie tussen de) veiligheidsproblematiek, de veiligheidsaanpak en de huidige capaciteit en middelen van het team Openbare Orde en Veiligheid (OOV). De belangrijkste conclusies uit het rapport stellen dat er voldoende capaciteit moet komen voor crises en incidenten, uitbreiding noodzakelijk is om de regierol binnen de organisatie goed in te kunnen richten en versterking nodig is op gebied van senioriteit, positie en capaciteit.

In het rapport wordt geadviseerd om de huidige formatie van team OOV uit te breiden, om zo effectief en proactief te kunnen zijn, met de juiste belasting voor het team. De uitbreiding is een vereiste om de basis op orde te kunnen krijgen, goed te kunnen blijven reageren op crisissituaties en uitvoering te kunnen coördineren. Deze uitbreiding wordt gefaseerd opgepakt, om uiteindelijk te komen tot een omvang van de formatie voor gemeente Oss die redelijk vergelijkbaar is met de referentiegemeenten, ook in vergelijking tot het aantal inwoners en aan het aantal misdrijven.

Fysieke veiligheid

Interne crisisorganisatie

In 2024 kreeg Oss te maken met één van de grootste branden uit de geschiedenis van onze regio, bij de logistieke dienstverlener Vice Versa. Uit de evaluatie van dit incident komt naar voren dat de bekendheid met en het urgentiegevoel van crisisbeheersing in de reguliere organisatie van de gemeente Oss onvoldoende is. Hiervoor hebben we een verbeterplan opgesteld. We gaan meer aandacht besteden aan de inrichting van de lokale organisatiestructuur bij een crisis en aan de bekendheid met de regionale crisisorganisatie. Ook verbeteren we de bereikbaarheid van de organisatie ten tijde van een crisis en investeren we in opleiden trainen en oefenen. Dat laatste doen we in nauwe samenwerking met de Veiligheidsregio Brabant Noord.

Voetbal

Op gebied van voetbal werken we intensief samen met diverse partners, waaronder TopOss, de politie, het OM en de andere gemeenten in Oost-Brabant met een betaald voetbalclub. Om de wedstrijden voor iedereen toegankelijk te houden is de aanpak van overlast gevende supporters belangrijk. Door overlast gevende supporters aan te pakken met als doel een gedragsverandering te bereiken proberen we verstoringen van wedstrijden en de openbare orde en veiligheid terug te dringen. De aanpak die hiervoor het afgelopen jaar is ontwikkeld, zal in de komende periode binnen de voetbalgemeenten worden geïmplementeerd.

Evenementenveiligheid

Constructieve veiligheid is relevant bij evenementen wanneer er podia gebouwd worden, tenten staan of andere bouwwerken/constructies gemaakt worden. Het is bij het vergunningverleningsproces vaak moeilijk om vooraf te beoordelen of het op een veilige manier gebeurt en waar op gelet moet worden. En er is weinig kennis, expertise en capaciteit beschikbaar om tijdens de opbouw van een evenement hierop te controleren. We willen in 2026 het gesprek hierover hebben met belanghebbenden en experts. Wat zijn risico's, waar liggen verantwoordelijkheden, welke afspraken kunnen we maken en hoe gaan andere gemeente hiermee om?

Jeugd en veiligheid

In 2024 heeft de gemeenteraad het beleidskader Integraal jeugdbeleid 2024-2027 vastgesteld. In dit beleidskader is ook de relatie omschreven met het beleidsterrein veiligheid. Hierin beschrijven we dat een weerbare jeugd in een veilige leefomgeving van groot belang is voor een veilige toekomst. Hieronder is een overzicht weergegeven van de belangrijkste onderwerpen waar we mee aan de slag gaan. Op alle onderwerpen werken we intensief samen met het sociaal domein en onze ketenpartners. Binnen het thema jeugd en veiligheid gaan we het komende jaar aan de slag met:

- Het opzetten van een nieuwe overlegstructuur jeugd. Deze structuur moet bijdragen aan het doel jongeren eerder in beeld te hebben (vroegsignalering). In de nog te ontwikkelen overlegstructuur is er o.a. aandacht voor jeugdgroepen, jongeren die criminele activiteiten plegen, jongeren die worden geronseld voor het criminele circuit en regievoering op casuïstiek.
- Het implementeren van het 7-stappenmodel. Dit model dient als leidraad en werkproces voor de aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag. Het model draagt bij aan meer helderheid over regie, welke partners betrokken moeten worden en wanneer er op- of afgeschaald moet worden.
- Aandacht en inzet op jonge aanwas: Begin 2025 heeft het RIEC een onderzoek opgeleverd voor ons Basisteam inzake het fenomeen Jonge Aanwas. De uitkomsten van het onderzoek en de aanbevelingen die er uit volgen worden gekoppeld aan het Integraal Jeugdbeleid. De komende periode gebruiken we om de aanbevelingen te analyseren en daar waar nodig verbeteringen door te voeren.
- We herijken de inzet van de Straatcoaches. Daarbij maken we de afweging of de inzet van dit instrument nog wenselijk is of dat er andere, meer passende instrumenten zijn.
- Het thema school en veiligheid heeft hoge prioriteit. We verstevigen de samenwerking met scholen, onderzoeken mogelijke interventies in en om de scholen en zetten in op het doorlopend verbeteren van het beeld van de veiligheid, incidenten en fenomenen binnen de scholen. Tevens onderzoeken we de mogelijkheid om het concept Veilig In en Om de School (VIOS) te implementeren.

Integriteit en veiligheid

Data gedreven werken en aanpak ondermijning

De aanpak van ondermijnende criminaliteit blijft ook de komende jaren zowel lokaal, regionaal als landelijk een prioriteit. We kunnen dit alleen aanpakken door daadkrachtig en integraal op te treden. Dat doen we samen met de politie, het OM, de belastingdienst, RIEC Oost-Brabant en andere overheidspartners.

Bij het verhogen van de informatiepositie in het kader van de weerbaarheid hoort ook het op de juiste manier samenbrengen van de beschikbare informatie en het analyseren daarvan. In de aanpak van ondermijning is bij alle partners menskracht beschikbaar om dit te doen. Ook aan de gemeenten wordt gevraagd hier stappen in te zetten. Een data-analist in het kader van een veilige leefomgeving in het algemeen en de aanpak van ondermijning in het bijzonder is daarin noodzakelijk. In de aanpak van thema's zoals bedrijventerreinen, buitengebied en veiligheid in de wijken draagt een data-analist ook bij aan een meer efficiënte manier van werken bij het analyseren en interpreteren van informatiebeelden. De combinatie van een data-analist met het Veiligheids Informatie Knooppunt zorgt voor een betere informatiepositie waardoor efficiënter en effectiever (samen)gewerkt kan worden bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Een betere informatiepositie vanuit data leidt onder andere tot betere signalen voor het Gemeentelijk Signalenoverleg Ondermijning (GSO). Hier is in 2025 mee gestart. Het hoofddoel van een GSO betreft het effectief verstoren of zelfs voorkomen van mogelijke ondermijnende activiteiten door vroegtijdig signaleren, analyseren en interveniëren.

Preventief Toezichthouder Ondermijning

Conform het amendement "Intensiveer preventieve controles in het buitengebied en op bedrijventerreinen" van 10 november 2022, hebben wij vanaf mei 2023 een fte preventief toezichthouder ondermijning ingezet specifiek op actieve controles in het buitengebied en op bedrijventerreinen, ter voorkoming van ondermijnende activiteiten. Conform het amendement is en wordt deze fte gefinancierd uit de beschikbare ruimte van de jaarschijven 2023, 2024 en 2025. Daarbij heeft het college de opdracht gekregen om na deze periode de impact van deze extra fte te evalueren. Uit die evaluatie blijkt dat de impact van deze fte de afgelopen jaren flink is geweest, maar ook dat deze noodzakelijk is om onze doelstellingen op het tegen gaan van ondermijning noodzakelijk is. Bovendien blijkt uit de evaluatie dat we de fte met behulp van een aantal recente ontwikkelingen nog beter kunnen inzetten en echt een verschil kunnen maken in de aanpak van ondermijning. Gezien de toenemende complexiteit en verschuivende aard van ondermijning, is structurele borging van deze capaciteit noodzakelijk. Daarmee kunnen we blijvend investeren in een proactieve, zichtbare en informatie gestuurde aanpak van ondermijning.

Logistieke knooppunten en transport

In het Uitvoeringsplan Ondermijning voor 2025 is het Thema Logistieke knooppunten & Transport opgenomen. Hierbij wordt o.a. de focus gelegd op bedrijventerreinen en het buitengebied. Anonimiteit, gelegenheid (leegstand) en een kwetsbare positie van agrariërs maken het buitengebied ook aantrekkelijk voor criminelen. Voorbeelden van criminele activiteiten zijn inbraak, drugsproductie, opslag voor drugsproductie, dumpingen van drugsafval, illegale productie van tabak of alcohol, arbeidsuitbuiting en wildstroperij zien we in het buitengebied. Daarom gaan we in 2025 en 2026 met dit thema aan de slag. De doelstellingen zien onder andere toe op: verhogen van de informatiepositie, preventief toezicht (samen met de preventief toezichthouders die in ieder geval tot eind 2025 in dienst zijn) en contact maken/onderhouden met de doelgroep, creëren van weerbaarheid en handelingsperspectief bieden.

Weerbare overheid

In 2024 is een projectleider gestart met een inventarisatie van de Brabantse weerbaarheidsnorm bij de gemeenten Oss en Bernheze. Hierbij is gekeken naar de mate waarin de gemeenten voldoen aan de Brabantse norm. Eind 2024 voldeed de gemeente Oss voor 84% aan de norm (in juni was dit nog 70%). Er zijn in de tussentijd verschillende dwarsverbanden gelegd en verbindingen ontstaan, naast de bestaande samenwerkingen. Dat maakte tegelijkertijd ook bepaalde kwetsbaarheden en/of ontwikkelpunten zichtbaar. Dit

heeft geleid tot specifieke aanbevelingen per thema, die in 2025 en 2026 opvolging zullen krijgen. Zo gaan we een realistisch 'meerjarenplan Weerbare gemeente (2025-2026)' op alle onderdelen opstellen en uitvoeren. Het optimaliseren van het inwerkprogramma en integrale, interne communicatie maakt hier onderdeel van uit.

Veilige woon- en leefomgeving
Om goed aan te kunnen sluiten bij de ontwikkelingen buiten blijft de aandacht voor (het ontwikkelen van) wijk/gebiedsgericht werken vanuit het veiligheidsdomein van belang. We blijven inzetten op de samenwerking tussen de adviseurs veiligheid, de politie, de boa's en de wijkcoördinatoren waarbij we aansluiting zoeken bij bestaande overlegstructuren, en partners en bewoners in de wijken.

Programma Schadewijk
Vanuit veiligheid zijn we aangehaakt bij programma Schadewijk. We borgen de structurele deelname aan het programma en zetten in op het doorlopend ontwikkelen van een veiligheidsbeeld van de Schadewijk. We koppelen de ambities van het Programma en het veiligheidsbeeld aan de beleidsuitgangspunten van het Integraal Veiligheidsbeleid. De komende periode analyseren we het veiligheidsbeeld en bepalen welke interventies ingezet moeten worden om knelpunten aan te kunnen pakken.

Uitbreiding boa-formatie
De afgelopen jaren is het takenpakket van de boa's uitgebreid en complexer geworden. Ook zijn de werktijden verruimd. Voor veel van die extra taken (o.a. controles Alcoholwet, vuurwerk, jeugd, deelname MIT controles) is nooit extra capaciteit toegekend. Er wordt door maatschappelijke ontwikkelingen, taakverschuiving naar gemeenten en een terugtrekkende politie steeds vaker een beroep gedaan op de inzet van boa's. Denk hierbij onder andere aan ondermijning, prostitutiecontroles, faciliteren bij demonstraties en het begeleiden van voetbalcorteo's. Om aan deze vraag te kunnen voldoen is extra capaciteit nodig. Het advies is derhalve om voor de invulling van de extra handhavingstaken te kiezen voor een uitbreiding van de boa-formatie met 2 fte.

Financiële vertaling van de speerpunten

Versterken capaciteit veiligheid
Vanwege gesignaleerde knelpunten bij het team OOV heeft eind 2024 de gemeente Oss de Galan Groep gevraagd een onderzoek uit te laten voeren naar de (relatie tussen de) veiligheidsproblematiek, de veiligheidsaanpak en de huidige capaciteit en middelen van het team Openbare Orde en Veiligheid (hierna: OOV). Aanvullend op dit onderzoek zijn gerelateerde knelpunten in de uitvoering in beeld gebracht. Gezien de acute noodzaak stellen we voor om structureel € 664.000 beschikbaar te stellen voor noodzakelijke capaciteit op het gebied van veiligheid. Dit is nodig voor:

Regie/ Team OOV:
- Strategisch beleidsadviseur (1 fte) en een beleidsadviseur (1 fte) om te komen tot het opstellen en uitvoeren van een goed integraal veiligheidsbeleid waarbij ook nieuwe beleidsontwikkelingen zoals mensenhandel, prostitutie, coffeeshop etc. goed opgepakt worden.
- Data-analist (1 fte) om grote hoeveelheden data te kunnen analyseren en trends en patronen te herkennen en daarop veiligheidsaanpakken op te zetten.

Uitvoering:
- BOA's (2 fte) om de uitbreiding van het takenpakket (meer handhavingstaken) en de toegenomen complexiteit hierin op te kunnen pakken.
- Preventief toezichthouder (1 fte) om de inzet op het gebied van ondermijning specifiek voor het buitengebied en op bedrijventerreinen voort te kunnen zetten. Conform het amendement "Intensiveer preventieve controles in het buitengebied en op bedrijventerreinen" van 10 november 2022, hebben wij vanaf mei 2023 een preventief toezichthouder ondermijning ingezet specifiek op actieve controles in het buitengebied en op bedrijventerreinen, ter voorkoming van ondermijnende activiteiten.
  Conform het amendement is hiervoor geld vrijgemaakt voor de jaren 2023 tot en met 2025. Uit evaluatie blijkt dat de specifieke inzet noodzakelijk is om onze doelstellingen op het tegen gaan van ondermijning te

realiseren. Gezien de toenemende complexiteit en verschuivende aard van ondermijning, is structurele borging van deze capaciteit noodzakelijk. Daarmee kunnen we blijvend investeren in een proactieve, zichtbare en informatie gestuurde aanpak van ondermijning.

- Structurele middelen vrijmaken voor de coördinatie van het Maasland Interventie Team (MIT) 1 fte. Het Maasland Interventie Team is een samenwerkingsverband tussen Oss en Bernheze, ODBN en andere instanties. Dit team richt zich al jaren op het aanpakken van ondermijnende criminaliteit en overlast.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. We geven hierna aan welke voorstellen we voor dit programma door willen voeren.

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
157	Kosten van de functies Veiligheid doorbelasten	-	14	14	14

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

1. Wat willen we bereiken?

Besturen, samenwerken, organiseren, innoveren en digitaliseren.

De Gemeenteraad, het college van Burgemeester & Wethouders en de gemeentelijke organisatie werken samen aan een samenleving waarin we in verbinding zijn. In verbinding met onze inwoners, vrijwilligers, ondernemers en andere samenwerkingspartners. We doen dit voor de gehele Osse gemeente, ieder vanuit onze eigen rol. Belangrijke kernwaarden daarbij zijn: *zichtbaar, betrouwbaar en realistisch*.

Gemeente Oss is integer en transparant met respect voor elkaars functies en posities. Participatie en betrokkenheid bij de besluitvorming is belangrijk. Dit stimuleren we actief en hebben een plek in onze manier van werken. We willen dat inwoners betrokken zijn de gemeenschap en actief meedoen en initiatief nemen. We willen samen duurzaam vooruit. Om dit te realiseren is een sterke organisatie nodig. Oss groeit en de organisatie groeit mee. We willen dat onze bedrijfsvoering en dienstverlening een stevig fundament vormen, meegroeien en inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe wetgeving. Verdergaande digitalisering, meer samenhang tussen de verschillende onderdelen en adequate stuurinformatie verstrekken, maken onderdeel uit van deze ontwikkeling. Ook het zijn van een aantrekkelijke werkgever, onze medewerkers faciliteren om te kunnen groeien en het creëren van voldoende kennis en kunde om de opgaven uit te kunnen voeren is een belangrijke opgave.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

Bestuur

De raadsgriffie heeft een nota over opkomstbevordering gemeenteraadsverkiezingen gemaakt die we hebben besproken in het fractievoorzittersoverleg. We hebben uitgesproken dat het verhogen van de opkomst bij verkiezingen primair een opdracht is voor de raadsfracties, maar we voeren ook een aantal activiteiten uit als raad die hopelijk de opkomst stimuleren. Het gaat dan bijvoorbeeld om de cursus politiek actief (in 2025), democracity, klassenbezoek en gast van de raad. We gaan ook weer een lokale stemhulp opzetten. Daarnaast zetten we de intensivering van onze raadscommunicatie voort, we willen hiermee de zichtbaarheid van de gemeenteraad vergroten en hiermee een stimulans geven aan onze inwoners om naar de stembus te gaan op 18 maart 2025.

We hebben deze raadsperiode verschillende aanpassingen gedaan en experimenten uitgevoerd in het kader van de pilot verbeteren vergaderstelsel. We hebben een evaluatie uitgevoerd in de 1e helft van 2025 en gaan onze Reglementen van Orde in het najaar van 2025 aanpassen op de nieuwe vergaderregels. Ook na de pilot blijven we kritisch op onze manier van vergaderen en staan we open voor verbeteringen.

In het Manifest gemeente Oss hebben we besproken hoe we binnen de gemeente Oss als raad, college en ambtelijke organisatie met elkaar samenwerken ten dienste van de inwoners van onze gemeente. Het herijkte integriteitsbeleid en de gedragscode stellen we in de 2e helft van 2025 vast, het Manifest is hiervan een bijlage.

We gaan door met het betrekken van jeugd en jongeren bij de lokale democratie. Het bezoek van basisscholen aan de gemeente (Democracity) wordt geïntensiveerd; ambitie is om alle groepen 7 en 8 van de Osse basisscholen te bereiken. We gaan door met het ontvangen van de Osse middelbare scholen. De opzet van het project Gast van de Raad is gewijzigd door actiever inwoners uit te nodigen een kijkje in de keuken van de gemeenteraad te nemen. We zien dat de aanmeldingen flink zijn toegenomen, we ontvangen nu tussen de 10 en 20 gasten bij iedere raadsvergadering.

Dienstverlening

De Gemeente Oss: een betrouwbare en toegankelijke partner

Onze inwoners verwachten van ons dezelfde kwaliteit van dienstverlening als zij gewend zijn van moderne bedrijven: snel, duidelijk en toegankelijk. Tegelijkertijd verandert dienstverlening in het publieke domein steeds meer richting digitaal, waarbij maatwerk en persoonlijk contact onverminderd belangrijk blijven. Dit sluit aan bij de Osse visie op dienstverlening.

Dit leidt tot de volgende speerpunten:

1. Duidelijke en toegankelijke dienstverlening

We zorgen dat alle inwoners snel en eenvoudig toegang hebben tot de juiste informatie en mogelijkheden voor aanvragen en contact. Op basis van een nieuw te ontwerpen architectuur voor onze (online) dienstverlening leggen we een stevig fundament met systemen die iedereen kan gebruiken. Hiermee zorgen we dat er geen verschillende systemen meer gebruikt worden voor onze dienstverlening, met kosten-inefficiëntie, beveiligingsrisico's én tegenstrijdigheden in informatie en mogelijkheden voor onze inwoners. We implementeren een systeem voor moderne en intuïtieve websites en digitale formulieren. Daarnaast treffen we voorbereidingen voor een digitaal inwonersportaal.

2. Digitaal waar dat kan, persoonlijk waar het nodig is

We werken toe naar volledige aansluiting bij de verplichtingen van de Wmebv (Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer), waarbij we voor al onze producten minimaal één digitaal kanaal beschikbaar stellen aan inwoners. Daarnaast voldoen we aan de Europese verplichting rondom de EDI-Wallet. Hierdoor zijn onze online diensten voor alle Europeanen op een veilige manier beschikbaar en kunnen persoonsgegevens en documenten veilig en eenvoudig gedeeld worden.

Tenslotte zetten we moderne technieken zoals AI in, waar dat verantwoord is én meerwaarde biedt. Hierbij wordt gedacht aan een chatbot en zoekmachine.

Organisatie en personeel

Organisatieontwikkeling

De gemeente Oss groeit en onze organisatie groeit mee. Nieuwe uitdagingen en kansen doen zich voor. Andere manieren van werken, meer vragen uit de samenleving, grote bestuurlijke ambities: ze vragen allemaal aandacht van ons.

We introduceren daarom onze nieuwe organisatievisie ‘Wij zijn één Oss’, omdat we meer aandacht gaan geven aan het werken als één organisatie. De vraagstukken waar we aan werken, zijn te ingewikkeld om vanuit één team of afdeling te doen. We werken nu nog te veel vanaf eigen eilanden. En in een grote en groeiende organisatie hebben we nieuwe werkvormen en afspraken nodig om elkaar te informeren, samen te werken aan resultaten en om één organisatie te blijven.

Om deze organisatievisie handen en voeten te geven start een organisatieontwikkelprogramma Wij zijn één Oss. Onderdelen hiervan zijn:

- het inzetten op vakmanschapsontwikkeling;
- een managementontwikkeltraject voor nieuwe leidinggevenden;
- een leiderschapsprogramma voor bestaande leidinggevenden;
- onderzoek naar de organisatiestructuur- en sturing en noodzakelijke aanpassingen doorvoeren.

Concernstaf

Aansluitend op de organisatieontwikkeling is het voor de complexe vraagstukken noodzakelijk om onze integrale en strategische beleidsmatige sturing te versterken. Hiervoor is het gewenst om een concernstaf vorm te geven. Dit houdt in dat bestuurlijke prioriteiten en beleidsontwikkeling integraal worden benaderd en afgestemd, zodat de gemeente proactief inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen en toekomstbestendige keuzes maakt. Dit team zorgt voor samenhang tussen beleidsvelden en ondersteunt de organisatie bij strategische besluitvorming. Daarnaast signaleert de concernstaf trends en risico’s en adviseert het bestuur en de organisatie hierover. Dit draagt bij aan:

- Meer samenhangende beleidsontwikkeling en strategische visie;
- Meer proactieve externe positionering (lobby, samenwerking);
- Meer onderbouwing met data en financiële analyse.

Doorontwikkkeling personeelsbeleid- en organisatie

Daarnaast spelen op het gebied van personeel en organisatie diverse grote ontwikkelingen:

- toename van complexiteit van vraagstukken en een verschuiving in gevraagde competenties en vaardigheden als gevolg van onder andere verdergaande digitalisering en andere rol-invulling van de gemeentelijke overheid;
- de organisatie is de laatste jaren gegroeid in aantal medewerkers en dit vraagt meer ondersteuning en andere manier van samenwerken;
- de arbeidsmarkt is krap en de concurrentie op het binnenhalen van talent is groot. Ook het voorkomen van uitstroom van medewerkers vraagt aantrekkelijk werkgeverschap en ruimte voor doorontwikkeling. Een deel van de uitstroom is onvermijdelijk, want het personeelsbestand vergrijst. De komende 10 jaar stroomt 25% van ons personeelsbestand uit vanwege pensionering;
- het ziekteverzuim is hoog. We willen het verzuimpercentage terugbrengen van 6,8% naar 5,8% in de komende 2 jaar;
- de basis bij afdeling P&O is onvoldoende op orde: ondersteunende werkprocessen en systemen bij personeel & organisatie zijn onvoldoende van kwaliteit, vindbaarheid van informatie is beperkt en goede data-sturing ontbreekt.

Om in te spelen op de geschetste ontwikkelingen én in aansluiting op de nieuwe organisatievisie 'Wij zijn één Oss' stellen we strategisch personeelsbeleid op met als belangrijkste doelen:

a. De juiste persoon op de juiste plek
b. Goed en aantrekkelijk werkgeverschap

Concreet betekent het dat we de komende jaren werken aan een programma ontwikkeling P&O met onder andere:

- een strategische personeelsplanning voor alle afdelingen;
- een heldere en gebruiksklare gesprekscyclus;
- blijvende en een versterkende aanpak van werving- en selectiebeleid;
- terugkerend onderzoek naar inzicht in medewerkersbeleving;
- aanpak voor werkdrukvermindering;
- op basis van een verdiepende analyse komt er een pakket aan ondersteunende maatregelen om uitval te voorkomen en het verzuim te reduceren;

Ook gaan we de basis verder op orde brengen ten aanzien van ondersteunende werkprocessen en systemen. De aanbesteding van een nieuw E-HR systeem is gestart. We bouwen aan een HR-dashboard en actualiseren onze regelingen en content. Dit vraagt om een programmatische aanpak, waar in samenhang wordt gestuurd (inhoud, tempo, proces) en waardoor versnelling mogelijk is.

Om dit alles mogelijk te maken is er een incidentele investering nodig. We vragen middelen voor het programma "Wij zijn één Oss' en het programma voor het doorontwikkelen van het personeelsbeleid en -instrumentarium en het zorgen voor de basis op orde. Voor het vormgeven van de concernstaf zijn enkele aanvullende strategische beleidsmatige functies en een leidinggevende functie nodig naast de bestaande capaciteit in dit nieuwe team. Hiervoor zijn structurele middelen nodig.

MVOI

Tenslotte is de gemeente voornemens om het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) te ondertekenen. Om deze aanpak vorm te geven is voor 2 jaar een investering nodig.

Digitalisering en datagedreven werken

Integraal digitaliseren

Digitalisering verandert onze samenleving. Slimme steden, opkomst van AI en online platformen bieden waardevolle kansen. Daartegenover staan risico's als desinformatie, veiligheid, privacy en digitale ongelijkheid. De rijksoverheid benut met de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) de kansen, stuurt op beheersing van de risico's en benoemt verplichtingen voor alle overheden, dus ook gemeenten. NDS sluit aan op bestaand beleid en de Osse ambitie om verdergaand te digitaliseren. Dit vraagt extra inzet op thema's als toegankelijke digitale dienstverlening, ethiek, bijdrage van digitalisering aan onze opgaven, innovatie, vakmanschap en digitale soevereiniteit. Deze thema's gaan verder dan techniek: bestuur en de hele organisatie gaan steeds meer samenwerken in de sturing op digitalisering. Dit vraagt een investering in samenwerking en middelen. Effecten die we onder andere beogen zijn:

- Verbetering van onze dienstverlening;
- Blijvend voldoen aan nieuwe of gewijzigde informatiewetgeving waaronder WMEBV, WDO, DSA, Archiefwet, AI Act, Data Act, NIS2 en Privacy;
- Borging van ethische waarden;
- Structureel financieel voordeel op de middellange termijn door inzet van slimme toepassingen. In de strategische heroriëntatie is hiervoor een voorstel gedaan.

We bevorderen de integrale sturing, samenwerking en realisatie op digitalisering onder andere door:

- Verdere implementatie van portfoliomanagement, waardoor we digitalisering beter laten aansluiten op onze opgaven en dienstverlening. Daarbij aandacht voor wendbaarheid, risicobeheersing, prioritering en afweging van kosten en baten.
- Normaliseren van het IT-landschap: afbouwen van legacy-software, standaardisatie en oplossingen die dezelfde functionaliteit bieden consolideren tot één oplossing.
- Gebruik van data bij het maken van beleid en besluiten.
- Inzet van AI en Robotisering: ondermeer vervangen van (herhalende) menselijke administratieve handelingen door moderne technologie.

Privacy

Op basis van het hernieuwde strategische privacybeleid en uitvoeringsplan maken we inzichtelijk welke maatregelen en mogelijk middelen noodzakelijk zijn om aan privacy-wetgeving te voldoen.

Digitale soevereiniteit

Geo-politieke ontwikkelingen tonen dat we (samenleving, overheid en dus ook Oss) in zeer hoge mate afhankelijk zijn van niet-Europese digitale infrastructuur en oplossingen. Tegelijk zijn er nagenoeg geen geschikte Europese oplossingen beschikbaar. Oss werkt aan autonomie en soevereiniteit door data steeds meer los te koppelen van software, bedrijfscontinuïteit te waarborgen, en actief ontwikkelingen te volgen. Hoewel totale onafhankelijkheid complex is en samenwerking vereist, zet Oss stapsgewijze verbeteringen in zonder in te boeten op de kwaliteit, continuïteit of betaalbaarheid van onze dienstenverlening.

Participatie

We concretiseren de aanpak voor participatie. De opdracht participatie wordt kernachtiger en krijgt meer focus op concrete resultaten. Hierbij blijven de oorspronkelijk geformuleerde doelen voor het participatietraject van kracht en benutten we de reeds opgedane ervaringen van de afgelopen periode. De opdracht bevat onderstaande onderdelen:

1. Participatiebeleid met een handelingskader participatie.
2. Een centraal adviespunt participatie (kenniscentrum) binnen de Gemeente Oss.
3. Een programma voor vakmanschapsontwikkeling participatie.
4. Het opstellen van een participatieverordening.

Medio 2025 start een adviseur participatie die hiermee aan de slag gaat.

Programma Schadewijk

De komende twee decennia voeren we in de Schadewijk een integrale gebiedsaanpak uit met de ambitie dat over twintig jaar elk kind in Schadewijk kansrijk opgroeit en alle bewoners er in gezonde omstandigheden wonen en leven in een fijne straat of buurt. Dit doen we omdat we de Schadewijk klaar moeten maken voor de toekomst. Daarbij willen we er voor zorgen dat de wijk het karakter van de volkswijk blijft houden die het nu is.

Alle ontwikkelingen vanuit het Programma Schadewijk dragen op de een of andere manier bij aan het herstellen van bestaanszekerheid, gezonder leven makkelijker maken en/of vergroten van de kansgelijkheid. Concreet betekent dit dat we de komende tijd, samen met onze partners uit de wijk, werken aan het ontwikkelen van een visie op maatschappelijke voorzieningen binnen Schadewijk, een eigen plek voor jongeren in de wijk gaan maken (uitvoering van de motie), bijdragen aan diverse woningbouwprojecten (sociale en particuliere woningbouw), nieuwe schoolgebouwen voor de basisscholen ontwikkelen, en werken aan het versterken van de sociale netwerken en samenwerkingsstructuur.

Financiële vertaling van de speerpunten

We stellen voor om afgerond € 0,8 miljoen beschikbaar te stellen voor:

Bedragen x € 1.000

Toelichting	2025	2026	2027	2028	2029
Organisatieontwikkeling		500	500		
Vorming concernstaf		474	605	605	605
Aanpassing organisatie & bedrijfsvoering		205	205	205	205
Versterken afdeling P&O	357	793	540		
Duurzame inkoop		66	66		
Totaal	**357**	**2.037**	**1.916**	**810**	**810**

Organisatieontwikkeling

We hebben een nieuwe organisatievisie: 'Wij zijn één Oss'. Een visie die richting geeft, verbindt en uitnodigt. Om aan deze organisatievisie handen en voeten te geven starten we een organisatie-ontwikkelprogramma "Wij zijn één Oss". De kosten van de uitvoering schatten we voor de komende 4 jaar in op in totaal circa € 2 miljoen. Hiervan kunnen we circa € 1 miljoen betalen uit de reserve organisatieontwikkeling. Daarom vragen we aanvullend twee keer € 0,5 miljoen in de jaren 2026 en 2027.

Vorming concernstaf

Aansluitend op de organisatieontwikkeling is het voor de complexe vraagstukken noodzakelijk om onze integrale en strategische beleidsmatige sturing te versterken. Hiervoor is het gewenst om een beknopte concernstaf vorm te geven die een sterke verbinding heeft met de vakafdelingen. Dit houdt in dat bestuurlijke prioriteiten en beleidsontwikkeling integraal worden benaderd en afgestemd, zodat de gemeente proactief inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen en toekomstbestendige keuzes maakt. Dit team zorgt voor samenhang tussen beleidsvelden en ondersteunt de organisatie bij strategische besluitvorming. Daarnaast signaleert de concernstaf trends en risico's en adviseert het bestuur en de organisatie hierover. Dit draagt bij aan:

- Meer samenhangende beleidsontwikkeling en strategische visie;
- Meer proactieve externe positionering (lobby, samenwerking);
- Meer onderbouwing met data en financiële analyse.

Om deze concernstaf vorm te geven vragen we structureel € 0,6 miljoen extra. Dit is nodig voor:

- Concernstrateeg (2 fte, één in 2026 en één in 2027)
- Directiesecretaris (1 fte)
- Strateeg netwerkcoördinator (1 fte)
- Strategisch bedrijfsvoeringsadviseur (1 fte)

Daarnaast worden bestaande functies, zoals bestuurssecretaris, adviseur public affairs en huidige strateeg samenwerking aan een concernstaf toegevoegd.

Aanpassing organisatie & bedrijfsvoering

De vorming van de concernstaf, en de recente vorming van een team facilitair, maakt het noodzakelijk om aanpassingen te doen in de organisatie van bedrijfsvoering. Hiermee zorgen we voor adequate aansturing en personeelszorg. We vragen daarom een structureel bedrag van € 0,2 miljoen. Dit is nodig voor versterking / uitbreiding van het management (teamleider Juridische zaken, inkoop en bestuursondersteuning en teamleider KCC).

Versterken afdeling P&O

Op het gebied van personeel en organisatie spelen diverse grote ontwikkelingen. Ook gaan we de basis verder op orde brengen ten aanzien van ondersteunende werkprocessen en systemen. De aanbesteding van een nieuw E-HR systeem is gestart. We bouwen aan een HR-dashboard en actualiseren onze regelingen en content. Dit vraagt om een programmatische aanpak, waar in samenhang wordt gestuurd (inhoud, tempo, proces) en waardoor versnelling mogelijk is.
Om dit alles mogelijk te maken is er een incidentele investering nodig. We vragen voor de komende 3 jaar in totaal € 1,7 miljoen. Dit is o.a. voor het aantrekken van een tijdelijke programmamanager P&O, tijdelijke versterking op het gebied van recruitment/ arbeidsmarkt campagne en een verzuimcoach, extra beleidscapaciteit en extra capaciteit voor implementatie nieuw E-HR systeem.

Duurzame inkoop

We vragen incidenteel € 66.000 voor de jaren 2026 en 2027 voor een coördinator Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI). We vinden het belangrijk om als gemeente het Manifest duurzaamheid te ondertekenen. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld en dat vraagt begeleiding voor een periode van 2 jaar.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. We geven hierna aan welke voorstellen we voor dit programma door willen voeren.

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
169	Leges voor huwelijken verhogen	-	17	17	17
172	Cateringleverancier 1 dag minder aanwezig op gemeentehuis	-	-	50	50
174	Reductie uitgave Oss Actueel	-	66	66	66
176	Voordeel hogere doorbelasting aan de regio inzetten	-	90	390	390
177	Verminderen inzet extern subsidiebureau	-	-	24	24
178	Geen webpublicaties meer van P&C producten en geen geprinte versies meer	-	-	-	10
179	WOO implementatiebudget afschalen	-	100	100	60
180	Shelfware onderzoek	-	PM	PM	PM
181	Analyse overschot Hardware budget	-	PM	PM	PM
182	Integraal digitalisering	-150	-48	-5	500

In het kader van minder meerkosten stellen we voor om de volgende maatregelen door te voeren:

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
183	Minder externe inhuur	0	PM	PM	PM

Programma 10. Financieel beleid

1. Wat willen we bereiken?

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

2. Wat zijn de belangrijkste speerpunten voor de resterende bestuursperiode?

Financiële basis op orde

Tegen deze achtergrond gelden de volgende algemene financiële kaders en uitgangspunten:

1. Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. We gaan voor deze begroting uit van een geaccepteerd tekort van € 3 miljoen, zijnde de tekorten op jeugdzorg waarvan we uitgaan dat deze extra gefinancierd gaan worden door het Rijk vanaf 2029. Dit betekent dus dat we bij de programmabegroting een niet meerjarig sluitende begroting zullen presenteren. Dit doen we op druk op het kabinet te houden. We blijven hiermee onverminderd lobbyen voor voldoende compensatie vanuit het Rijk.
2. Het financiële kader voor deze kadernota is:
    - Er is géén c.q. nauwelijks ruimte voor nieuwe wensen (nieuw beleid);
    - Nieuwe wensen moeten in principe binnen bestaande budgetten gerealiseerd worden en er is alleen financiële ruimte voor grote prioriteiten waarvan we inschatten dat deze van groot belang voor de ontwikkeling van onze stad c.q. van de organisatie.
    - We kijken extra kritisch naar aanwezige reserves en naar ruimte in de begroting (begrotingsposten die in jaarrekeningen meerdere jaren niet volledig besteed zijn c.q. waarbij opbrengsten jaarlijks hoger zijn).
3. We hebben een algemene reserve die voldoet aan de gestelde normen (10% van de algemene uitkering). Eventuele incidentele ruimte binnen de algemene reserve zetten we in om onze ambities uit het coalitieakkoord waar te maken.
4. We kijken jaarlijks kritisch naar alle reserves. In de nota reserves, die de gemeenteraad tegelijk met de programmabegroting behandelt, lichten we de reserves uitgebreid toe.
5. De winsten uit het grondbedrijf zetten we in voor onze omvangrijke ruimtelijke opgaves (ontsluitingswegen, spoorzone, mobiliteitsplan, plan Groen/ blauw/ natuur). Daarbij merken we op dat de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf weer geleidelijk stijgt, maar dat door nieuwe woningbouwplannen ook het risicoprofiel stijgt en dat als gevolg hiervan deze reserve moet gaan stijgen. Dit betekent ook dat er de komende jaren er geen sprake meer zal kunnen zijn van een afroming ten behoeve van de algemene reserve.
6. Via actieve lobby en netwerken zetten we in op actief geld van derden te verwerven zoals bijdragen uit landelijke, regionale en Europese fondsen. De landelijke fondsen voor woningbouwimpulsen, volkshuisvesting en klimaat & energie bieden nadrukkelijk kansen.
7. Via de voorjaarsnota 2025 vanuit het Rijk is een goede financiële compensatie aan gemeenten gegeven voor de jaren 2025 tot en met 2027. Net als de VNG vinden we de reeks vanaf 2028 te ambitieus (de ingeboekte besparingen op jeugdzorg en ook het verder verhogen van de opbrengst uit de hervormingsagenda). Daarnaast wordt er geen index van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals de deskundigencommissie had aanbevolen. Concreet is afgesproken dat de deskundigencommissie van Ark in het eerste kwartaal 2027 een uitspraak doet over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028. Onze structurele financiële positie blijft dus onzeker. Feitelijk schuift het Ravijnjaar op van 2026 naar 2028. We blijven lobbyen voor een realistisch en robuust financieel kader voor de uitvoering van jeugdzorg ook na 2028.

In het hoofdstuk "Financiële positie" in deze kadernota schetsen we de financiële uitgangspunten en een actueel financieel beeld.

Realisatie Strategische heroriëntatie
We monitoren de uitvoering van de strategische heroriëntatie en zullen over de realisatie ervan binnen de reguliere Planning & Controlcyclus rapporteren.

Lokale lastendruk
Het is ons beleid om de Osse lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijke gemiddelde te houden. Op basis van cijfers van het onderzoeksinstituut COELO is onze lokale lastendruk voor 2025 fors onder het landelijke gemiddeld, namelijk € 80. Het saldo van € 80 onder het landelijk gemiddelde wordt veroorzaakt door:
- OZB: - € 8 boven gemiddeld;
- Afvalstoffenheffing: € 31 onder gemiddeld;
- Rioolheffing: € 57 onder gemiddeld.

In de Atlas van de lokale lasten heeft het COELO voor 2025 (in vergelijking met 2024) het volgende beeld berekend:

	2025		**2024**	
Lastendruk standaardwoning	**Oss**	**Landelijk**	**Oss**	**Landelijk**
Onroerende zaakbelastingen	€ 461	€ 453	€ 403	€ 423
Afvalstoffenheffing	€ 333	€ 364	€ 292	€ 346
Rioolheffing	€ 178	€ 235	€ 178	€ 225
Totaal	**€ 972**	**€ 1.052**	**€ 873**	**€ 994**

De gemiddelde woning is volgens het COELO in 2024 gestegen met 5,3%. De gemiddelde waarde van een koopwoning bedraagt daarmee in 2024 € 458.000.

Opgemerkt hierbij wordt dat bij de afvalstoffenheffing bepalend is het aantal keer dat een huishouden de container aanbiedt. Het COELO gaat voor 2025 uit van 11-12 ledigingen per jaar (korting 27,50). Dit op basis van landelijke CBS cijfers.

Voor het jaar 2026 kiezen we voor een totale OZB verhoging van 2,67%, dat is de reguliere verwachte inflatie voor 2026.

Uitvoering belastingsamenwerking
De BSOB voert namens deelnemende gemeenten belastingtaken uit. BSOB speelt met de ingezette koers goed in op ontwikkelingen. De BSOB blijft werken aan de opdracht om de uitvoeringskosten zo laag mogelijk te houden. Een goede ontwikkeling daarbij zien we in het verkennen van de mogelijkheden om te komen tot meer harmonisatie van belastingverordeningen van de deelnemers, rekening houdend met de beleidsruimte van gemeenten.
Het waterschap de Dommel zal per 1 januari 2026 toetreden. Hiermee wordt het werkgebied van de BSOB aanzienlijk vergroot wat perspectief geeft op meer stabiliteit en een beheerste groei van de BSOB.

Treasury- aantrekken van geldleningen
De komende jaren investeren we fors. Deze grote investeringen leiden er toe dat we ook veel geld voor langere termijn moeten gaan lenen. De afgelopen jaren hebben we niet hoeven lenen, omdat we beschikbaar geld hadden vanuit ons banksaldo.
In het treasurystatuut zijn hierover de volgende afspraken vastgelegd:
- We trekken enkel financieringen aan ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak;
- We beperken financiering met externe financieringsmiddelen zoveel mogelijk door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen te gebruiken om de renterisico's en het renteresultaat te optimaliseren

- Voordat we een financiering aantrekken vragen we bij minimaal 2 instellingen een offerte op. Dit doen we bijvoorbeeld bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Waterschapsbank en pensioenfondsen (via brokers).

We hebben de financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar in beeld gebracht. Daarbij is het erg lastig in te schatten wanneer daadwerkelijke uitgaven bij grote projecten precies gedaan worden. De ervaring is dat dit vanwege de complexiteit van deze projecten vaak wat achter blijft t.o.v. de begroting. De totale financieringsbehoefte schatten we nu in op € 290 miljoen euro in de komende 4 jaren. Dit is fors en voor onze gemeente uniek. Het ramen van de rentekosten (in welk jaar wat nodig) en de renteontwikkeling blijft daarin uitdagend.

Financiële vertaling van de speerpunten

Geen.

Strategische heroriëntatie

In de Strategische heroriëntatie hebben we weergegeven wat de koers is om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. We geven hierna aan welke voorstellen we voor dit programma door willen voeren.

Bedragen x € 1.000
+ is besparing/voordeel

Nr	Omschrijving	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028
186	Geen rente bijschrijven op reserves	-	611	595	945
187	Algemene bezuiniging op subsidies met 1%	-	-		250
189	Verlagen van de post onvoorzien	-	100	100	100
190	Verhoging toeristenbelasting	-	115	115	115
196	Algemene taakstelling diverse werkbudgetten	-	113	113	113
197	Inzet 10% surplus algemene reserve als structurele dekking				280

Bijlage 1: Meicirculaire 2025

Samenvatting

Samengevat is de uitkomst van de meicirculaire als volgt:

bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

	2025	2026	2027	2028	2029
Meircirculaire 2025	-265.092	-269.689	-267.173	-260.192	-262.158
Septembercirculaire 2024	-256.644	-246.780	-247.148	-248.235	-248.235
Totale stijging	**-8.448**	**-22.909**	**-20.025**	**-11.957**	**-13.923**
Af te zonderen posten	3.988	13.872	12.526	12.682	12.561
Netto voordeel	**-4.460**	**-9.037**	**-7.499**	**725**	**-1.362**

Conclusie:

De algemene uitkering stijgt in alle jaren. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen (nog exclusief jeugdzorg) zijn in principe ook alle jaren positief met uitzondering van het jaar 2028. Het structurele voordeel is ongeveer € 1,4 miljoen positief.

De belangrijkste effecten uit de meicirculaire hebben betrekking op jeugdzorg. Het kabinet zet in op goede en beheersbare jeugdzorg en een gezonde financiële positie voor gemeenten. Voor 2025 tot en met 2027 komt daarom in totaal circa € 3 miljard cumulatief beschikbaar voor jeugdzorg en gemeenten, waarvan ook middelen voor de terugval in 2026 in het Gemeentefonds. Verder worden de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd versterkt op inhoud en beheersbaarheid en vanaf 2028 worden aanvullende maatregelen uitgewerkt. Hierover worden met gemeenten afspraken gemaakt, waarbij ook wordt verwacht dat zij werken aan een adequate en doelmatige uitvoering van de Jeugdwet.
In financiële zin wordt dit als volgt vertaald:

bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Demping terugval gemeentefonds 2026	0	-2.232	-2.366	-2.327	-2.354
Tekorten voor rekening Rijk Jeugdzorg	-2.388	-2.340	-2.355	-2.368	-2.385
Groeipad hervormingsagenda Jeugd	0	-2.779	-2.521	0	0
Hervormingsagenda Jeugd, aanvullende post	0	-343	-298	-313	-487
Eigen bijdrage Jeugdzorg	0	0	0	1.367	1.377
Sturen op trajectduur Jeugdzorg	0	0	0	357	360
Indexeren opbrengst hervormingsagenda	0	0	0	2.900	3.000
Totale stijging	**-2.388**	**-7.694**	**-7.540**	**-384**	**-489**

We krijgen dus:

- Structureel circa € 2,4 miljoen extra voor compensatie van het ravijnjaar. Dit wordt in de toelichting gekoppeld voor het deel van het ravijn wat toe te rekenen is aan Jeugd.
- Structureel circa € 2,4 miljoen extra voor uitvoering jeugdzorg.
- Incidenteel voor 2026 en 2027 circa € 2,7 miljoen extra voor Jeugdzorg als gevolg van doorschuiven hervormingsagenda.
- Het Rijk keert een deel van stelpost uit die zij gereserveerd hadden voor de hervormingsagenda. Hiermee hadden we deels al rekening gehouden, maar betekent structureel voordeel van circa € 0,5 miljoen.
- Daarna structureel ruim € 3,4 miljoen minder voor jeugdzorg door indexering van de besparing en ook besparing door sturen op trajectduur.
- Vanaf 2028 structureel € 1,4 miljoen minder voor jeugdzorg door invoering eigen bijdrage.

Om het echte effect voor ons als gemeente te kunnen bepalen is leidend hoe we zelf de kosten van jeugdzorg begroten en is dus bepalend:

- Welke kostenstijgingen we zelf reëel verwachten voor jeugdzorg (inclusief volumestijging)?
- Welke besparingen we reëel kunnen opnemen voor jeugdzorg in de meerjarenbegroting?

We lichten dit verder toe in het hoofdstuk Ontwikkelingen Jeugdhulp.

Wij vinden de reeks vanaf 2028, zoals deze in de voorjaarsnota vanuit het Rijk is opgenomen, te ambitieus (de besparingen en ook de verhogen van de opbrengst uit de hervormingsagenda). Daarnaast wordt er geen index van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals de deskundigencommissie had aanbevolen. Concreet is landelijk afgesproken dat de deskundigencommissie van Ark in het eerste kwartaal 2027 een uitspraak doet over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028.

Andere belangrijke onderdelen uit de meicirculaire 2025 zijn:

- Uitstel van de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo;
- Extra uitvoeringskosten voor de omgevingswet in 2025;
- Extra gelden voor om de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven te versterken.

Analyse meicirculaire 2025

De belangrijkste verklaringen van de stijging van de algemene uitkering zijn:

bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Belangrijkste verklaringen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Demping terugval gemeentefonds 2026	0	-2.232	-2.366	-2.327	-2.354
Tekorten voor rekening Rijk Jeugdzorg	-2.388	-2.340	-2.355	-2.368	-2.385
Groeipad hervormingsagenda Jeugd	0	-2.779	-2.521	0	0
Hervormingsagenda Jeugd, aanvullende post	0	-343	-298	-313	-487
Eigen bijdrage Jeugdzorg	0	0	0	1.367	1.377
Sturen op trajectduur Jeugdzorg	0	0	0	357	360
Indexeren opbrengst hervormingsagenda	0	0	0	2.900	3.000
Accres	-2.383	-9.854	-8.114	-7.224	-6.979
Uitstel vervanging abonnementstarief	0	-1.194	0	0	0
Uitvoeringskosten omgevingswet	-388	0	0	0	0
Impuls sociale infrastructuur	-894	-804	-804	-804	-804
Alleenverdienersproblematiek	-175	0	0	0	0
Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties	-74	0	0	0	0
Landelijke aanpak adreskwaliteit	-11	0	0	0	0
Gemeentelijke antidiscriminatievoorziening	-13	-13	0	0	0
Natuurbrandpreventie	-20	0	0	0	0
Kinderopvang pleegouders	-12	-12	-12	-12	-12
Afrekening ruimte BTW compensatiefonds	612	-296	-296	-296	-296
Armoede en schulden, vroegsignalering	-103	0	0	0	0
Armoedebestrijding kinderen	0	22	22	22	22
Volumegroei WMO	0	0	0	0	-382
Wmo hulpmiddelen	0	-53	0	0	0
Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie (SMI)	0	0	0	0	-20
Maatschappelijke opvang	-18	-18	-18	-18	-18
Specifieke loon- en prijsbijstelling 2025 sociaal domein	-2.280	-2.200	-2.114	-2.170	-1.648
Overige posten	18	12	13	13	-14
Overige ontwikkelingen	-319	-805	-1.162	-1.084	-3.284
Totale stijging	**-8.448**	**-22.909**	**-20.025**	**-11.957**	**-13.923**

Aanvullende toelichting

Posten met betrekking tot jeugdzorg (voorjaarsnota Rijk)

bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Demping terugval gemeentefonds 2026	0	-2.232	-2.366	-2.327	-2.354
Tekorten voor rekening Rijk Jeugdzorg	-2.388	-2.340	-2.355	-2.368	-2.385
Groeipad hervormingsagenda Jeugd	0	-2.779	-2.521	0	0
Hervormingsagenda Jeugd, aanvullende post	0	-343	-298	-313	-487
Eigen bijdrage Jeugdzorg	0	0	0	1.367	1.377
Sturen op trajectduur Jeugdzorg	0	0	0	357	360
Indexeren opbrengst hervormingsagenda	0	0	0	2.900	3.000
Totale stijging	**-2.388**	**-7.694**	**-7.540**	**-384**	**-489**

Demping terugval gemeentefonds 2026
In totaal stelt het rijk een bedrag van ruim € 400 miljoen per jaar beschikbaar voor het dempen van de terugval in het gemeentefonds vanaf 2026 (het zogenaamde ravijnjaar). Dat bedrag komt vanaf volgend jaar beschikbaar en is structureel van aard. Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van circa € 2,4 miljoen. Dit bedrag betreft het deel dat is toe te rekenen aan de financiering jeugd binnen het gemeentefonds. Dit betreft slechts een gedeeltelijke compensatie.

Tekorten voor rekening Rijk Jeugdzorg
Daarnaast komt er structureel € 414 miljoen per jaar beschikbaar om de tekorten in de jeugdzorg deels op te vangen. Dat is in lijn met het advies van de deskundigencommissie Van Ark. Die adviseerde om het ontstane tekort in gelijke delen te verdelen over het Rijk en de gemeenten. Dit is voor onze gemeente een bedrag van circa € 2,4 miljoen.

Groeipad hervormingsagenda Jeugdzorg
Ook krijgen gemeenten een incidenteel voordeel van ongeveer € 950 miljoen, verdeeld over 2026 en 2027. Dat is het gevolg van het besluit van het Rijk om voorgenomen bezuinigingen via de hervormingsagenda jeugd door te schuiven naar 2028. Dit is voor onze gemeente een bedrag van circa € 2,7 miljoen voor de jaren 2026 en 2027.

Hervormingsagenda Jeugd, aanvullende post
We ontvangen een extra bedrag van jaarlijks circa € 0,3 miljoen. Dit geld was door het Rijk gereserveerd voor de hervormingsagenda Jeugd en wordt nu uitgekeerd.

Eigen bijdrage Jeugdzorg
Het Rijk becijfert daarnaast in de voorjaarsnota dat gemeenten vanaf 2028 jaarlijks € 260 miljoen meer opbrengsten zullen hebben door de voorgenomen eigen bijdrage in de jeugdzorg. Voor onze gemeente betekent dat we een eigen bijdrage zouden moeten kunnen innen (na wetswijziging) van € 1,4 miljoen. Hiervoor wordt nog een landelijk wettelijk kader uitgewerkt.

Sturen op trajectduur jeugdzorg
Het Rijk en gemeenten gaan met de jeugdzorg sector afspraken maken over hoe we beter kunnen sturen op trajectduur. Deze maatregel moet € 68 miljoen opleveren vanaf 2028. Dit betekent een opdracht voor onze gemeente een korting van € 0,4 miljoen.

Indexeren opbrengst hervormingsagenda
De besparingsopgave van de Hervormingsagenda is in prijs- en volumepeil van het jaar 2019 ingeboekt. Het Rijk geeft aan dat een hogere besparing te veronderstellen is aangezien prijs- en volume sinds 2019 zijn gestegen. Dit betekent een aanvullende taakstelling voor onze gemeente van € 3 miljoen.

Reservering voor loon- en prijsstijgingen (accres)
Het acres stijgt met de inflatie (BBP). Daarbij moet opgemerkt worden dat de methodiek van BBP de eerste jaren lager uitvalt dan de werkelijke inflatie. Via het accres en de overige ontwikkelen moeten we ruimte creëren om de loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2026 op te kunnen vangen. We zetten geld apart om loon- en prijsstijgingen te kunnen betalen, vanaf 2026 gaat het om € 9,6 miljoen extra. Gezien de huidige ontwikkelingen in de wereld is het erg lastig in te schatten wat de inflatie in 2026 gaat doen. Dit is voor komende begroting nog een grote risicopost. Aangezien het Rijk nu uitgaat van het bruto binnenlands product (wat de eerste jaren lager zal zijn dan de werkelijke inflatie) is er meer nodig in de stelpost dan we ontvangen vanuit het Rijk. In deze stelpost hebben we rekening gehouden met onder andere:
- een loonstijging voor 2026 op basis van voorlopige CAO;
- een stijging in het sociaal domein (jeugd, Wmo, maatschappelijke opvang) op basis van de OVA van circa 5% in 2026;
- een stijging van de kosten voor openbare ruimte, vastgoed en diverse investeringen;
- prijsstijgingen bij gemeenschappelijke regelingen en subsidies.

Uitstel vervanging abonnementstarief
We ontvangen eenmalig € 1,2 miljoen in 2026 vanwege uitstel van de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo. Hiervoor wordt het wetsvoorstel Vervanging abonnementstarief Wmo 2015 voorbereid. De inwerkingtreding van deze wet is nu voorzien per 1 januari 2027 in plaats van per 1 januari 2026. Dat betekent dat de besparing van € 225 miljoen voor het jaar 2026, die in de Voorjaarsnota 2023 in het gemeentefonds is verwerkt, vervalt.

Uitvoeringskosten omgevingswet
We ontvangen in 2025 € 388.000 extra voor de uitvoering van de omgevingswet. We storten dit in de reserve Omgevingswet.

Impuls sociale infrastructuur (sociaal ontwikkelbedrijven)
We ontvangen jaarlijks van 2025 tot en met 2034 circa € 0,8 miljoen per jaar om de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven te versterken. De inrichting van een toekomstbestendige sociale infrastructuur vereist vaak een regionale aanpak, daarom worden de middelen uitgekeerd aan samenwerkingsverbanden rondom sociaal ontwikkelbedrijven. Het impulsbudget betreft tijdelijke middelen voor een periode van 10 jaar. In 2025 is € 35 miljoen beschikbaar. In de periode 2026–2030 is jaarlijks € 31,5 miljoen beschikbaar. Daarna bouwt dit af naar € 19,8 miljoen in 2034.

Alleenverdienersproblematiek
We ontvangen in 2025 € 175.000 extra het bieden van bijzondere bijstand in verband met alleenverdieners-problematiek.

Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties
We ontvangen in 2025 € 74.000 voor uitvoeringskosten van deze regeling (fase 1 en fase 2).

Landelijke aanpak adreskwaliteit
We ontvangen in 2025 € 11.000 voor de aanpak van adreskwaliteit binnen de wet basisregistratie personen.

Gemeentelijke antidiscriminatievoorziening
We ontvangen in 2025 en 2026 jaarlijks € 13.000 voor preventie van discriminatie op lokaal niveau.

Natuurbrandpreventie
We ontvangen in 2025 € 20.000 voor het versterken van natuurbrandbeheersing.

Kinderopvang pleegouders
Vanaf 2025 is er jaarlijks € 12.000 beschikbaar als bijdrage voor de beschikbaar voor de vergoeding van bijzondere kosten aan pleegouders.

Afrekening ruimte btw compensatiefonds
Gemeenten kunnen (voor een groot deel) kosten van btw declareren bij het btw compensatiefonds. Dit fonds heeft landelijk gezien een plafond. Wordt er minder btw gedeclareerd, dan wordt het verschil toegevoegd aan de algemene uitkering. Wordt er meer btw gedeclareerd dan wordt dit ten laste van de algemene uitkering gebracht. Gemeenten hebben in 2024 meer gedeclareerd aan dit fonds. Dit betekent voor ons een nadeel van € 0,6 miljoen in 2025. Het gemiddelde niveau ligt de afgelopen jaren hoger dan geraamd, waardoor we structureel wel een voordeel ramen van € 0,3 miljoen.

Armoede en schulden, vroegsignalering
Voor de aanpak van problematische schulden voegt het Rijk geld toe aan het gemeentefonds. Dit is voor onze gemeente € 103.000. Dit is voor het onderdeel vroegsignalering.

Armoedebestrijding kinderen
Voor de aanpak van armoedebestrijding voor kinderen wordt het budget jaarlijks geactualiseerd op basis van specifieke maatstaf. Hoerdoor ontvangen we vanaf 2026 € 22.000 extra.

Volumegroei Wmo
Afgesproken is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Afhankelijk van de gekozen bekostigingsvorm wordt een passende geobjectiveerde indexering onderzocht die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Vooruitlopend hierop wordt extra geld toegevoegd aan de algemene uitkering voor kostenstijgingen als gevolg van demografie. Dit betekent dat we in 2029 € 382.000 extra krijgen. Voorgaande jaren kregen we ook gemiddeld € 0,4 miljoen per jaar.

Wmo hulpmiddelen
Het scheiden van wonen en zorg in de Wet langdurige zorg (Wlz) leidt bij gemeenten tot meerkosten. Bepaalde hulpmiddelen die bij zorg met verblijf vanuit de Wlz worden gefinancierd, worden bij andere leveringsvormen vanuit de Wmo gefinancierd. Voor deze kostenstijging ontvangen we in 2026 € 53.000 extra.

Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie (SMI)
We ontvangen € 20.000 extra voor het jaar 2029. De Sociaal Medische Indicatie (SMI) is een gemeentelijke regeling om gezinnen die geen recht hebben op Kinderopvangtoeslag, maar die ook niet in staat zijn de zorg voor hun kinderen volledig te dragen vanwege sociale of medische problematiek, een vergoeding te kunnen bieden voor het gebruik van kinderopvang. Door verschillende ontwikkelingen is de SMI budgettair steeds meer onder druk komen te staan. Om dit te kunnen ondervangen, wordt het SMI budget in een aantal stappen verhoogd. Voor de jaren 2025-2027 gaat het om € 5,4 miljoen, voor 2028 gaat het om € 5,5 miljoen en vanaf 2029 om jaarlijks € 10 miljoen.

Specifieke loon- en prijsbijstelling 2026 sociaal domein
Voor een aantal onderdelen krijgen we specifieke loon- en prijsbijstelling. We voegen deze toe aan onze budgetten.
- Beschermd wonen: structureel € 1,0 miljoen.
- Participatie: jaarlijks circa € 1,2 miljoen. Daarnaast wordt het participatiebudget landelijk in 2029 ten opzichte van 2028 gekort, wat een effect heeft voor ons van circa € 0,5 miljoen nadelig.

Overige posten
Diverse overige posten zorgen voor beperkte mutaties.

Overige ontwikkelingen
Binnen de overige ontwikkelingen treden diverse effecten op door onder andere:
- Aanpassing aantallen (eenheden) bij diverse maatstaven en nieuwe maatstaven
- Diverse overige mutaties.

Af te zonderen posten
De meicirculaire 2025 laat ten opzichte van de septembercirculaire 2024 voor alle jaren een stijging zien. Van deze bedragen moeten we diverse bedragen afzonderen voor specifieke onderwerpen. Afzonderen als we voor specifieke beleidsvelden extra geld krijgen, maar ook afzonderen in gevallen dat we gekort worden op specifieke beleidsvelden. Dit geeft het volgende beeld:

Bedragen x € 1.000
- is voordeel, + is nadeel

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Meicirculaire 2025	**-8.448**	**-22.909**	**-20.025**	**-11.957**	**-13.923**
Af te zonderen posten					
Loon- en prijsstijging 2026	0	9.600	9.600	9.700	9.700
Uitstel vervanging abonnementstarief	0	1.194	0	0	0
Uitvoeringskosten omgevingswet	388	0	0	0	0
Impuls sociale infrastructuur	894	804	804	804	804
Alleenverdienersproblematiek	175	0	0	0	0
Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties	74	0	0	0	0
Landelijke aanpak adreskwaliteit	11	0	0	0	0
Gemeentelijke anti-discrimininatievoorziening	13	13	0	0	0
Natuurbrandpreventie	20	0	0	0	0
Kinderopvang pleegouders	12	12	12	12	12
Armoede en schulden, vroegsignalering	103	0	0	0	0
Armoedebestrijding kinderen	0	-22	-22	-22	-22
Volumegroei WMO	0	0	0	0	382
Wmo hulpmiddelen	0	53	0	0	0
Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie (SMI)	0	0	0	0	20
Maatschappelijke opvang	18	18	18	18	18
Specifieke loon- en prijsbijstelling 2025 sociaal domein	2.280	2.200	2.114	2.170	1.648
Totaal af te zonderen posten	**3.988**	**13.872**	**12.526**	**12.682**	**12.561**
Saldo meicirculaire	**-4.460**	**-9.037**	**-7.499**	**725**	**-1.362**

Toelichting af te zonderen posten
Van de uitkomsten van de meicirculaire moeten we nog diverse bedragen apart zetten voor specifieke onderwerpen. Voor de toelichting van deze posten verwijzen we naar de eerdere analyse.

Bijlage 2: Overzicht reserves

Algemene reserve

De norm voor de algemene reserve is 10% van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Op basis van de meicirculaire 2025 is voor de langere termijn afgerond € 26,2 miljoen.

Meerjarenbeeld op basis van bestaand beleid

bedragen x € 1.000

Jaar	Saldo 1-jan	Rente bijschrijven	Storting	Onttrekking	Saldo 31-dec
2025	33.229	388	267	2.528	31.356
2026	31.356	0	0	-	31.356
2027	31.356	0	0	-	31.356
2028	31.356	0	0	280	31.076
2029	31.076	0	0	280	30.796

Toelichting op het meerjarenbeeld

Aanpassing beginsaldo 2025

Het beginsaldo van 2025 van € 25,9 miljoen is verhoogd met de saldobestemming vanuit de jaarrekening 2024. Dit betrof een bedrag van € 7.367.000.
In de strategische heroriëntatie is voorgesteld geen jaarlijkse rentebijschrijving meer te doen vanaf 2026. Daarnaast is een bedrag van € 2,8 miljoen vanaf 2028 geblokkeerd om deze elk jaar 10% in te zetten ten gunste van de reguliere begroting.

2025

We hebben de volgende stortingen begroot:
- Terugstorten bedrag vanuit ontmoeten Oss Noord-West: € 267.000

De onttrekking van € 2.528.000 bestaat uit:
- Onder de Plag: € 703.000
- Realisatie flexwoningen: € 411.000
- Eigen bijdrage proeftuin Ruwaard: € 200.000
- Transformatie jeugd: € 464.000
- Box in box constructie ontmoeten Oss Noord-West: € 750.000

Overzicht bestemmingsreserves

Soort	Bestemmingsreserves	Toelichting	Saldo 1-1-2025
Bedrijfsvoering	Adviezen fiscaal gebied	Bedoeld voor het inschakelen van specialistische kennis op het gebied van fiscaliteit	143
	E-dienstverlening	Het programma dienstverlening richt zich met name op het uitzetten van een gezamenlijke koers naar betrouwbare, toegankelijke, inclusieve omnichannel dienstverlening aan inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden.	157

Soort	Bestemmingsreserves	Toelichting	Saldo 1-1-2025
	Egalisatie automatisering	Opvangen van incidentele ICT kosten, frictiekosten en voor innovatie en ontwikkeling	812
	Organisatieontwikkelingen	Afdekken van fricties in het kader van personele bezuinigingen en voor organisatie ontwikkelingen.	3.967
	Versterken gemeentelijke dienstverlening	Gelden voor versterking gemeentelijke dienstverlening n.a.v. Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK)	1.036
	Wachtgeld wethouders	Bedoeld om toekomstige financiële verplichtingen van de huidige wethouders op te kunnen vangen.	8
	WGA	Reserve voor WGA deel werknemers. Gebaseerd op oude afspraken met de OR	263
	WW-lasten	Voldoen van WW verplichtingen	190
Totaal Bedrijfsvoering			**6.577**
Economie	Binnenhavens	Bestemd voor het ontwikkelen van de Osse binnenhaven tot hét multimodale goederenknooppunt van de regio Noordoost-Brabant.	7.556
	Economie	Voor het aanjagen van projecten op sociaaleconomisch terrein en de infrastructuur van Oss.	638
Totaal Economie			**8.194**
Egalisatie/ risicoreserve	Afvalstoffenheffing	Voor egalisatie van de kosten en tarieven van afvalinzameling	1.863
	Budgetoverheveling		43
	Egalisatie reserve renteomslag	Opvangen van renteschommelingen.	1.950
	Egalisatie rioolbeheer	Voor egalisatie van de kosten en tarieven van riolering.	926
	Parkeren	Opvangen van fluctuaties in de opbrengsten van betaald parkeren.	1.518
	Risico waardering lening wachtmeesters	Risicoreserve gekoppeld aan verstrekte geldleningen	800
	Risico's Heesch West	Ter dekking van de ontwikkeling van regionaal industrieterrein Heesch-West.	2.513
Totaal Egalisatie/ risicoreserve			**9.613**
Klimaat en Energie	Investeringsfonds duurzaamheid	Doel is om investeringen te doen in het kader van de energietransitie en circulaire economie	1.168
	Klimaatadaptatie	Gericht op het bouwen van robuuste ecosystemen. Ook zijn de middelen nodig om directe verlichting te creëren op hittegevoelige plaatsen en plaatsen met veel wateroverlast.	890
	Ontwikkeling windpark	Voorbereidingskosten voor ontwikkeling windpark	48
Totaal Klimaat en Energie			**2.105**

Soort	Bestemmingsreserves	Toelichting	Saldo 1-1-2025
Maatschappelijke voorzieningen	Carnavalsloodsen	Frictiebudget voor clusteringskosten.	0
	Integraal voorzieningen beleid	Voor de realisatie van de IVB-doelstellingen	1.653
	Lievekamp	Voorbereiding (ver) nieuwbouw	1.500
	Rust Roest	Reservering deel aankoopsom voor exploitatiekosten	123
	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Verduurzamen van ons maatschappelijk vastgoed.	2.348
Totaal Maatschappelijke voorzieningen			**5.624**
Openbare ruimte	Baggeren Haven	Reservering voor toekomstige kosten voor het baggeren van de haven	1.122
	Bodemsanering	Voor bodemonderzoek en bodemsaneringsprojecten.	396
	Geluid	Het verminderen van geluidsoverlast en het oplossen van knelpunten op het terrein van geluidshinder.	423
	Groenfonds landelijk gebied	Gericht op de versterking van het buitengebied.	1.882
	Integraal uitvoeringsprogramma (IUP)	Bestemd voor de uitvoering van projecten in de openbare ruimte (IUP-projecten).	9.797
	Meekoppelkansen dijkversterking Maas	Bedoeld voor het financieren van meekoppelkansen rondom de waterveiligheid van de Maas.	2.160
Totaal Openbare ruimte			**15.781**
Sociaal	Beschermd wonen	Aanpak van complexe casuïstiek in de regio.	30.612
	Dak- en thuisloosheid	Aanpak van dak- en thuisloosheid in de regio	1.573
	GALA & IZA	Besteding gelden voor integraal zorgakkoord en Gezond Actief Leven Akkoord	900
	Opvang Vluchtelingen	We reserveren overschot op de rijksgelden om huisvesting en zorg voor vluchtelingen duurzaam te organiseren.	25.711
	Participatiebevordering	Bestemd om mensen met een bijstandsuitkering met nieuwe dienstverleningen meer te laten meedoen in de maatschappij	1.942
	Wonen welzijn en zorg	Voor vernieuwingen (transformatie) in het domein van wonen, welzijn en zorg.	61
Totaal Sociaal			**60.798**
Stadscentrum	Investeringsfonds Stadshart Oss	Doel is realisatie van de koers Stadshart Oss, gericht op majeure investeringen in stedelijke (vastgoed) ontwikkelingen	4.490
	Walkwartier en omgeving	De middelen in deze reserve zijn geoormerkt voor activiteiten in het centrum, centrumontsluiting, de revitalisering van De Wal en omgeving	2.579

Soort	Bestemmingsreserves	Toelichting	Saldo 1-1-2025
Totaal Stadscentrum			**7.069**
Wonen & Mobiliteit	Beheerkosten starterslening	De reserve is gevormd voor de dekking van de beheerkosten en risico's van de startersleningen.	960
	Binnenstedelijke transformaties	Voor het afdekking van onrendabele toppen van binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen.	14.396
	Bovenwijkse voorzieningen	Sparen voor de ambities op het gebied van de bovenwijkse voorzieningen. De ambities op dit gebied zijn het "mobiliteitsplan in voorbereiding", fase 3 van de Noordelijke Randweg en een ontsluitingsweg Oss West.	15.240
	Maasveren	Bedoeld voor extra financiële steun aan stichting Maasveren	263
	Mobiliteit	Treffen van mobiliteitsmaatregelen op basis van het investeringsprogramma mobiliteit (MIPMO).	18.831
	Omgevingswet	Implementatie van de omgevingsvisie en-wet.	2.083
	Schadewijk	Extra investeren in Schadewijk en daarmee een gezond en goed leefklimaat realiseren.	100
	Strategische aank Uitbr locaties	Bestemd om komende jaren actief grondbeleid te kunnen voeren	5.665
	Verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving	Op basis van de nota kostenverhaal betalen projecten waarbij nieuw vastgoed wordt ontwikkeld een bijdrage voor bovenwijkse netwerkvoorziening.	8.800
	Woonwagens	Bestemd voor kosten voor woonwagens.	501
Totaal Wonen & Mobiliteit			**66.838**
Eindtotaal			**182.600**